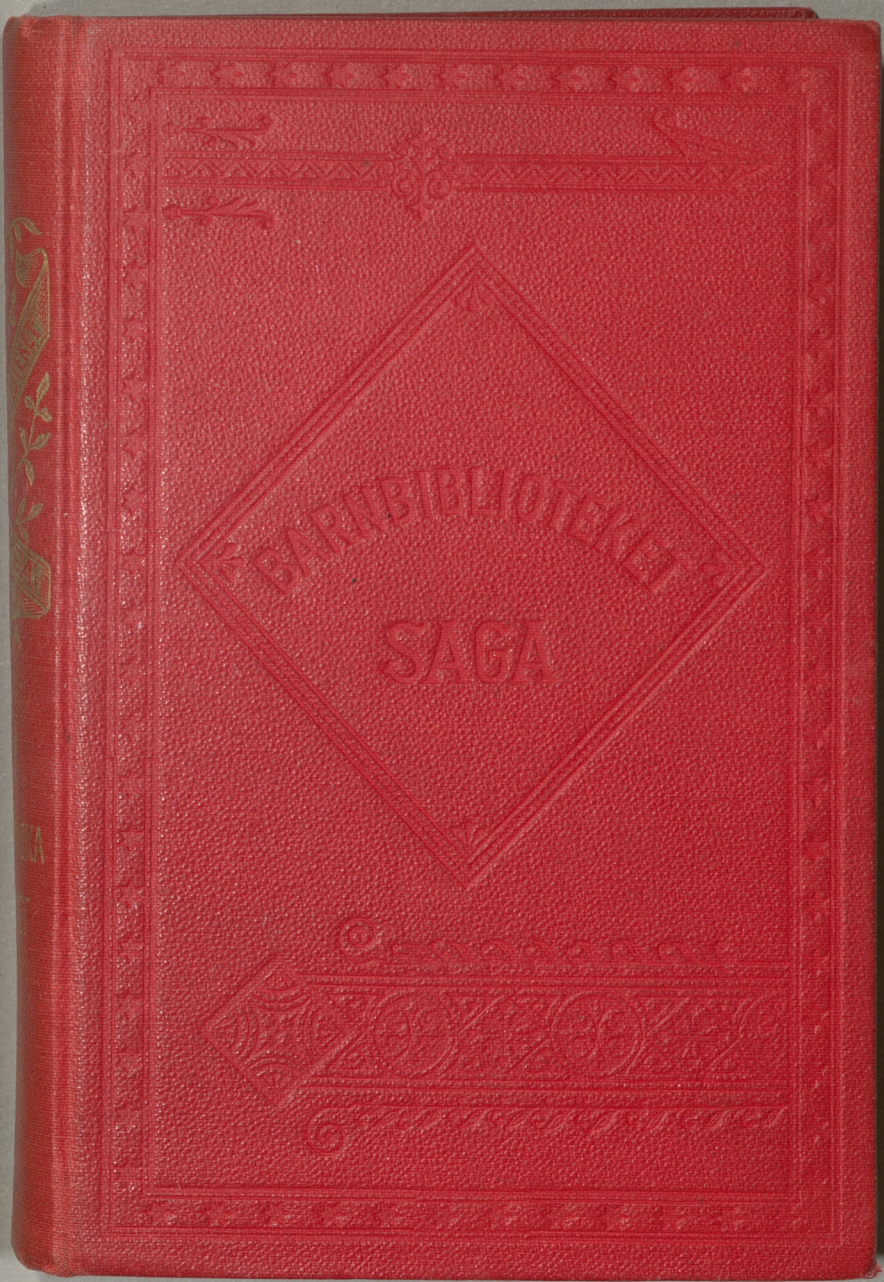
BARNBIBLIOTEKET
SAGA

1.50

Sveriges
Ungdomsförfattare
förening

A.189.

Maria Pehrson

Jelefton 19 $\frac{14}{12}$ 01.

BARNBIBLIOTEKET SAGA

9.

TROJANSKA KRIGET

FORNGREKISKA

GUDA- OCH HJÄLTESAGOR

EFTER DE HOMERISKA DIKTERNA BERÄTTADE

AF

FRIDTJUV BERG

MED TECKNINGAR AF **LOUIS MOE**

STOCKHOLM

SVENSK LÄRARETIDNINGS FÖRLAGSAKTIEBOLAG

STOCKHOLM 1901
IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI

HOMER

Under den tid, då grekerna voro det mest bildade folket på jorden, sjöngos bland dem många sagosånger om deras gudar och forntidshjältar. Synnerligen omtyckta voro sångerna om kämparne i det s. k. trojanska kriget. Mest beundrades de sångsamlingar, som kallades Iliaden och Odysseen och troddes vara diktade af skalden Homeros. Både Iliaden och Odysseen finnas ännu i behåll. I Odysseen berättas om Odyssevs underbara äfventyr efter trojanska krigets slut. Iliaden åter handlar om den tvist, som under krigets tionde år uppstod mellan öfverkonungen Agamemnon och den store hjälten Akillevs, samt om de händelser, som blefvo en följd häraf (och som omtalas i denna bok kap. 9—27). Om de föregående och de efterföljande tilldragelserna funnos sånger af andra skalder, men de hafva alla gått förlorade, så att man om deras innehåll känner ganska litet.

Att de homeriska sångerna voro så omtyckta af grekerna berodde därpå, att de utgjorde en åskådlig och trogen skildring af hela deras lif: deras hem och samhällsskick, fredliga arbeten och krigiska bragder, deras seder och gudatro samt deras känslor och tankar om lifvet och döden.

Många lärda hafva trott, att sagan om trojanska kriget varit helt och hållet uppdiktad. Men under senaste mansåldern har den tyske köpmannen Henrik Schliemann just på den höjd, där det gamla Ilion skall hafva varit beläget, uppgräft lämningarna af en tretusenårig borg, och sedan dessa lämningar blifvit noggrant undersökta, betviflar man ej längre, att de utgöra återstoden af den praktfulla stad, som i Homers Iliad beskrifves.

1. Troja och Priamos.

För länge sedan härskade öfver landet *Arkadien* en konung, som hette *Dardanos*. Arkadien omgafs af höga, skogbeväxta kalkstensberg. Innanför dem lågo dalar och slätter med sjöar och kärr. När det regnade mer än vanligt, stego sjöarna och kärren öfver sina bräddar. Så hände det en gång på Dardanos tid. Öfversvämningen vardt så stor, att arkadierna måste fly uppåt bergen. De hade svårt att finna uppehälle och kommo i stor nöd. Då beslöt Dardanos att utvandra med en del af sitt folk.

Han begaf sig öfver bergsryggen ned till kus-

Dardanos; uttal: Dardanås.

ten, skaffade sig fartyg och seglade till ön *Samotrake*. Här tänkte han till en början stanna. Men när han fann, att ön icke var så fruktbar som han först hade trott, steg han ombord och fortsatte sin färd. Efter en tid kom han till *Hellesponten*, det stora sundet mellan Europa och Asien. Här lade han till vid mynningen af floden *Skamander*. Han steg med sitt folk i land och vandrade längs floden upp till foten af det höga, skogbeväxta berget *Ida*. Detta fann han rikt på källsprång och bäckar och frodiga betesmarker. Han tyckte, att han nu hade hittat ett godt land, där han gärna kunde bosätta sig. Han gjorde så och byggde en stad, som han gaf namnet *Dardania*.

En af Dardanos efterkommande hette *Tros*. Denne härskade öfver hela Skamander-dalen ända ned till hafvet. Dardania passade då icke längre till hufvudstad, och Tros skaffade sig därför en ny sådan. Han anlade den på en höjd strax invid det ställe, där floden *Simois* rinner ut i Skamander. Staden fick namnet *Troja*, och dess invånare kallades *trojaner* eller *troer*.

Tros son hette *Ilos*. Han byggde på toppen af Troja en borg med tjocka murar och höga torn. Den benämdes *Ilion*. Inom densamma upp-

---

Samotrake; uttal: Samåtrake. — *Dardania;* uttal: Dardania. — *Tros;* uttal: Trås. — *Simois;* uttal: Simåis. — *Troer, troisk:* uttal: tråer, tråisk.

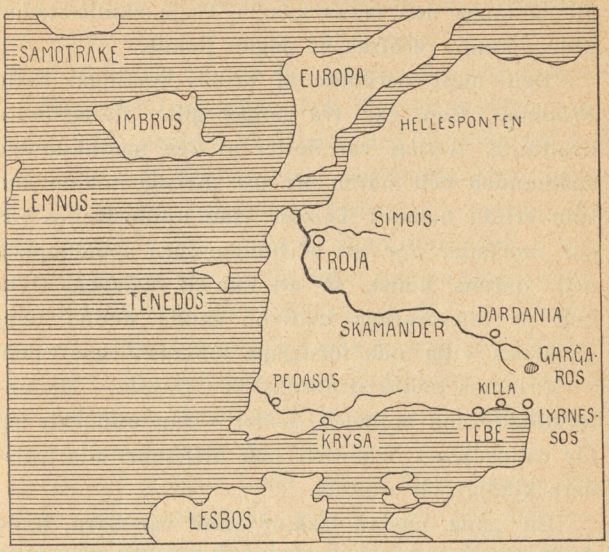

fördes präktiga konungapalatser och gudatempel. De förnämsta templen helgades åt himlaguden *Zevs Kronion* och hans dotter, strids- och vishetsgudinnan *Pallas Atena*, samt åt solguden *Föbos Apollon*. I Atenas tempel uppställdes en träbild, som föreställde gudinnan själf med sköld och lans. Den kallades *palladion*, och om den hade man en spådom,

Kronion eller *kroniden* (= sonen af Kronos); uttal: Kråniån. Zevs bröder voro: hafsguden *Poseidon* och underjordsguden *Hades;* uttal: Påsäjdån, Hades. — *Palladion;* uttal: palladiån.

att så länge den fanns kvar i Troja, skulle staden aldrig kunna erövras af någon fiende.

Den mest berömde af Trojas konungar hette *Priamos*. Han var två gånger gift. Hans första drottning, *Arisbe*, var dotter af den namnkunnige spåmannen och siaren *Merops*. Arisbe fick en son, som erhöll namnet *Äsakos*. Han uppfostrades hos sin morfader för att af honom lära spåmannens och siarens konst, så att han af fåglarnas flykt och af offerdjurens inälfvor skulle kunna tyda gudarnes vilja och förutsäga människornas öden.

Priamos andra drottning var *Hekabe*. Hennes förstfödde son kallades *Hektor*. Han utmärkte sig för rättrådighet och mod och blef snart alla trojaners glädje och stolthet.

En gång, medan Hektor ännu var barn, hade drottning Hekabe en natt en underlig dröm. Hon tyckte, att hon födde ännu en son och att denne vardt en brinnande fackla, som satte Troja i ljusan låga och lade hela staden i aska. När hon vaknade, berättade hon för Priamos, hvad hon drömt. Han vardt förfärad och kallade till sig Äsakos för att af honom få veta, hvad synen kunde hafva att betyda. Äsakos svarade:

— Tydningen är klar. Drottning Hekabe skall

Priamos; uttal: Priamås. — *Äsakos;* uttal: Äsakås. — *Hekabe;* uttal: Hekabe.

föda en son, och han kommer att draga fördärfvet öfver Troja. Enda räddningen är att taga lifvet af barnet, innan det hinner göra något ondt.

Någon tid därefter fick Hekabe verkligen en son. Som vanligt var, bars den nyfödde till fadern, för att denne skulle bestämma öfver hans öde. Priamos betraktade pilten och tyckte, att han var ovanligt vacker. Men han kom i håg drömmen och tog därför icke sonen i sina armar. I stället kallade han till sig en slaf, som hette *Agelaos*. Denne brukade vakta konungens hjordar och hade sin herdekoja på sluttningen af berget Ida. Honom befallde Priamos att taga gossen och utsätta honom för vilddjuren.

Agelaos gjorde hvad som blifvit honom befalldt. Han svepte in gossen i en duk, bar honom upp på Ida och lade honom i en bergsklyfta, där björnar brukade hålla till. Några dagar efteråt kom han tillbaka. Till sin stora förvåning fann han gossen ännu vid lif.

— En björninna måtte ha gifvit barnet di, tänkte han, och gudarnes mening måste väl då vara, att det skall lefva.

Han tog upp gossen från marken och bar hem honom till sin lilla koja samt kallade honom *Paris* och uppfostrade honom som sin egen son.

När Paris växte upp, blef han en utomordent-

Paris; uttal: Paris.

ligt skön yngling. Han vardt därjämte rask och tilltagsen samt väl öfvad i hvarjehanda idrotter och mest i bågskjutning. När herdarne på Ida blefvo öfverfallna af röfvare, hade de stor hjälp af Paris, och de gåfvo honom därför binamnet *Alexandros*, som betyder »hjälparen».

2. Eris-äpplet.

Långt nere i vågornas djup härskade den åldrige hafsguden *Nerevs*. Hans döttrar voro de fagra sjöjungfrurna eller hafsnymferna, *nereiderna*. De bodde i silfverskimrande grottor på hafvets botten, men älskade att tumla om bland de glittrande böljorna, dragna af sjöhästar eller ridande på delfinernas ryggar. Allt emellanåt stego de upp på någon vacker strand och roade sig med behagfulla danslekar. Kommo de i fara, drogo de sig lätt därur genom att förvandla sig på allehanda sätt och ikläda sig de mest växlande skepnader.

En af Nerevs döttrar hette *Tetis*. Hon var så fager, att både himlaguden *Zevs* och hans broder, hafsguden *Poseidon*, täflade om att få henne till gemål. Då de icke på annat sätt kunde blifva ense, hänsköto de sin sak till rättvisans gudinna, *Temis*. Hon förklarade, att när Tetis en gång

Nereiderna.

finge en son, skulle denne blifva vida mäktigare än hans fader. Zevs förstod då, att om Tetis blefve gift med en gud, skulle hennes son blifva härskare öfver alla andra gudar, och med Zevs eget öfvervälde skulle det då blifva slut. Han förkunnade därför, att ingen bland de odödliga skulle understå sig att taga Tetis till maka. Poseidon fick i stället nöja sig med hennes syster *Amfitrite*. För att vara så mycket säkrare att behålla sin härskaremakt beslöt Zevs att gifva Tetis en mänsklig gemål, och han utsåg härtill hjälten *Pelevs*. Denne var en stark och modig man och konung öfver de tappra *myrmidonerna*. Han var dock endast en dödlig, och hans son skulle därför aldrig kunna blifva gudarnes like, än mindre deras herre.

När Pelevs fick veta, att Zevs utvalt honom till man åt Tetis, frågade han sin morfader *Kiron*, huru han skulle bära sig åt för att vinna den sköna hafsjungfruns samtycke. Kiron var en af de så kallade *kentavrerna* eller hästmännen, som till sin öfre del hade skapnaden af människor och till sin nedre del skapnaden af hästar.

— Det är ett mycket svårt värf, du nu fått dig förelagdt, svarade han, och vill du lyckas häruti, duger det icke att visa någon rädsla. Ty gudinnan är ingalunda hugad att godvilligt blifva en

Myrmidoner; uttal: myrmidåner. — *Kiron;* uttal: Khirån.

dödlig mans gemål. Hon kommer att fly undan, så länge hon förmår, och i fall du ändå hinner upp henne, skall hon förvandla sig till ormar och lejon och eldslågor och mera sådant. Blir du då skrämd, så är hon förlorad för dig. Vill du vinna ditt mål, måste du hålla väl fast, huru än ormarna stinga och lejonen bita och lågorna bränna. Då skall hon till sist räcka dig sin hand.

Pelevs tackade Kiron för hans råd, tog med sig sin broder *Telamon* och begaf sig i väg till Nerevs rike. Då hafsjungfrurna sågo bröderna komma, skingrade de sig förskräckta åt alla håll. Tetis flydde det fortaste hon kunde för att söka skydd hos sin åldrige fader. Men Pelevs var snabbare än hon och hann därför upp henne samt tog henne i sina armar. Det gick då som Kiron sagt; hon förvandlade sig till hväsande ormar, rytande lejon och flammande eldstungor, och Pelevs darrade i sitt hjärta. Trots allt höll han dock fast. När Tetis märkte detta, skiftade hennes sinne; hon återtog sin rätta skepnad, räckte hjälten sin hand och lofvade att blifva hans brud.

Zevs var väl till freds med Pelevs bragd och beslöt, att bröllopet mellan honom och Tetis skulle firas på det präktigaste sätt. Alla gudar och gudinnor bjödos som gäster. Endast en blef icke

Telamon; uttal: Telamån.

bjuden. Det var tvedräktens gudinna, *Eris*. Hon förstod väl, hvarför de öfriga icke ville ha henne med, men hon föresatte sig, att de skulle få ännu mindre trefnad af hennes frånvaro än de skulle haft, i fall hon varit närvarande.

Bröllopet hölls hos brudgummens morfader Kiron på *Pelions* berg. Alla gudar och gudinnor utom Eris kommo i högtidligt tåg nedfarande från sina boningar uppe på *Olympos*. Rika voro de bröllopsgåfvor, som de förde med sig till Pelevs. Af gudarne samfäldt fick han en kostbar rustning med svärd och sköld, af Poseidon ett par odödliga hästar, Xantos och Balios, och af Kiron en fruktansvärd lans med skaft af en ask, som vuxit på Pelions topp.

Gästabudet blef ståtligt. För sig själf och sina fränder lät Pelevs framsätta sådan mat och dryck, som jordens barn vid sina fester brukade förtära. Men för gudarne dugde icke sådant. De hade i sina ådror icke vanligt människoblod utan i stället den vätska, som kallades *ikor*. De åto därför endast *ambrosia* och drucko endast *nektar*.

Midt under det festglädjen var som störst, öppnades salens dörr på glänt, en hand räcktes in genom springan, och i nästa ögonblick rullade ett gyllene äpple fram öfver golfvet. Sorlet tystnade,

Pelion; uttal: Peliån. — *Olympos;* uttal: Ålympås. — *Ikor;* uttal: ikår.

allas blickar följde det rullande äpplet, och ingen lade märke till Eris, som i detsamma lutade sig in och med skadeglad uppsyn betraktade den undrande församlingen.

När den första häpnaden var öfver, vinkade Zevs åt gudarnes budbärare, den vingfotade *Hermes*. Han ilade fram, tog upp äpplet, vände det på alla sidor och fann då, att det hade en påskrift. Denna läste han upp med hög röst; den lydde: *Åt den skönaste.*

Det blef nu en stor uppståndelse bland gudinnorna, och de betraktade hvarandra med afundsamma blickar. Till en början tyckte nog hvar och en, att hon själf var den skönaste. Men efter en stund insågo de flesta, att det icke skulle löna sig för dem att täfla om äpplet. Slutligen återstodo endast tre, som gjorde anspråk därpå. Det var himladrottningen *Hera*, strids- och vishetsgudinnan *Atena* och kärleksgudinnan *Afrodite*. Ingen af dem ville träda tillbaka för de båda öfriga. De yrkade därför alla, att öfverguden Zevs skulle döma emellan dem. Men härtill hade han ingen lust, ty Hera var hans gemål, och Atena och Afrodite voro hans döttrar. Han sade därför:

— På berget Ida i troernas land lefver en herde, som heter Paris. Han är själf den skönaste

---

Afrodite; uttal: Afrådite.

man och kan bättre än någon annan säga, hvem af er, som är den yppersta i skönhet. Må nu därför Hermes begifva sig till Paris, lämna äpplet i hans hand och hälsa från mig, att han skall vara domare i denna tvist!

Efter detta utslag måste alla rätta sig, och så snart bröllopsmåltiden var slut, rustade sig Hermes och de tre gudinnorna i ordning för sin färd.

En dag satt Paris ensam i en skuggig dalklyfta på sluttningen af berget Ida. Ofvan honom växte tallar och granar, under honom var en tät skog af ekar, kastanjer och valnötsträd, och nedanför bergets fot utbredde sig det troiska landet med sina kullar, floder och städer, bland dem Troja med sin klippborg och sina glänsande tempel och palatser. Längre bort syntes hafvet och bortom detta de blånande stränderna af fjärran belägna öar och fastland.

Medan Paris satt försjunken i åsynen häraf, förnam han stegen af en gudom, som kom marken i hans närhet att darra. Då han vände på hufvudet, såg han Hermes närma sig, halft gående, halft buren af sina vingar samt med häroldstafven och ett gyllene äpple i sin hand. I nästa ögonblick märkte Paris bakom Hermes tre mäktiga gudomligheter, alla högresta och af en utomordentlig fägring. En helig rysning genomlopp honom; han sprang upp och ville fly från de odöd-

ligas samkväm. Men Hermes fattade hans hand och höll honom tillbaka, sägande:

— Var icke rädd! Gudinnorna komma icke för att göra dig något ondt; de vilja blott, att du skall vara deras skiljedomare. Betrakta detta äpple, och läs, hvad därpå står! Du skall nu säga, hvilken af de tre, som är den skönaste. Det är Zevs själf, som befaller dig detta.

När Paris hörde, hvarom fråga var, lugnade han sig och vände om. Han mottog äpplet och började mönstra de tre gudinnorna, som stodo framför honom och afbidade hans dom. Han flyttade sina blickar från den ena till den andra, men visste icke hvad han skulle göra. Ty han tyckte alltid, att den var skönast, som han just för ögonblicket betraktade. Då steg en af dem fram och tog till orda. Hon var hög och vördnadsbjudande samt hade regelbundna anletsdrag, stora glänsande ögon och en stolt, majestätisk hållning. Hennes vågiga hår smyckades af ett präktigt diadem, och i ena handen höll hon en spira, som i toppen var prydd med ett gyllene granatäpple. Hon sade:

— Här ser du framför dig Hera, öfverguden Zevs gemål och himmelens drottning. Tilldöm mig hvad som med rätta är mitt, och jag skall från en ringa herde göra dig till en härskare öfver hela Asien!

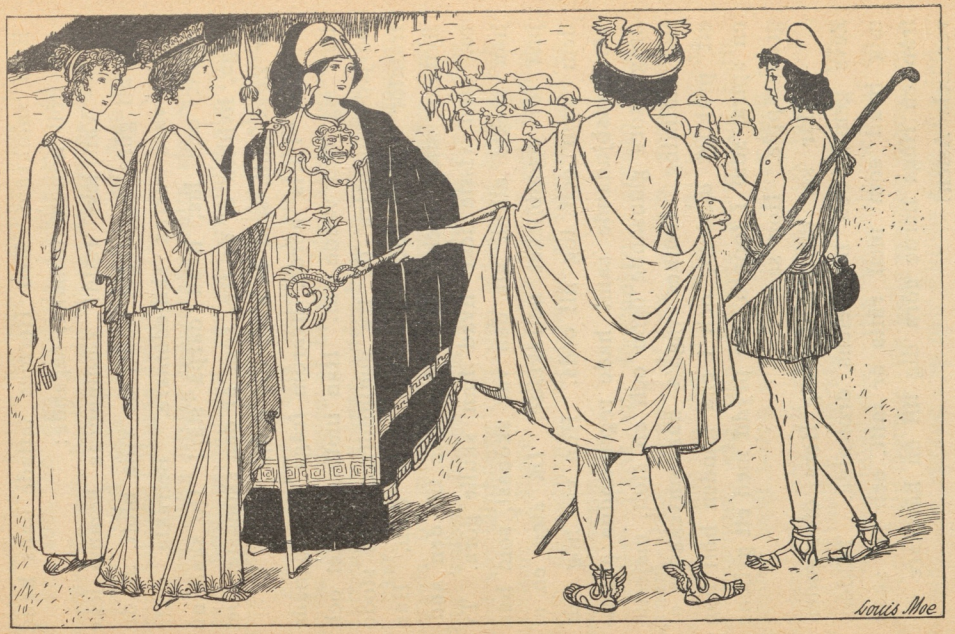

Paris dom.

Men så snart Hera slutat, tog den andra af gudinnorna ordet. Det var en smärt gestalt med ett allvarligt, jungfruligt ansikte, höghvälfd panna och blåa ögon. På hufvudet bar hon en hjälm med fladdrande kam och på bröstpansaret det skräckinjagande medusa-hufvudet; i ena handen höll hon en lans, och med den andra stödde hon sig mot sin sköld. Hon fäste sina strålande ögon på den unge herden och sade:

— Jag är Pallas Atena, vishetens och segerns gudinna. Gif skönhetens pris åt mig! Visheten och segern skola då följa dig, och ditt rykte skall blifva större än någon annan hjältes.

Den tredje gudinnan, som tycktes vara den yngsta och spädaste, hade hittills stått tyst med blygt nedslagna blickar. Men nu såg hon upp och sade med smekande stämma:

— Makt och hjälterykte höra icke till mina håfvor. Sätter du dem öfver allt annat, då är det Hera eller Atena, som du må ägna din dyrkan. Jag är Afrodite, kärlekens gudinna, och den gåfva, som jag har att skänka, det är kärlekens ljufva lycka. Gif mig ditt äpple, och jag skall i belöning gifva dig den fagraste kvinna på jorden!

I det hon sade detta, såg hon på Paris med

Medusa; en vidunderlig jungfru, som hade hår af ormar och hvars anblick förstenade åskådaren; hennes hufvud afhöggs af sagohjälten Persevs.

ett så skälmskt leende, att han kände sig alldeles bedårad, och det tycktes honom, att de båda andra gudinnorna bleknade bort vid sidan af henne. Utan att längre tveka räckte han därför genast äpplet åt Afrodite. Hon tackade honom och sade, att hon snart skulle uppfylla sitt löfte. Men Hera och Atena vände Paris ryggen, fulla af harm och afund, och de svuro en dyr ed, att de aldrig skulle hvila, innan de hämnats den smälek, de lidit, och dragit fördärf öfver Paris och öfver hans släkt och hela hans folk.

3. Helenas rof.

Under tiden lefde Priamos och Hekabe i den tron, att deras andra son i ordningen hade omkommit. De hade efter honom fått flera barn, både söner och döttrar.

Näst efter Paris i ålder voro tvillingsyskonen *Kassandra* och *Helenos*. Medan de voro små, blefvo de en gång lämnade ensamma i solguden Apollons tempel. Där fann man dem sedan slumrande, och vid deras sida såg man gudens heliga ormar, som lindade sig omkring dem och slickade

Kassandra; uttal: Kassandra. — *Helenos;* uttal: Hellenås.

dem i öronen. Det troddes, att deras öron härigenom blifvit så helgade, att de sedan kunde förstå djurens röster och förnimma gudarnes rådslag.

Bland Priamos öfriga söner märktes *Deifobos*, *Ilionevs*, *Lykaon*, *Polydoros* och *Troilos*, bland döttrarna *Astyoke*, *Kreusa*, *Laodike* och *Polyxena*. Sönerna voro alla tappra män. Af döttrarna blef Astyoke gift med *Telefos*, konung i Mysien, och Kreusa med *Äneas*, konung i Dardania.

Men bland alla söner och döttrar, som Priamos och Hekabe fingo, var det ingen, som de funno så skön som den näst äldste: densamme, som de låtit utsätta för vilddjuren. Hekabe sörjde bittert hans död, och hvarje år lät Priamos anställa en minnesfest öfver honom. Därvid hölls en griftemåltid; mjölk, vin och honung götos på det altare midt i huset, där bilderna af konungens förfäder stodo och den heliga elden brann. Slutligen offrades ett djur, och kämpalekar anställdes till den bortgångnes ära.

Någon tid efter de tre gudinnornas besök hos Paris skulle en sådan minnesfest ånyo hållas, och

---

Deifobos; uttal: Deifåbås. — *Ilionevs;* uttal: Iliånevs. — *Lykaon;* uttal: Lykaån. — *Polydoros;* uttal: Pålydårås. — *Troilos;* uttal: Tråilås. — *Astyoke;* uttal: Astyåke. — *Kreusa;* uttal: Kreusa. — *Laodike;* uttal: Laådike. — *Polyxena;* uttal: Pålyxena. — *Telefos;* uttal: Telefås.

Priamos sände sina söner Hektor och Helenos upp på Ida-berget för att hämta ett passande offerdjur. De sågo sig om i den hjord, som Paris vaktade, och funno där en ung tjur, som behagade dem väl. Just den tjuren hade alltid varit en gunstling hos Paris, och denne vägrade därför att lämna honom ifrån sig. Men konungasönerna brydde sig litet om hvad herde-trälen hade att säga; de togo tjuren och ledde honom ned till Troja. Paris följde efter och var mycket vred.

Så snart de kommit in i staden, förrättades dödsoffret, och kämpalekarna begynte. Då Paris såg Priamos söner öfvervinna alla sina motståndare, sprang han fram på täflingsbanan och utmanade Deifobos och Ilionevs till strid. De gingo emot honom, den ene först och den andre sedan, men han kämpade med sådan smidighet och kraft, att han besegrade båda och fick mottaga segerpalmen såsom pris. Deifobos och Ilionevs voro utom sig af blygsel och förbittring. De rusade emot honom och drogo sina svärd för att jaga dem i hans bröst. Paris flydde undan och sökte skydd vid husaltaret. Då öppnade Zevs sierskan Kassandras ögon, så att hon såg, hvem den förföljde ynglingen var. Hon höjde allvarligt sin hand och ropade:

— Det är eder broder: densamme, som skall vålla Trojas undergång!

Paris anfallen af sina bröder.

Alla häpnade vid dessa ord, men Hekabe igenkände den unge mannens anletsdrag och slöt honom med glädje till sitt bröst. På olycksprofetiorna ville hon icke tänka, och icke heller de öfriga brydde sig nu därom.

För Paris började från denna dag ett nytt lif. I stället för träl hade han med ens blifvit en konungason. Detta gaf honom så mycket att tänka på, att han till en början alldeles glömde bort den syn, som han haft på Ida, och det löfte, som Afrodite gifvit honom.

Men Afrodite själf glömde det icke. En dag uppenbarade sig gudinnan ånyo och sade:

— Nu, Paris, är uppfyllelsens stund kommen. Upp därför, och rusta dig att fara till *Akaja!* Där väntar dig jordens fagraste kvinna.

I det hon sade detta, ingöt hon i Paris själ en obetvinglig längtan. Han sprang upp och gick till sin fader samt bad honom om skepp, för att han genast skulle kunna fara bort och söka sin utlofvade brud. Priamos gaf gärna sitt bifall till hans bön. En flotta utrustades, och en stor skara folk värfvades för att följa honom på hans färd. Höfding för flottan skulle Paris själf vara, men under honom skulle befälet föras af hans broder Deifobos och hans svåger Äneas.

Akaja, uppkalladt efter *akajerna,* senare *Hellas* eller *Grekland.*

En fanns, som på det ifrigaste motsatte sig detta tåg. Det var Paris broder, siaren Helenos.

— Om Paris hemför någon kvinna från Akaja, sade han, så skola akajerna komma hit, bränna vår stad och utrota hela Priamos hus.

Men äfven denna tredje olycksprofetia vardt fruktlös. Så snart Paris fått sina skepp i ordning, lättade han ankar och styrde ut öfver hafvet. Ibland seglade han, och ibland lät han sina män ro. Hans färd gick lyckligt, och han besåg därunder många främmande länder. På somliga ställen for han fredligt fram, men där han tyckte sig ha makt nog, gick han i land och röfvade till sig de ägodelar, han kunde komma åt. Sålunda gjorde han ett plötsligt öfverfall på den rika fenikiska köpmansstaden *Sidon* och tog därifrån med sig en mängd sidoniska väfnader, hvilka på den tiden räknades såsom de konstrikaste och dyrbaraste, som funnos.

Slutligen kom han till det spartanska landet på södra sidan af *Peloponnesos*. I dess hufvudstad, *Sparta*, bodde konung *Menelaos* med sin gemål, den sköna *Helena*. Hon var dotter till *Tyndareos*, den förre konungen i Sparta, och om henne sades det allmänt, att hon var den fagraste af alla kvinnor.

När Paris hörde detta, blef han nyfiken och

Peloponnesos; uttal: Peläpånesås. — *Helena;* uttal: Hellena. — *Tyndareos;* uttal: Tyndareås.

beslöt att göra konung Menelaos ett besök. Han lade med sina skepp till vid mynningen af floden *Evrotas*, tog med sig Äneas och en utvald skara troer samt begaf sig till Sparta. Menelaos mottog honom och Äneas med den största heder och förde dem in i palatset, där Helena satt omgifven af sina slafvinnor och väntade dem. Då Paris steg öfver tröskeln och kastade en blick på den unga drottningen, studsade han plötsligt tillbaka, ty han hörde i sitt inre Afrodites stämma hviska, att det var denna kvinna och ingen annan, som han farit ut för att söka. Och äfven till Helena talade i samma stund Afrodites röst, så att hon förvirrad vände sig om och dolde ansiktet i ena handen, medan hon med den andra lyfte slöjan för att svepa den om sitt hufvud. Men hennes förlägenhet varade endast ett ögonblick. I det nästa reste hon sig och hälsade främlingarne med värdighet och behag. Menelaos var den gästfriaste vård och undfägnade Paris och Äneas på det präktigaste. Efter måltiden kommo Helena och hennes tärnor in från kvinnosalen och togo plats i männens krets, spinnande på sina sländor. Paris förnöjde då sällskapet genom sång och citterspel och genom berättelser om det ståtliga Troja. Han gaf Helena i föräring flera af de dyrbara väfnader, som han medfört från Sidon.

Evrotas; uttal: Evråtas.

Midt under dessa lustbarheter kallades Menelaos till sin vän konung *Idomenevs* på *Kreta* för att deltaga i en stor offerhögtid. Han ville dock icke, att Paris och Äneas så snart skulle lämna hans hus, och han bad därför Helena, att hon skulle taga vård om dem under hans frånvaro; han skulle med allra första komma tillbaka igen.

Knappt hade den godtrogne Menelaos farit, förr än Paris beslöt att begagna sig af tillfället. Han samlade hemligen sina män och förklarade för dem, att han tänkte röfva bort drottningen och göra henne till sin gemål. Ville de hjälpa honom härmed, så skulle de få taga med sig af Menelaos skatter så mycket de behagade. De lofvade honom sitt bistånd. På kvällen, sedan alla spartaner gått till hvila, smögo sig troerna in i palatset och bortförde Helena samt ett par af hennes tärnor. Ur Menelaos skattkammare togo de dessutom med sig en mängd guld- och silfverkärl samt andra dyrbarheter. Härmed begåfvo de sig sedan i största hast ned till skeppen. Så snart de fått allt ombord, lät Paris hissa segel.

Afrodite gaf honom en gynnande vind, och inom tre dagar låg han med sin flotta vid Skamanders mynning. Trojanerna blefvo något förvånade, när de fingo se den främmande drott-

Idomenevs; uttal: Idåmenevs.

ningen och hörde berättelsen om hennes bortröfvande. Men när Paris sedan lät bära upp de många dyrbarheterna, blefvo alla fulla af förtjusning, och de, som varit tvehågsna, slogo sina betänkligheter ur hågen. Inom kort firade Paris på Ilions konungaborg sitt högtidliga bröllop med Helena.

---

4. Rustningar till krig.

Under tiden hade gudinnan Hera noga gifvit akt på hvad Afrodite och Paris tagit sig för. Så snart Paris verkställt sin illbragd, kallade hon därför sin budbärarinna *Iris* och befallde

henne att genast fara till Kreta och omtala för Menelaos, hvad som hade händt.

Iris gjorde så. Menelaos ville till en början icke tro hennes ord, men skyndade dock hals öfver hufvud tillbaka till Sparta. Här fann han hela sitt hus i oreda och förvirring. Främlingarne voro borta och med dem drottningen samt alla de största dyrbarheterna. Menelaos rasade och beslöt att hämnas. Han var en tapper man, men föga snarfyndig och beslutsam, och i alla vanskliga företag brukade han rätta sig efter sin äldre broder *Agamemnon*. Denne var gift med Helenas syster *Klytemnestra* och bodde med henne på borgen i *Mykene*, en rik och präktig stad vid den stora handelsvägen mellan Argos-viken och Korintiska viken. Agamemnon hade många krigare och många skepp och ville ständigt gälla såsom den främste i myndighet och ära. Så snart han hört hvad som skett, föresatte han sig, att han skulle anställa ett väldigt hämdetåg mot Troja och att han själf skulle vara öfveranförare på detta tåg, så att alla Akajas öfriga furstar därvid skulle stå under hans befäl.

Att många af furstarne icke gärna skulle vilja tåga ut, kunde Agamemnon väl förstå, men han visste ock, att de skulle få svårt att draga sig

---

Mykene; uttal: Mykhene.

undan. De hade nämligen åtagit sig att hjälpa Menelaos genom ett löfte, som de lockats att gifva redan på den tiden, då Menelaos fick Helena till gemål.

Därvid hade sålunda tillgått. Ryktet om Helenas utomordentliga skönhet hade spridt sig så vidt omkring, att de flesta af Akajas unga furstar kommit till hennes fader Tyndareos i Sparta för att fria till henne. Bland dem befunno sig *Odysseus* från *Itaka*, *Antilokos* från *Pylos*, *Diomedes* och *Stenelos* från *Argos*, *Menelaos* från *Mykene*, *Ajas* och *Tevkros*, *Telamons* söner, från *Salamis*, *Menestevs* från Aten, *Ajas*, *Oilevs* son, från *Lokris*, samt *Filoktetes*, *Protesilaos*, *Patroklos*, *Evrypylos*, *Evmelos*, *Makaon*, *Podalirios* och *Polypötes* från *Tessalien*.

Det var för Tyndareos ingen lätt sak att göra ett val mellan alla dessa framstående män. Han råkade i en högst kinkig belägenhet, ty hvem han än gåfve sin dotter åt, så kunde han vara säker om att få alla de andra till sina fiender. Han

---

Odysseus; uttal: Ådyssevs. — *Itaka;* uttal: Itaka. — *Antilokos;* uttal: Antilåkås. — *Diomedes;* uttal: Diåmedes. — *Stenelos;* uttal: Stenelås. — *Salamis;* uttal: Salamis. — *Menestevs;* uttal: Menästevs. — *Oilevs;* uttal: Åilevs. — *Lokris;* uttal: Låkris. — *Filoktetes;* uttal: Filåktetes. — *Protesilaos;* uttal: Pråtesilaås. — *Patroklos;* uttal: Patråcklås. — *Evrypylos;* uttal: Evrypylås. — *Evmelos;* uttal: Evmelås. — *Makaon;* uttal: Makaon. — *Podalirios;* uttal: Pådaliriås. — *Polypötes;* uttal: Pålypötes.

kände sig illa till mods och visste ej, hvad han skulle taga sig till. Då kom till honom den sluge Odyssevs, tog honom afsides och sade:

— Jag ser, att du är i en svår vånda för din dotter Helenas skull. Du fruktar, att alla de förbigångna skola vredgas på dig, och däruti tar du nog inte fel. Säkerligen vill du därför gärna ha ett råd, som kan hjälpa dig ur alla svårigheter. Jag skall ge dig ett sådant, men endast på det villkor, att du gör mig en tjänst tillbaka.

Själf har jag beslutat afstå från Helena, men i stället vill jag ha hennes syskonbarn *Penelopea*, din broder *Ikarios* dotter. Hon är inte så skön, men jag tror, att hon passar mig bättre. Hur du skall reda dig med de öfriga friarne, det skall jag säga dig, i fall du åtager dig att vara min böneman hos din broder Ikarios, så att han ger mig Penelopea till äkta.

Tyndareos var i så svår förlägenhet, att han genast svarade ja. Odyssevs fortsatte då sålunda:

— Du skall nu strax kalla hela hopen af friare tillsamman och säga dem, att Helena må själf välja sin make. Men säg dem tillika, att innan valet får ske, måste hvar och en af dem aflägga en dyr ed, att han skall nöja sig med hennes afgörande och att han med all sin makt vill skydda både henne och den man, hon väljer, mot alla oförrätter, de må komma från hvem det vara må.

Tyndareos fann Odyssevs råd godt och handlade därefter. Han kallade friarne till en helgedom vid foten af det höga berget *Taygetos*, offrade i deras närvaro en häst och lät dem med ed och handslag lofva att bistå Helena och hennes blifvande man. När hästen blifvit högtidligen begrafven, leddes Helena in i kretsen. Tyndareos

Penelopea eller *Penelope;* uttal: Penelåpea, Penelåpe. — *Ikarios;* uttal: Ikariås. — *Taygetos;* uttal: Tajgetås.

räckte henne en krans och tillsade henne att därmed pryda den af friarne, som hon helst ville ha till man. Hon satte den på Menelaos blonda lockar och blef så hans gemål.

Nu gällde det för Agamemnon och Menelaos att påminna de förra friarne om deras löfte och förmå dem att hålla detta. För det ändamålet begåfvo de sig först till Antilokos, son af konung Nestor i Pylos. Han och hans vise fader hörde med häpnad och afsky berättelsen om Helenas rof, och Nestor sade:

— Den missgärning, som nu blifvit begången, är så svart, att vi måste göra allt hvad vi kunna för att få den hämnad. Icke Antilokos ensam utan äfven Trasymedes och alla mina söner skola fara

till Troja, och så gammal jag än är, skall jag själf göra dem sällskap.

Agamemnon och Menelaos gladdes öfver den vise åldringens ord och bådo honom följa med från stad till stad för att genom sin vältalighet öfvertyga dem, som kunde vara motvilliga eller försagda. Han gjorde så, och deras färd lyckades väl. Alla friarne förklarade sig redo att uppfylla sin ed. Flera andra lofvade ock att draga mot Troja. Så *Idomenevs* och *Meriones* från Kreta, *Palamedes* från *Evböa* samt den namnkunnige siaren *Kalkas*.

Synnerligen angelägen var Agamemnon att få med sig Odyssevs. Han for därför med Palamedes ut till Itaka, där Odyssevs och Penelopea nu lefde lyckliga och förnöjda. De hade nyligen fått en son, som blifvit kallad *Telemakos* och var sina föräldrars lust och glädje.

Odyssevs hade i förväg fått kunskap om Agamemnons och Palamedes färd, och han kunde väl förstå, hvad de hade för ärende. Men han kände sig ej det minsta hugad att för Helenas skull gifva sig i krig och kanske råka så illa ut, att han aldrig finge återse sin hustru eller sitt lilla barn eller sin åldrige fader, *Laertes*. Han tänkte därför ut ett sätt att kunna slingra sig undan.

Meriones; uttal: Meriånes. — *Telemakos;* uttal: Telemakås.

När Agamemnon och Palamedes lagt i land och kommo till hans gård, funno de honom ute på åkern, bärande sig åt som en vansinnig. Han gick och plöjde, men för plogen hade han spänt en oxe och en häst, och i en säck, som han bar öfver axeln och sådde ur, hade han icke säd utan salt. Sina gäster låtsades han icke känna igen, och när de talade honom till, betraktade han dem med fåniga blickar och mumlade osammanhängande och meningslösa ord. Agamemnon trodde fullt och fast, att han hade förlorat förståndet. Men Palamedes misstänkte, huru det var fatt. Han smög sig in i Odyssevs hus och tog Telemakos ur sköterskans armar. Sedan sprang han ut på åkern och lade den lille hjälplöse pilten framför Odyssevs just i den fåra, där denne rusade fram med sitt besynnerliga plogspann. Odyssevs sökte hålla i med sin förställning, men då han kom fram till barnet, hejdade han med ett enda ryck sina dragare, slängde plogen åt sidan och lyfte varsamt upp sin son. Palamedes och Agamemnon uppgåfvo härvid ett fröjderop, ty det var nu uppenbart, att Odyssevs vansinne endast varit låtsadt. Han hade icke längre någon förevändning att få stanna hemma och måste därför svara ja till deras begäran. Men Palamedes, som öfverlistat honom, kunde han från den stunden aldrig tåla.

En annan hjälte, som Agamemnon måste få

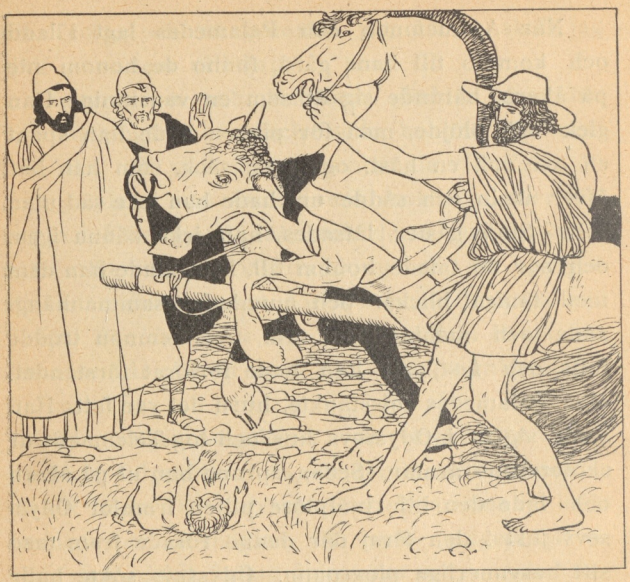

med, var den unge *Akillevs*. Han var en son af Tetis och Pelevs. Fast hans moder hörde till de odödliga, föddes han själf dödlig, eftersom hans fader endast var en människa. Tetis sörjde häröfver, ty hon älskade mycket sin son, och hon beslöt att bränna bort allt det förgängliga, som den nyfödde hade i arf efter sin fader. Hon höll honom därför hvarje natt öfver en underbar, renande eld och smorde honom sedan hvarje dag

Akillevs; uttal: Akhillevs.

med gudomlig ambrosia. Men en natt blef hon öfverraskad af sin man, just som hon höll gossen öfver elden. När Pelevs såg den lille sprattla i lågorna, rusade han till och uppgaf ett gällt skri. Härmed var hemligheten uppenbarad och den renande kraften bruten, och Tetis måste lämna sitt verk ofullbordadt. Tröstlös lade hon gossen på marken, vinkade farväl och försvann till Nerevs våta rike. Odödlig hade hon ej hunnit göra sin son, men säker mot alla dödliga sår hade han genom elden blifvit öfver hela sin kropp utom i den ena hälen. Den hade varit skyddad af moderns hand, då hon höll honom öfver lågorna.

Pelevs tog upp Akillevs och förde honom till sin morfader, kentavren Kiron. Denne blef gossens uppfostrare och lärare. Ingen moder gaf honom di, men i stället närde Kiron honom med björnmärg och lejonlefver. Härigenom fick han björnens kraft och lejonets mod. Af Kiron lärde han att läka sår och att spela på lyra.

Synnerligen skicklig blef han i snabblöpning, och han kallades därför den fotsnabbe. Utom Kiron hade han till vårdare Pelevs vän *Fönix;* denne undervisade honom i stridskonst och vältalighet. Till lekbroder hade han *Patroklos*, son af *Menötios*, en annan af Pelevs vänner.

Ena hälen; häraf uttrycket »Akillevs-häl». — *Menötios;* uttal: Menötsiås.

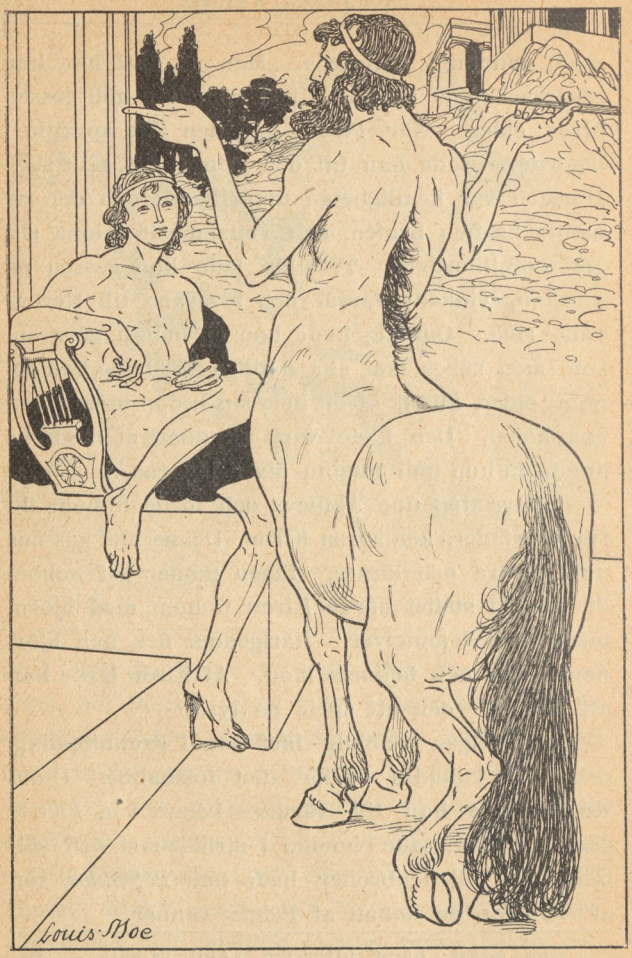

Kiron och Akillevs.

Gudinnan Tetis kunde aldrig upphöra att tänka på sin son och att söka utforska hans framtid. Hon gick till sin spådomskunnige fader Nerevs och frågade honom om Akillevs öde. Nerevs svarade, att Akillevs antingen skulle lefva länge men obemärkt och oberömd eller ock dö tidigt men fylla världen med sitt rykte. Tetis höjde sig då upp ur hafvet, smög sig in i sin makes palats och berättade spådomen för sin son. Utan betänkande valde Akillevs genast ett ärofullt lif och en tidig död. Men Tetis själf unnade honom hellre en lång lefnad i det stilla och fördolda, och hon beslöt därför att i det längsta gömma honom undan för faror och strider. I detta syfte klädde hon honom i flickkläder och förde honom obemärkt ut till sin vän, konung *Lykomedes* på ön *Skyros*. Här uppfostrades han bland Lykomedes döttrar och fick deltaga i deras sysslor. Den äldsta af konungadöttrarna var *Deidamia*. Henne gaf Lykomedes slutligen åt Akillevs till gemål, och de fingo en son, som hette *Neoptolemos*.

Bland de hjältar, som friat till Helena och afgifvit löftet, hade äfven Patroklos varit en. Nestor och Odyssevs begåfvo sig därför till myrmidonernas land för att kalla honom till tåget mot Troja. De funno honom ock villig att komma med. Men hans

Lykomedes; uttal: Lykåmedes. — *Deidamia;* uttal: Deidamia. — *Neoptolemos;* uttal: Neåptålemås.

fosterbroder Akillevs sågo de ingenstädes. De vände sig då till Kalkas, och genom sin siareförmåga lyckades denne slutligen utspana, att Tetis dolt sin son på ön Skyros. Odyssevs åtog sig att uppsöka honom. Han valde till följesmän den tappre Diomedes och trumpetblåsaren *Agyrtes*, klädde sig tillika med dem i köpmansdräkt samt lastade ett skepp och seglade med varor öfver till Skyros. Där gingo de upp till palatset och berättade, att de hade en mängd präktiga tyger och smycken, som de ville visa konungens döttrar. Dessa flockades omkring dem och betraktade med nyfikenhet de många dyrbara sakerna. Bland tygerna och smyckena hade Odyssevs instuckit ett spjut och en sköld. Just som förtjusningen var som störst, gaf Odyssevs en vink åt Agyrtes, och plötsligt hördes genom skämtet och skrattet det skarpa ljudet af en skrällande krigstrumpet. I ett ögonblick blef det alldeles tyst, men i det nästa uppgåfvo flickorna ett gällt skri och skingrade sig som skrämda dufvor åt alla håll. Akillevs åter grep omedvetet efter spjutet och skölden, beredd att gå den anryckande fienden till mötes. Odyssevs skyndade då fram och sade:

— Du har röjt dig, Pelevs son. Lägg af din förklädnad, och drag på dig den dräkt, som passar en hjälte! Nu skall du följa oss till Troja; det är där, du skall vinna ovanskligt rykte.

Akillevs lät icke säga sig detta tvänne gånger. Han klädde sig i krigisk rustning, sade farväl åt Deidamia och Neoptolemos och begaf sig hem till sin fader för att rusta sig till tåget. Någon tid därefter kommo Nestor och Odyssevs för att hämta honom. Pelevs gaf honom till ledsagare och rådgifvare den gamle Fönix samt skänkte honom vid afskedet de dyrbarheter, som han själf mottagit såsom gåfvor på sin bröllopsdag: den präktiga rustningen, de odödliga hästarna och den väldiga lansen.

5. Första tåget mot Troja.

Under tiden hade Agamemnon visat en synnerlig ifver att blifva det stora företagets högste ledare. Han for omkring från den ena konungen till den andra, och för hvar och en hade han handtryckningar och vänliga ord. Hemma i det praktfulla Mykene stod hans dörr aldrig stängd för besökande; äfven den ringaste hade fritt tillträde och blef rikligen undfägnad.

Genom denna inställsamhet blef han slutligen så omtyckt, att furstarne allmänt utsågo honom till öfverbefälhafvare.

Rustningarna togo lång tid, och det dröjde flera

år, innan Agamemnon kunde utfärda befallning, att alla deltagarne skulle på viss tid möta honom i *Avlis*, ett litet hamnställe vid sundet mellan akajiska fastlandet och ön *Evböa*. Hit anlände efter hand furstarne med sina skepp, somliga med många, andra med få, enhvar efter sin förmåga.

När alla voro komna, samlades hela hären på stranden för att genom ett offer anropa Zevs om lycka och sedan genom en gemensam festmåltid på offerdjurens kött stärka sig för resan. Hela skaror eller »hekatomber» af oxar framfördes och slaktades som offer.

Lägrade tätt vid en källa, på invigdt altar de gåfvo
korade festhekatomber åt gudarne under en lummig
lönn, vid hvars rot sprang fram i dagen det klaraste vatten.
Se, då hände sig strax ett tecken: en hiskelig drake,
spräcklig i rödt på ryggen, af gudomen skickad i ljuset,
sköt från altaret fram och upp i lönnen sig svängde.
Högt på dess öfversta gren, i skydd och hägnad af löfven,
lugnt i ett sparfbo hvilade, nyss utkläckta ur skalet,
åtta ungar, och modern var själf den nionde bland dem.
Alla åtta han slukade glupsk; de ömkligen pepo.
Modern flaxade rundt kring barnen med sörjande läte,
tills han med omsvängdt gap grep äfven henne i vingen.
Nu då han modern såväl som alla ungarna slukat,
gjorde den gud, som han sändes ifrån, med honom ett under:
Zevs på ögonblicket till sten förvandlade honom.

Hekatomb; uttal: häkatåmb; ursprungligen = ett hundratal, senare = en stor mängd.

Järtecknet i Avlis.

Alla stodo de där och förvånades öfver det skedda,
att så förfärliga tecken sig visat vid heliga offret.
Men af sin spådomsanda berörd förkunnade Kalkas:
Hvarföre stå ni så stumma, ni lockomprydda akajer?
Oss allrådige Zevs ett mäktigt under har skickat
af hvad som sent men dock till vår eviga ära skall hända.
Ty uppå samma sätt, som draken ungarna slukat,
samtliga åtta och modern därtill, den nionde räknad,
likaså skola ett niotal år vi för Ilion ligga,
men på det tionde faller för oss den rymliga staden.

Det var icke med glädje höfdingarne sålunda förnummo, att de först efter ett tioårigt krig skulle intaga Troja. Men de hade ofta sett, att siares ord icke alltid äro att lita på, och de brydde sig därför ej så mycket om Kalkas profetia. Efter så vidlyftiga förberedelser kunde de i alla fall ej utan stor skam afstå från sitt företag. De slogo alltså spådomen ur hågen och seglade å stad.

De kommo ock lyckligen öfver till Mindre Asien. Men som de icke kände rätta vägen till Troja, läto de i stället vinden drifva fartygen till *Mysiens* kust och lade dem där för ankar. Längs stranden sågo de väpnade vakter utställda. Dessa ropade ut öfver vattnet, att inga främlingar finge stiga i land, innan konung Telefos gifvit sin tillå-

Lockomprydda kallar Homeros akajerna, emedan de hade hår öfver hela hufvudet, detta i motsats till åtskilliga andra folkslag, som rakade af håret framtill, för att fienderna ej skulle kunna fatta tag däri.

telse härtill. Men akajerna brydde sig icke om hvad de ropade, Akillevs och Protesilaos sprungo från skeppen upp på stranden, och efter dem följde Patroklos, Diomedes, Palamedes och Ajas, Telamons son. De flesta vakterna nedhöggos, endast några få hunno rädda sig undan till konung Telefos. Denne samlade i största hast en här och drog ned till kustlandet samt anföll akajerna med sådan häftighet, att de måste tåga tillbaka. Härunder gingo Akillevs och Patroklos sist. För att bringa oordning i mysiernas här lockade de under återtåget in dem i en vinplantering. När Telefos skulle skynda fram genom denna, snafvade han öfver en vinstock. Detta ögonblick begagnade Akillevs, och just som Telefos ville resa sig efter fallet, träffades han af Akillevs lans i sin vänstra höft. Mysierna stannade för att taga vård om sin konung, Akillevs ryckte till sig sin lans, och akajerna kunde någorlunda ostörda rädda sig om bord. Men strax därpå utbröt en svår östanstorm, som dref deras skepp tillbaka mot Europa och skingrade dem åt alla håll. Akillevs lyckades komma till Skyros och stannade sedan där en tid hos sin gemål och sin svärfader. Äfven de öfriga furstarne räddade sig. Men många af sina skepp och sina krigare hade de förlorat, och det dröjde en lång tid, innan de voro redo att förnya försöket.

Den, som lidit värst, var dock konung Telefos.

Han blef liggande sjuk af det sår, som Akillevs lans tillfogat honom. Inga läkemedel hjälpte, och han plågades af de odrägligaste smärtor. I sin förtviflan sände han slutligen män med dyrbara skänker till det berömda oraklet i *Delfi* och lät fråga guden Apollon, om han någonsin skulle blifva botad. Pytian gaf då detta svar: *Densamme, som vållat såret, han skall äfven hela det.*

När Telefos fått denna hälsning, reste han sig från sjukbädden, lät bära sig ombord på ett skepp och seglade öfver till Grekland. Här hörde han, att de akajiska furstarne voro samlade hos Agamemnon i Mykene för att rådplåga om det nya härnadståget. Telefos klädde sig som en tiggare i trasiga kläder, hängde en brödpåse öfver axeln och en vattenkruka vid bältet samt fattade en staf och stapplade med möda upp till Agamemnons hufvudstad. Han visste, att hans lif var i fara, så snart han blef upptäckt. Då han kommit in i palatset, gick han därför genast fram till vaggan, där Agamemnons enda son, den lille *Orestes*, låg och sof, lyfte upp honom och skyndade fram till husaltaret. Sådant var det sätt att söka skydd, som hos akajerna var det heligaste och som ingen rättsinnig man vägrade bönhöra.

Orakel; uttal: åra**k**el; Apollontempel, där spådomar uttalades af en siande prästinna, som kallades *pytia.* — *Delfi;* uttal: D**ä**llfi.

Telefos i Mykene.

Agamemnon rusade vredgad fram, men Klytemnestra kastade sig emellan, ty hon fruktade, att tiggaren skulle döda hennes son, i fall man gjorde honom något ondt. Agamemnon måste därför lofva Telefos frid och säkerhet.

Då detta skett, sade främlingen sitt namn och sitt ärende och anropade Akillevs att bota såret. Gjorde man honom denna välgärning, sade han, så skulle han visa akajerna rätta vägen till Troja, och de skulle då ej ännu en gång behöfva fara förgäfves. Akillevs betraktade såret, men förklarade, att det var alldeles för svårt för hans läkekonst, och att det icke kunde botas utan genom ett under. Länge stodo de nu alla rådlösa. Men omsider sade Odyssevs:

— Apollons svar har en annan betydelse, än vi till en början trott. Med den som vållat såret menar guden nog icke Akillevs utan endast hans lans. Denna och icke hjälten själf är det ock, som här skall hjälpa. Låtom oss skafva litet spånor däraf och lägga på såret, och vi skola då se, om icke guden bistår oss med sin läkande kraft.

Så skedde. Peliden tog fram sin lans och skafde med en knif litet spånor däraf. Då visade sig ett under — allt efter som spånorna föllo

Peliden = Pelevs-ättlingen; på samma sätt: *Telamoniden* = Telamons-ättlingen, *Tydiden* = Tydevs-ättlingen o. s. v.

på såret, började detta för hjältarnes ögon att läkas, och inom några timmar var oraklets förutsägelse fullbordad: densamme som vållat såret hade äfven helat det. Telefos tackade både Akillevs och Odyssevs för deras hjälp. Såsom belöning gaf han akajerna noggranna underrättelser om Trojas läge och om vägen dit samt rådde dem att lägga till vid floden Skamanders mynning, ty denna vore den enda lämpliga landningsplatsen. Frisk och glad återvände han därpå till sitt land igen.

6. Andra tåget mot Troja.

När vintern med dess svåra stormar var öfver, samlades furstarne åter i Avlis. Den förste på stället var Agamemnon. Medan han väntade på de öfriga, fördref han tiden med att jaga. Under en af sina jaktfärder kom han in i *Artemis* offerlund. Där fick han syn på en åt gudinnan helgad hind. Utom sig af ifver höjde han bågen och sköt, pilen flög af, och det späda djuret låg blödande i gräset. Skrytsamt ropade då Agamemnon:

Artemis; uttal: Arrtemis.

Agamemnons jakt.

— Se, huru lyckan är mig underdånig! Icke ens Artemis hade kunnat träffa så bra som jag.

Men straffet för hans öfvermod var nära. Just då alla voro samlade och mer än tusen fartyg lågo packade i den trånga bukten, färdiga att löpa ut för fulla segel, lät Artemis vindstilla inträda. Agamemnon måste då uppskjuta affärden till nästa dag, och när denna kom, var vindstillan fortfarande lika djup. Hvarje kväll hoppades han, att följande morgon skulle bringa vind, men när solen gick upp, låg hafvet som en spegel, och icke ett segel rörde sig. Till en början sökte kämparne förströ sig så godt de kunde med brädspel och kämpalekar, men till sist förmådde de icke längre uthärda sysslolöshetens kval. En så ihållande vindstilla måste vara ett straff från gudarne, sade de. Med höga rop samlade de sig omkring Kalkas och fordrade af honom, att han skulle låta dem veta, hvem den brottslige var. Då siaren icke kunde blifva fri ifrån dem, sade han:

— Eder tro är riktig. Vindstillan är sänd af Artemis till straff för den missaktning, som blifvit henne visad af Agamemnon. Men om han i utbyte mot den heliga hind, som han dödat med sin pil, offrar Artemis sin dotter *Ifigenia*, då skall gudinnan vara försonad och strax sända oss en

Ifigenia; uttal: Ifigenia.

gynnande vind. Gör han icke det, så skola vi aldrig komma till Troja.

När Agamemnon hörde detta, kallade han till sig de samlade akajernas härold *Taltybios* och lät honom med ljudlig stämma utropa, att hela hären skulle skiljas åt, ty sin dotter ämnade han icke offra. Därefter gick han in i sitt tält och ville ej låta någon tala vid sig.

Men när Taltybios förkunnat hans budskap, utbröt ett uppror i lägret. Krigarne omringade Agamemnons tält och fordrade med vilda rop, att han skulle gifva vika; hade han varit så angelägen att blifva deras öfverbefälhafvare, så vore det ock hans skyldighet att sörja för deras gemensamma bästa, sade de. Agamemnon blef skrämd af deras hotelser och fruktade, att de skulle mörda honom på stället eller ock förfölja honom till Mykene, i fall han flydde dit. Han sände därför en man med bud till drottning Klytemnestra, att Ifigenia genast skulle sändas till hären i Avlis, ty hon skulle före flottans affärd hålla bröllop med Akillevs.

Klytemnestra blef förvånad öfver denna underrättelse, ty hon hade aldrig förut hört något tal om detta giftermål. Emellertid gick hon strax in i skattkammaren och valde ut hvarjehanda dyrbarheter, som kunde passa till hemgift. Hon be-

Taltybios; uttal: Taltybiås.

fallde tjänarne att lägga dyrbarheterna i en vagn och lät framför denna spänna de snabbaste fålarna. Skilja sig från sin dotter ville hon dock ej, utan hon följde henne själf och tog dessutom med sig sin son, den späde Orestes; han låg under färden och sof i hennes sköte.

När hon kom till Avlis och fick veta, att hennes dotter skulle offras, skyndade hon till Agamemnon och bönföll, att han måtte afstå från sin omänskliga föresats. Men han svarade henne icke ett ord. Då bad Ifigenia själf för sitt lif, sägande:

O fader, vore jag en *Orfevs,* kunde jag
med stämmans trollmakt röra klippans sten,
beveka hjärtat, som jag ville det —
i denna konst jag sökte då mitt värn.
Nu blott i tårar jag min styrka har,
det är det enda, jag kan bjuda dig.
Ej för din fot, som seden är, olivens kvist
jag lägger — nej, jag lägger ned mig själf.
Bryt ej din egen unga knopp! Hur ljuft
är dagens ljus mot Hades dunkla värld!
Jag är den första, som dig fader nämt,
jag är den första, som du nämde barn.
Säg, minns du ej från forna dar, hur jag
på fadersknäet lekande blef satt
och kyssar gaf och kyssar fick af dig?
Då sade du: skall nånsin jag, mitt barn,

Orfevs; enligt sagan en urtidsskald, som med sin sång tjusade de vilda djuren samt tvang träden och klipporna att följa sig.

få skåda dig, så blomstrande och frisk
i lycklig makes boning, lycklig själf?
Mot dessa kinder lutad, som jag nu
med mina händer smekande berör,
jag sade: skall väl åldrig fader då
jag i mitt hem få gästfritt taga mot
och för den vård, som han min barndom skänkt,
med tacksam omsorg löna grånad man?
Så sade vi. Jag minns det, jag, så väl.
Men du har glömt det, du, och vill min död.

Men Agamemnon vågade icke skona henne. Då böjde Ifigenia sitt hufvud och gick med undergifvenhet döden till mötes. Allt var redo. På altaret brann en eld. Högtidsklädda flickor smyckade mön med bindlar och blomsterkransar. Fadern stod bortvänd och med hufvudet höljdt i sin mantel. Närmast stod Kalkas, klädd i prästerlig skrud. I sin hand höll han den långa blänkande offerknifven. Enligt gängse sed afskar han först vid jungfruns panna en lock af hennes blonda hår och kastade den i elden. Därpå höjde han ånyo knifven och riktade ett hugg mot Ifigenias blottade hals. Men se — i detsamma sänkte sig ett tätt moln ned för hans ögon, och när det åter höjde sig, låg på altaret en blödande, skälfvande hind. I sista ögonblicket hade Artemis känt medlidande med den offervilliga Ifigenia, ryckt henne upp till sig och fört henne bort till *Tavris* för att där blifva prästinna i hennes tempel. Men härom visste ingen

Ifigenia offras.

mer än hon själf och den räddade jungfrun. Akajerna sågo endast, att offret var fullbordadt, och att lågorna förtärde hindens lemmar. När den sista gnistan på altaret slocknat, hörde de en susning i trädkronorna öfver sina hufvuden, och när de blickade ned mot hafvet, sågo de skeppen vagga på de svallande vågorna. Gudinnan var alltså försonad, vindstillan hade upphört. Med jubelrop skyndade alla till sina tält, togo ned dem och förde dem ombord. Och för frisk vind stack sedan hela flottan ut mot det efterlängtade Troja.

Färden öfver hafvet gick raskt, ty det blåste hela tiden sunnanvind. När grekerna kommo till ön *Lemnos*, måste de dock stanna för att intaga färskt vatten. Flera af furstarne gingo i land. Bland dem var Filoktetes. Han var en utomordentligt skicklig bågskytt och hade med sig de förgiftade pilar, som han erhållit af hjälten *Herakles*. Medan han vandrade omkring på ön, upptäckte han ett förfallet altare, som var helgadt åt gudinnan Atena. Han föreslog då, att man skulle anställa ett offer. Så skedde. Men när Filoktetes närmade sig offerelden, sköt en huggorm fram och bet honom i högra benet samt kilade sedan in i en springa mellan stenarna uti altaret. Bettet var så svårt, att Filoktetes föll vanmäktig till marken. Palamedes, Akillevs och Diomedes skyndade till, buro honom ombord och förbundo honom. Men såret

förvärrades och bulnade samt vållade honom så svåra plågor, att han icke kunde afhålla sig från att upphäfva höga jämmerrop.

Från Lemnos styrde flottan mot öster och kom så till ön *Tenedos* strax utanför trojanska rikets kust. Här lät Agamemnon skeppen lägga till och bjöd samman de mest ansedda furstarne till festmåltid och krigsråd. De första, som kallades härtill utom Menelaos, voro Nestor och Idomenevs; efter dem kommo de två Ajaserna samt Diomedes och Odyssevs och slutligen de, som hade mindre rang. Den unge Akillevs räknades icke värdig att vara med i de förnämstes krets. Han vredgades mycket öfver denna skymf och befallde myrmidonerna att göra skeppen i ordning och segla hem. Odyssevs skyndade efter och sökte öfvertala honom att stanna. Länge fick dock Odyssevs tala förgäfves, och slutligen måste han föreställa Akillevs, att om han nu vände tillbaka, så skulle alla säga, att han blifvit rädd, så snart han fått se Trojas fäste, och att han icke tordes gifva sig i strid med den väldige Hektor. En sådan skam ville Akillevs icke utsätta sig för. Han svälde därför sin harm och beslöt att stanna.

Nöjd med sitt värf återvände Odyssevs till furstarnes samkväm. Vid detta betedde sig Aga-

Tenedos; uttal: Tenedås.

memnon och hans vänner mycket öfvermodigt. De åto och drucko väldeligen och skröto med, att hvar och en af dem skulle bestå mot ett hundra troer, ja väl mot två hundra, om det så behöfdes. Medan de sålunda ordade, hörde de den ormbitne Filoktetes upphäfva förskräckliga jämmerrop. Agamemnon kände sig härvid illa till mods och började frukta, att folket skulle blifva alldeles modlöst, i fall det ständigt finge höra denna klagan. Han kallade därför till sig Menelaos och Odyssevs för att lägga råd om hvad som borde göras med den sårade. Det beslöts då, att han skulle obemärkt föras tillbaka till Lemnos och landsättas där. Odyssevs åtog sig att verkställa beslutet. Han väntade, tills Filoktetes ändtligen uttröttad somnade in. Då lyfte han ned honom i ett mindre skepp och lade däri hans kläder och vapen samt så mycket lifsmedel, att de skulle räcka åt honom i några dagar. Därpå lät han ro skeppet tillbaka till Lemnos och befallde sina män att bära in Filoktetes i en klippgrotta nära stranden. Bredvid den sofvande lades kläderna, vapnen och lifsmedlen. Så snart detta var gjordt, skyndade Odyssevs ombord igen, hissade segel och förenade sig med den öfriga flottan.

Inom kort styrde denna in i Hellesponten och närmade sig den troiska stranden.

7. Krigets utbrott.

Innan akajernas skepp ännu hunnit in i Hellesponten, hade deras ankomst blifvit känd i Troja. Herdar, som vallade sina hjordar på bergshöjderna vid hafvet, hade fått syn på dem, då de seglade fram bakom Tenedos, och de hade genast sprungit till Hektor med budskap härom. När akajerna kommo fram om *Sigeons* udde, så att de hade utsikt uppåt *Iliska slätten* och Troja, sågo de stadsportarna slås upp, och ut genom dessa ryckte i ordnade leder trojanernas krigareskaror. De utbredde sig skyndsamt öfver slätten och intogo ställning nere vid stranden, beredda att med spjut och pilar nedskjuta de första, som sökte sätta foten på deras jord.

Akajerna rodde sina skepp så nära, som de kunde. När de sågo troerna stå färdiga att mottaga dem, tvekade de ett ögonblick. Ty det var lätt att se, att den förste, som hoppade i land, oundvikligen skulle vara dödens man. Bland dem, som befunno sig i de främsta skeppen, var Protesilaos. Han kände alls ingen lust att dö, ty han var en helt ung man och hade strax före affärden till Troja gift sig med den sköna *Laodamia*, som nu satt hemma i hans borg och ängslade sig öf-

Sigeon; uttal: Sigeån. — *Laodamia;* uttal: Laådamia.

ver alla de faror, som hotade honom. Men när Protesilaos såg sina kamrater rundt omkring stå tveksamma, rann det honom i hågen, att någon dock måste göra början och uppoffra sig för de öfriga. Han svängde därför beslutsamt sitt svärd öfver hufvudet och sprang ned från skeppets framstam. I detsamma susade spjutet ur Hektors kraftiga hand och genomborrade honom. Men eldade af hans föredöme sprungo nu äfven de öfriga akajerna i land och störtade sig med sådan kraft öfver trojanerna, att dessa efter en kort strid måste draga sig undan närmare staden.

Nu samlades akajernas furstar till krigsråd De beslöto att icke genast löpa till storms utan först skicka ett sändeskap till staden med begäran, att Helena och Menelaos skatter skulle återlämnas. Till sändemän utsågos Menelaos själf och Odyssevs.

Menelaos och Odyssevs begåfvo sig upp till den närmaste stadsporten, som kallades den *skaiska*, och begärde, att Priamos skulle med ed lofva dem säkerhet och mottaga dem som underhandlare. Så skedde, porten öppnades, och de fördes in. De fingo sin bostad hos den gamle vise *Antenor*. Han var en af släkthöfdingarne och medlem af rådet samt svåger till konungen; hans hustru *Teano* var en syster till Hekabe. Antenor hörde till

---

Antenor; uttal: Antenor. — *Teano;* uttal: Teaná.

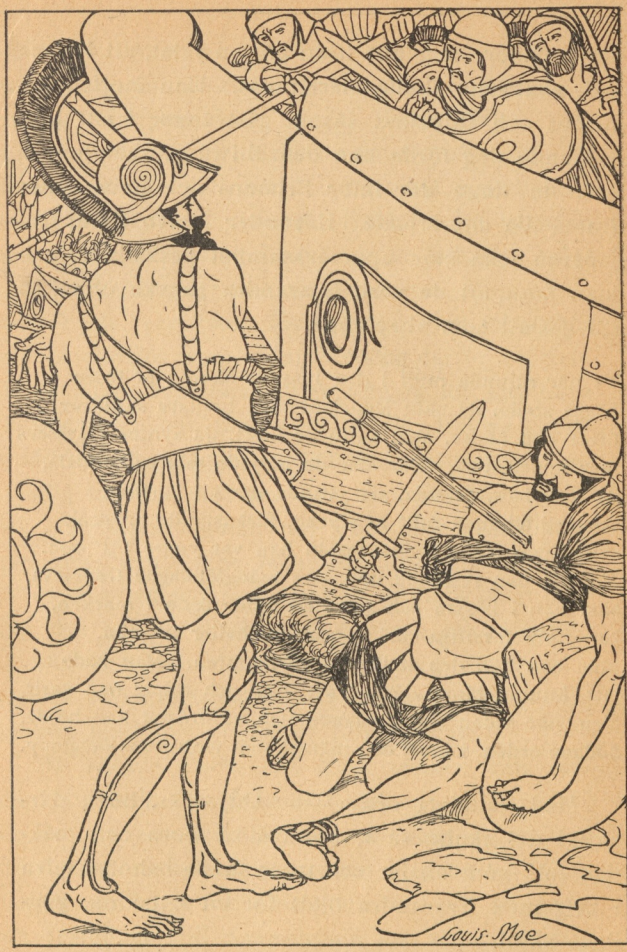

Protesilaos fall.

de trojaner, som allt ifrån början velat, att Helena och skatterna skulle återlämnas. Han mottog Menelaos och Odyssevs såsom gästvänner i sitt hus. Följande dag förde han dem till rådsförsamlingen, och de fingo där inför Priamos och hans söner framställa sitt ärende. Härunder blefvo de af trojanerna med stor uppmärksamhet beskådade, och man fann, att de voro hvarandra ganska olika, så till gestalt som skaplynne.

Ty när sålunda midt i den lysande skaran af troer
bägge stodo, då sköt Menelaos med bredare skuldror
öfver den andre. Men sutto de blott, då syntes Odyssevs
mer majestätisk. När åter de började tala och rådslå,
då Menelaos, fursten, sig yttrade mera i korthet,
talade litet men fullt af styrka, förkastande ordprål,
svulst och fåfängt prat, fastän han var yngre till åren.
Men då han reste sig upp, den mångförslagne Odyssevs,
stod han i början och såg med fällda ögon i marken,
rörde sin furstliga staf ej fram, ej heller tillbaka,
utan han höll den stelt som en oerfaren. Man hade
lätt kunnat tänka därvid, att dum och tölpig han varit,
Men när sedan sin klingande röst ur bröstet han höjde,
flödade orden, i kraft och mängd som vintrarnas snöglopp.

Med vältaliga ord visade Odyssevs, huru dåraktigt det skulle vara, om två så stora och mäktiga folk som akajer och troer skulle behöfva lefva i krig med hvarandra blott för en lättsinnig ynglings skull.

Antenor höll med Odyssevs och vann flera af

släkthöfdingarne på sin sida. Helena själf önskade återkomma till sin rätta gemål, och äfven den gamle Priamos började luta åt det hållet. Men Paris motsatte sig på det ifrigaste hvarje eftergift, och likaså Deifobos och Äneas, som varit med honom på rånaretåget till Sparta. Hektor, som var den egentlige härskaren i Troja, skulle helst ha velat återlämna både Helena och skatterna. Men eftersom Paris var hans broder, ville han icke göra honom alldeles emot. Han föreslog därför, att man skulle gifva Menelaos full ersättning för alla hans skatter, men att man i stället för Helena skulle bjuda honom någon af Priamos döttrar med all kunglig hemgift, antingen den visa Kassandra eller ock den unga blomstrande Polyxena, hvilkendera han helst ville. Men Menelaos utbrast hånfullt:

— Sannerligen har det icke kommit långt med mig, om jag nu skulle vara tvungen att välja mig en hustru bland mina värsta fiender. Må ni, barbariska röfvare, behålla edra döttrar för er själfva, gif mig blott min ungdoms brud tillbaka!

Då rusade Paris och hans vänner fram och ville öfverfalla Menelaos och Odyssevs. Men Hektor trädde emellan till sändemännens skydd och förde dem oskadda ut genom stadsporten. Ursinniga af harm skyndade de ned till stranden och framförde till Agamemnon det afslag, de fått på sitt anbud.

Med akajernas hopp att snart få återvända till hemlandet var det nu förbi. Att kriget skulle blifva långvarigt, kunde de lätt förstå. Ty de hade sett, att troerna voro ett stridsdugligt folk, och att deras stad var starkt befäst.

Deras första omsorg blef därför att bygga sig ett läger, där de kunde hafva sina fartyg skyddade och där de själfva kunde bo under någon längre tid.

Angelägnast var att taga vara på skeppen. För detta ändamål utlades nere vid stranden rullar

eller kaflar, och på dessa halades skeppen uppför sluttningen samt ställdes sedan i långa rader. De, som legat närmast stranden, drogos högst upp, de därpå följande stannade i midten, och de ytterst liggande kommo att bilda den nedersta raden. Från stranden gräfdes vattenrännor inåt land, och alla skeppen vändes med förstäfven utåt; härigenom skulle det blifva möjligt att hastigt få dem i vattnet, då så kunde behöfvas. För att de skulle stå fritt och luftigt och ej taga röta af markens fuktighet, ställdes de på ett underlag af bjälkar och stenar samt höllos uppe af stöttor. I bottnen på hvarje skepp lämnades en öppning, hvarigenom regnvattnet kunde rinna ut.

Hvarje flott-afdelning fick sin plats för sig och skildes från de öfriga genom hufvudgator och tvärgator nästan som i en stad. Hufvudgatorna gingo mellan skeppsraderna i samma riktning som stranden, tvärgatorna åter ledde från stranden uppåt. I öfversta raden bodde Akillevs vid foten af Sigeon och Ajas telamoniden vid foten af Rötion samt mellan dem Idomenevs och Menestevs med flera. I nedersta raden hade Diomedes sin plats i närheten af Sigeon, Agamemnon och Menelaos i närheten af Rötion samt Odyssevs i midten. Framför Odyssevs lägerställe låg i midten den gemensamma tingsplatsen. Den var så stor, att hela

hären där kunde samlas, och på densamma stodo offeraltaren med gudabilder.

Sina bostäder hade akajerna icke i skeppen utan i tält eller lägerhyddor vid sidan af dessa. Tälten voro uppförda af pålverk och tätade med ris eller lera samt täckta af vass. Manskapets hyddor voro små och enkla, ädlingarnes och furstarnes voro större och präktigare.

8. De första krigsåren.

Så snart akajerna fått sitt läger någorlunda i ordning, beslöt Agamemnon att gå anfallsvis till väga. Sedan alla fått vederkvicka sig genom en måltid, samlade furstarne sina män och befallde dem att reda sig till strid. För de vanliga krigarne var detta snart gjordt. Somliga stammar brukade endast strida med slungor, pilar och kastspjut; de höllo sig därför på afstånd från fienden och begagnade hvarken sköld eller hjälm. Andra däremot plägade gå sina motståndare inpå lifvet och kämpa med lans, svärd, stridsyxa eller klubba. De måste därför vara väl försedda med skyddsvapen. På framsidan af underbenen spände de »benbrynjor», buktiga skenor af tenn eller brons; bålen omgåfvo de med ett pansar eller en brynja;

på hufvudet satte de en hjälm med fladdrande tagelbuske, och på vänstra armen togo de en sköld. Af anfallsvapnen hängdes svärdet med sin skida i ett gehäng öfver axeln; lansen, stridsyxan och klubban höllos i handen. Furstarne och ädlingarne gingo ej till fots utan färdades fram på stridsvagnar; till körsven hade de någon utvald vän, som de tryggt kunde lita på.

Sedan akajerna offrat och bedt om seger, satte de sig i rörelse. Framför dem höjde sig den grönskande, blomsterprydda *Iliska slätten* sakta upp emot Ida-berget i söder. Både i väster och öster inneslöts den af kalkstensklippor. Utmed bergen i öster strömmade floden Skamander mellan rader af almar, popplar och ljungliknande tamarisk-buskar. Gång efter annan måste akajerna vika undan för kärr och gölar, som voro kvar sedan vintern, då floden svämmat öfver sina bräddar. Här och hvar på slätten sågo de enstaka sandkullar eller jordhögar, af hvilka somliga voro på toppen prydda med grafvårdar. Den märkligaste af dessa passerade de strax utanför sitt läger; den var rest öfver forntidshjälten Ilos, grundläggaren af Trojas konungaborg.

Strid och hvirflande forsade Skamander fram mellan sina höga strandbrinkar, förande med sig massor af sand och gult slam. Akajerna följde dess västra strand uppåt och spanade efter ett

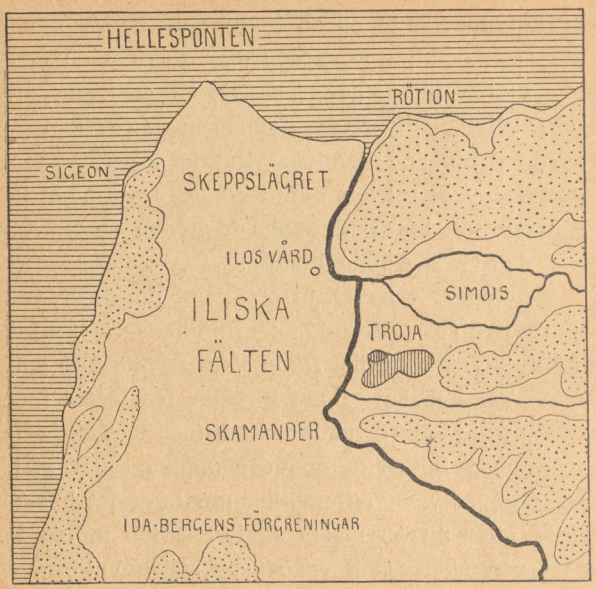

passande vadställe men kunde icke finna något. Hela tiden hade de Troja för sina ögon. Det reste sig brant i höjden på andra sidan Skamander och omgafs både i norr och söder af dalgångar. I den norra dalgången rann floden Simois, i den södra en bäck. Öfverst uppe på toppen lyste borgen med sina tempel och palatser; på afsatsen söder därom utbredde sig själfva staden, innesluten af murar med portar och torn, och nere vid stranden myllrade det af trojaner.

När akajerna och trojanerna fingo se hvarandra, uppgåfvo de höga härskrin. Akajerna skyndade ned i floden och sökte vada öfver, men de mottogos med ett regn af pilar, kastspjut och stenar, och för att icke omkomma i vågorna måste de inom kort vända åter. De gjorde nya försök, men

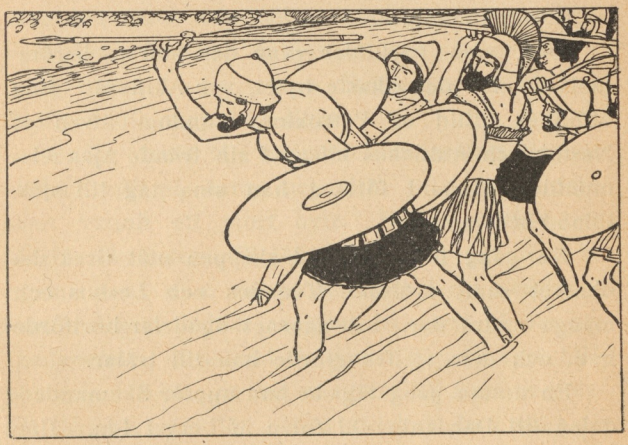

äfven dessa misslyckades. När kvällen kom, nödgades de med oförrättadt ärende draga sig tillbaka till lägret. Trojanerna satte efter och förföljde dem på afstånd med kastspjut och pilar och hånande tillrop.

Sålunda fortgick kriget en lång tid. Dag efter dag ryckte akajerna fram och mötte troerna, antingen vid floden eller ute på fältet. Men någon

afgörande seger kunde de aldrig vinna. En af orsakerna härtill var, att de hade så svårt att få lifsmedel. Tid efter annan kommo visserligen köpmansskepp med varor. Men dessa kunde ej på långt när räcka till åt hela den stora hären. Allt emellanåt måste därför furstarne begifva sig ut på långväga ströftåg för att genom plundring skaffa sig hvad som behöfdes.

Den, som härunder vann den största berömmelsen och det rikaste bytet, var Akillevs. Han åtföljdes alltid af Patroklos, stundom äfven af Nestor och Antilokos eller af sin frände Ajas telamoniden. Ibland företog han sina tåg till sjös, ibland till lands.

En gång for han med skeppen utåt Grekiska öhafvet samt eröfrade Tenedos och Lesbos och många andra öar. Inbyggarnes ägodelar bortförde han, och dem själfva gjorde han till trälar.

En annan gång tågade han uppför Skamanderdalen till Dardania vid foten af berget Ida. Här hade Äneas sina besittningar. Akillevs fann honom hemma, tillseende sina hjordar. Akillevs anföll honom med sådan häftighet, att han skyndsamt måste fly utför bergets södra sluttning och söka sig en tillflykt i staden *Lyrnessos*. Men äfven härifrån måste han gifva sig af, ty Akillevs följde efter, stormade staden och lade den i spillror. Härifrån drog Akillevs vidare mot öster och kom till staden *Tebe*. Där

härskade konung *Äetion.* Han hade sju söner, och hans dotter *Andromake* var gift med Hektor, Priamos son. Tebe var starkt befäst med tjocka murar och höga portar. Men Akillevs stormade det, och både Äetion själf och hans söner föllo. Akillevs plundrade dock ej den gamle furstens lik utan brände honom på bål i hans präktiga rustning och reste sedan öfver honom en minnesvård. Från Tebe fortsatte Akillevs vidare utefter kusten, intog bland annat staden *Pedasos* och återvände slutligen till akajernas läger.

Under dessa tåg hade Akillevs erövrat tjuguen städer, tolf på öarna och elfva i Trojas omnejd, samt vunnit ett stort byte. Detta lämnade han vid hemkomsten till öfveranföraren att fördela. Agamemnon, som mestadels hade legat overksam kvar i lägret, behöll en stor del däraf såsom sin »heders-lott», däribland slafvinnan *Kryseis*, som blifvit tagen i Tebe och var en dotter till Apollon-prästen *Kryses.* Af det öfriga utdelade han skänker åt de förnämsta furstarne. Själf fick Akillevs bland annat den sköna slafvinnan *Briseis*, som blifvit tillfångatagen i Lyrnessos.

Under Akillevs frånvaro hade troerna icke varit så hårdt pressade af akajerna och därför känt

Äetion; uttal: Äetsiån. — *Andromake;* uttal: Andråmake. — *Pedasos;* uttal: Pedasås. — *Kryseis;* uttal: Kryseis. — *Briseis;* uttal: Briseis.

sig ganska trygga. Priamos hade en son, som ännu var i gosseåldern och hette Troilos. Han var kär i hästar och älskade att tumla om med dem på sluttningarna utanför Troja. Detta märkte Akillevs, och han beslöt att lägga sig i bakhåll för gossen. Han vadade därför hemligen öfver floden, smög sig från träd till träd och dolde sig slutligen bakom en hög brunn. Efter en stund såg han Troilos komma sorglöst ridande, åtföljd af sin syster Polyxena, som skulle hämta vatten. På afstånd syntes ett par trojanska väktare, men de tycktes icke ana någon fara. Polyxena höll sin kruka under vattenstrålen, och Troilos lät sina hästar dricka. Då sköt plötsligt en kolsvart korp ned på brunnens tak och upphäfde ett otäckt kraxande, och i samma ögonblick rusade Akillevs fram ur sitt bakhåll. Polyxena släppte krukan på marken och började springa mot staden det fortaste hon kunde. Troilos kastade om sina hästar och flydde i sträckt galopp. Den fotsnabbe Akillevs upphann honom dock och ryckte ned honom från hästen. Troilos skyndade till ett litet närbeläget Apollon-tempel och sökte skydd på dess altare. Men Akillevs genomstack honom med sitt svärd och tänkte släpa med sig hans lik. Patroklos, som hållit sig i närheten, sökte hjälpa honom härmed. Under tiden hade väktarne gjort larm, och Hektor hade skyndat till. Akillevs och Patroklos måste

då släppa sitt rof. Hektor tog sin lille döde broder öfver axeln och bar honom in i staden samt lämnade honom åt den sörjande Hekabe.

En annan af Priamos söner hette *Lykaon*. Han hade en natt gått ut i sin faders trädgård för att skära af några fikongrenar, som han skulle forma till skärm på sin stridsvagn. Men just medan han var sysselsatt härmed, öfverföllls han plötsligt af Akillevs, som oförmärkt brutit sig in i trädgården och gömt sig där. Akillevs höll till Lykaons mun, släpade hastigt ut honom och förde honom till lägret. Han dödade honom dock ej, utan sålde honom som slaf åt en lemnisk köpman till ett pris af hundrade oxar.

Trots alla dessa bragder såg det mörkt ut för akajerna. Bristen på lifsmedel fortfor, och i deras läger rådde hunger och sjukdom. Hela trakten rundt omkring var förhärjad och öde både på människor och boskap. Från Ida kommo hopar af vargar, som öfverföllo och söndersleto hvar och en, som vågade sig ut ur lägret. Hären ropade öfverljudt, att furstarne skulle bringa hjälp. Slutligen förklarade Palamedes, att ingen annan räddning funnes ur eländet än att upphäfva belägringen. Men härom ville Agamemnon och Menelaos icke höra talas, och de fingo understöd af Odyssevs, som aldrig kunde glömma, huru han på Itaka blifvit öfverlistad af Palamedes. Denne ankla-

gades för att vara mutad af trojanerna och utmålades inför folket såsom en nedrig förrädare. Slutligen gick det så långt, att han fördes fram på tinget och ställdes inför en domstol. I denna hade Agamemnon insatt de furstar, som voro Palamedes fiender. De förklarade honom skyldig och dömde honom till döden. Agamemnon lät föra honom utanför lägret och stena honom samt befallde, att ingen skulle få gifva honom en hederlig begrafning.

9. Akillevs och Agamemnon.

Nio år efter första affärden från Avlis uppstod en svår tvist mellan Agamemnon och Akillevs.

Apollon-prästen Kryses, som bodde i staden *Krysa*, hade vid Tebes intagande förlorat sin dotter Kryseis. Då han fick veta, att hon var Agamemnons slafvinna, tog han sin gyllene staf och gudens heliga kransar samt gick till akajernas läger och bad att för en stor lösesumma få återköpa sin dotter. De öfriga akajerna ville gärna göra honom till viljes, men Agamemnon vredgades och utbrast:

— Gubbe, träffar jag dig vidare här vid skeppen, så skola gudens staf och kransar gagna dig

till intet. Din dotter återlämnar jag icke, hon skall stanna hos mig, tills hon grånar af ålder. Laga dig i väg och reta mig ej, om du icke vill, att det skall gå dig illa!

Gubben lydde förskräckt och vandrade stum längs stranden af det brusande hafvet. Men då han kom ett stycke afsides, höjde han sina händer och bad till Apollon, att denne med sina dödsbringande pilar skulle låta akajerna umgälla Agamemnons hårdhet. Och guden hörde hans bön.

Ned från Olympen den väldige steg med hjärtat i vrede,
bågen på axlarna bar och det dubbellockade kogret.
Pilarna gåfvo en rasslande klang på den vredgades axlar,
då han sig rörde framåt. Men han framgick liknande
natten.
Fjärran från skeppen han satte sig ned och började skjuta,
och ett förfärande dån från silfverbågen sig spridde.

Först riktade han sina pilar mot akajernas mulåsnor och hundar, men sedan dödade han äfven dem själfva, och det i sådan mängd, att likbål ständigt brunno i lägret. När på detta sätt nio dagar förflutit, kallade Akillevs folket till ting. Då alla voro samlade, steg han upp och sade:

— Nu, Agamemnon, är jag rädd, att vi måste öfvergifva detta företag, ansatta som vi äro på en gång af sjukdom och krig. Men innan dess må vi höra en präst eller siare eller drömtydare, så att vi af honom kunna få veta, hvarför Apollon

Apollons pestskott.

sänder oss dessa pestens pilar: om det är några löften vi glömt eller några offer vi försummat.

Vid dessa ord reste sig Kalkas och sade:

— Du vill, Akillevs, att vi skola tala om, hvarför Apollon är vred. Välan, det skall jag göra. Men då måste du ock i förväg lofva att skydda mig, i fall Agamemnon skulle förtörnas öfver hvad jag kommer att säga.

Akillevs lofvade honom detta, och Kalkas förkunnade då, att Apollons vrede icke skulle upphöra, innan Agamemnon skickat Kryseis tillbaka och med henne en bothekatomb såsom försoningsoffer åt guden. Agamemnon sprang upp, full af förbittring och med gnistrande ögon.

— Olycksprofet, utropade han, aldrig har du sagt något godt, alltid har du haft ditt nöje i att båda olyckor. Nu vill du inbilla akajerna, att pesten är sänd för Kryseis skull och att jag måste lämna ifrån mig mitt byte. Nåväl, det skall jag ock, men endast på det villkor, att jag får ett jämngodt i stället.

— Å, du snikne man, svarade Akillevs, hvilket byte skulle väl akajerna nu kunna gifva dig? Ingen af oss har sport, hvar några gemensamma skatter äro förvarade. Hvad vi tagit som rof i de eröfrade städerna har du fördelat, och icke passar det sig väl att låta folket återbära hvad som redan är skiftadt. Sänd därför flickan till-

baka! När Troja är taget, skola vi gärna gifva dig trefaldt eller fyrfaldt i ersättning.

— Försök icke att narra mig med det! sade Agamemnon. Tror du verkligen, att jag skulle afstå mitt byte, medan du får ha ditt kvar? Ja väl, om akajerna vilja lämna mig en ersättning sådan jag önskar. Vilja de icke det, då skall jag komma och taga antingen ditt byte eller ock Ajas eller ock någon annans, men den, som jag kommer till, han skall nog bli så lagom belåten. Dock — om den saken få vi tala vidare sedan. Nu skall en af er låta hala ett skepp i hafvet och välja så många roddare som behöfvas, stufva in bothekatomben och föra Kryseis om bord.

— Å, du skamlöse och vinningslystne man, utbrast Akillevs, huru skall hädanefter någon vilja gifva sig ut i härfärd på ditt bud? Sannerligen det var för troernas skull som jag kom hit, *mig* hade de aldrig gjort något ondt. Nej, det var för att hjälpa dig och din broder. Men hvad bryr du dig om det? När det gäller att strida, då är det jag, som får göra det mesta. Men så snart det gäller att dela, då är det du, som tager drygaste lotten, och jag, som får nöja mig med smulorna. Men nu tänker jag återvända till mitt land. Få då se, om du icke samlar dig skatter så lagom.

— Fly gärna, om du har lust, svarade Agamemnon, jag skall visst icke be dig stanna, jag

har hjälpare nog ändå; du har alltid varit en bråkmakare. Far du hem med dina skepp och kamrater, och styr dina myrmidoner bäst du vill! Jag frågar icke efter dig, akta dig du bara för mig! Kryseis skall jag sända åter, men märk väl: sedan kommer jag och rycker ifrån dig ditt byte, den sköna Briseis. Då få vi se, om det går an för dig att ostraffadt trotsa min myndighet.

Vid dessa ord blef Akillevs mycket vred, och han öfverlade med sig själf, om han skulle skingra de kringstående och hugga ned Agamemnon, eller om han skulle betvinga sin harm. Medan han stod tveksam med halft utdraget svärd, kände han, att någon rörde vid hans lockar. Han vände sig om och såg, att det var gudinnan Atena. Hon hviskade i hans öra:

— Säg honom gärna, hvad han går för, men rör honom ej! En dag skall han bjuda dig trefaldig ersättning. Men sansa dig bara och lyd mig!

När Akillevs hörde detta, stötte han med kraftig hand svärdet ned i dess skida. Atena försvann, och Akillevs fortsatte:

— Du druckne man, som har en hunds uppsyn och en hinds hjärta, när visade du någonsin mod att dristigt kämpa mot fienden, vare sig i öppen fejd eller i bakhåll? Nej, behagligare tycker du det vara att råna byte från dem, som våga säga dig emot. Gör som du vill, men det svär

Atena gifver Akillevs råd.

jag dig vid min furstliga staf, att fåfängt skall du hädanefter bönfalla om min hjälp:

Djupt skall Akillevs saknas en dag af alla akajer;
fåfängt söker du då, hur svårt du än ängslas däröfver,
räddning, när hopar af folk för mannadråparen Hektor
stupa och dö. Se, då skall du gnagas af ånger i själen,
att du den yppersta man bland akajerna vågade skymfa.

Härmed kastade han sin guldbeslagna furstestaf på marken och satte sig. Agamemnon sprang vildsint upp, men då reste sig den gamle Nestor,

talarn från Pylos med ljufliga ord och klingande stämma,
från hvars tunga ett sötare tal än honungen kvällde.

Han höll ett långt och välmenande tal och föreställde Agamemnon och Akillevs, att de vore bara ynglingar emot honom och därför borde lyda hans råd. Så hade forntidens stora hjältar gjort, och de hade dock varit för mer än alla män, som nu lefde på jorden. Han slöt med en vänlig förmaning, att Agamemnon och Akillevs skulle vara sams och ömsesidigt hedra hvarandra. Ty Agamemnon förtjänade aktning för sin *makt* och Akillevs för sitt *mod*.

— Ja, sade Agamemnon, det kan du nog ha rätt i, men han där vill ju vara den ypperste i allt och styra och regera öfver alla, fast det väl inte är många, som tänka lyda hans bud. Om de evärdlige också skapade honom till krigare, inte

skall han väl därför ha lof att skymfa den, som står öfver honom?

— Andra må du stå öfver, inföll Akillevs, men icke öfver mig. Vilja akajerna vara min hjälp förutan, så må de låta dig råna trälinnan! Om henne vill jag icke kämpa, men rör du något annat af mina ägodelar, så skall minsann ditt svarta blod forsa kring denna lansudd.

Härmed upplöstes tinget. Agamemnon lät hala ned ett skepp i hafvet och valde ut tjugu roddare samt förde bothekatomben och Kryseis ombord. Han satte Odyssevs till befälhafvare och bad honom fara till Krysa för att blidka prästen och hans vredgade gud. Sedan påbjöd han en allmän rening i hären. Alla renade sig och kastade sköljet i hafvet. Därpå framfördes två hekatomber oxar och getter och offrades på stranden, och ångan däraf vällde i hvirflar af rök mot himlen. Sedan offret var slut, kallade Agamemnon härolderna *Taltybios* och *Evrybates* och befallde dem att hämta Briseis.

— Gör Akillevs motstånd, sade han, så skall jag komma själf, och då skall det gå honom värre.

Härolderna lydde icke gärna denna befallning. De vandrade sorgsna längs stranden och kommo så bort till myrmidonernas skepp. Här

---

Evrybates; uttal: Evrybates.

funno de Akillevs sitta utanför sin lägerhydda. Han blef icke glad, då han såg dem, och de vågade ej nämna sitt ärende. Men han sade:

— Frid med eder, ni härolder, gudars och människors sändebud! Kommen närmare, er förebrår jag intet, Agamemnon är den enda skyldige. Led ut trälinnan, Patroklos, och lämna henne åt dem! Men de skola vara mina vittnen inför gudar och människor och den förhärdade konungen själf, i fall han någonsin mer behöfver min hjälp.

Patroklos gick in i hyddan och kom ut med Briseis samt lämnade henne åt härolderna.

Ledsen följde jungfrun dem åt. Men den ädle Akillevs
brast i gråt och satte sig ned vid skummande hafvet,
fjärran ifrån de sina, och såg åt purprade djupet,
och i brinnande bön mot sin moder han händerna sträckte:

Moder, enär du födde mig blott för en kortare lefnad,
borde väl ock olympiske Zevs, som dundrar i höjden,
unna mig någon ära, nu ej han den minsta mig unnar.
Se, hur Atrevs mäktige son Agamemnon mig skymfar!

Så han talte och grät. Hans ädla moder det hörde,
där hos sin åldrige fader hon satt i djupet af hafvet.
Lätt som ett töcken hon då ur skummande vågen sig höjde
upp till sin gråtande son. Hon satte sig nära vid honom,
smekte sakta hans kind och talte till honom och sade:

Purprade djupet; i kvällsbelysning synes i vågdalarna Medelhafvets vatten vinfärgadt. — *Atrevs son;* Agamemnon och Menelaos voro söner af Atrevs, konung i Mykene.

Hvarför gråter du barn? Hvad kval förtynger ditt sinne? Säg, och dölj det ej i din själ, att vi bägge det veta!

Akillevs omtalade allt och bad sin moder ställa så till, att Agamemnon med det snaraste skulle blifva

tvungen att bönfalla om hans hjälp. Med tårar i ögonen lofvade Tetis att göra hvad hon kunde. En gång i urtiden, då Poseidon och Hera och Atena sammansvurit sig mot Zevs, hade Tetis kallat en stor hafsjätte upp till öfvergudens hjälp. Sedan i går vore Zevs borta hos *etiopierna* på en fest, som skulle räcka i tolf dagar. Men när han komme tillbaka, skulle Tetis påminna honom om hans tacksamhetsskuld och bedja honom ordna kriget så, att akajerna skulle nödgas anropa Akillevs om bistånd.

Slutligen kom den tolfte dagens morgon, och alla gudarne med Zevs i spetsen återvände hem. Tetis glömde då ej det löfte, hon gifvit sin son.

Upp ur de svallande vågornas djup hon hastigt sig höjde,
ilade sedan i gryningen fram till gudarnes boning.
Dundraren Zevs hon fann från de öfriga sittande särskildt
högst på toppen utaf mångspetsiga berget Olympos.
Framför honom hon satte sig ned, omslöt med den vänstra
handen hans knän och tog med den högra inunder hans
haka.

— Fader Zevs, sade hon, har jag någonsin med råd eller dåd gjort dig någon tjänst, så uppfyll nu min bön! Då du bestämt åt Akillevs en tidig död, så unna honom åtminstone ett ärofullt

Etiopierna; enligt Homeros ett mörkhyadt folkslag i Österlandet (icke i Afrika, där andra etiopier bodde).

lif! Låt Agamemnon lida nederlag, ända tills han försonat sin skymf mot min son!

Zevs svarade icke utan satt länge och teg. Då omfattade Tetis ännu hårdare hans knän och sade:

— Gif mig ett ja eller åtminstone ett nej! Du kan ju säga nej, om du vill, men då *vet* jag dock, att det är *jag*, som är den mest vanärade bland alla gudinnor.

— Illa gör du, svarade Zevs suckande, då du sålunda sätter split emellan mig och Hera. Jämt

när vi gudar sitta tillsammans, brukar hon beklaga sig och påstå, att jag hjälper hennes ovänner. Skynda dig därför strax härifrån, så att hon icke märker dig! Men hvad du begärt det skall ske, och det löftet bekräftar jag med en bifallsvink från mina ögonbryn; detta är, som du vet, den största säkerhet du kan få.

Sålunda talade han med en vink från ögonens mörka bryn. Men ambrosiska lockarna kring allhärskarens hufvud rullade ned, och darrade då den vida Olympen.

Tetis sänkte sig åter i hafvets djup. Zevs däremot begaf sig till sitt palats. Då han steg in, reste sig alla gudar och gudinnor från sina säten och skyndade vördnadsfullt emot honom; ingen vågade vänta, tills han kom. Han satte sig på sin tron. Men Hera hade lagt märke till hans samtal med Tetis och kunde ej hålla sig från att gifva honom stickord därför.

— Hemlighetsfulle, sade hon, alltid är det din sed, då jag är borta, att språka i tysthet och fatta beslut; mig vill du aldrig själfmant säga det minsta af allt hvad du tänker.

— Vänta icke, sade Zevs missnöjd, att få veta allt hvad jag förehar! Om de ting, som det höfves dig att höra, skall ingen bland gudar eller människor få veta något förr än du. Men om sådant, som jag vill hafva för mig själf, må du icke forska eller fråga.

— Hvad var det du sade, förfärlige Zevs! utbrast Hera. Aldrig har jag sökt utforska eller utfråga dig om något. Jag är bara rädd, att hafsgubbens dotter narrat dig till någon dårskap. Hon låg i gryningen och bad vid dina knän, och du lär med en bifallsvink ha lofvat henne att gifva trojanerna seger.

— Sällsamma varelse, svarade Zevs, alltid misstänker du, och alltid spanar du. Men med alla dina misstankar och spaningar vinner du intet annat än att komma mitt hjärta allt fjärmare. *Om* jag nu skulle ha lofvat något, så kommer det ock att ske så. Sätt dig därför ned, och tig, och lyd, annars skall ingen bland Olympens gudar kunna skydda dig mot min vrede.

Vid dessa ord blef Hera förskräckt. Hon undertryckte sin harm och satte sig. Alla gudar och gudinnor sutto tysta och förstämda.

Detta kunde Hefästos, Zevs och Heras son, den halte, men konstförståndige smeden, icke fördraga.

— Hvad skall det tjäna till, sade han, att på det där sättet ställa till gräl och otrefnad ibland oss alla för de dödliga och eländiga människornas skull? Jag råder dig, moder, att vara min fader till lags, ty om han vill, så kan han störta oss alla från våra troner; så stark är han. Sök därför med vänliga ord stilla hans sinne, så blir han nog god igen!

Härmed rusade Hefästos upp, fyllde en dubbelpokal med nektar och räckte modern. Sedan haltade han beställsamt omkring i laget och skänkte i åt de öfriga.

Och ett osläckeligt skratt bland saliga gudarne uppstod,
när Hefästos de sågo så ifrigt fjäska i salen.
Så de dagen igenom, tills solen hunnit sin nedgång,
sutto i festligt lag, och ej af gemensamma spisen
saknades något och ej af Apollons klingande harpa
eller af sånggudinnornas ljud i växlande stämmor.

Då kvällen kom, gingo de till hvila, hvar och en i sitt palats.

10. Odyssevs och Tersites.

Alla de öfriga i Olympen sofvo, men Zevs låg sömnlös och grubblade på huru han skulle kunna uppfylla sitt löfte till Tetis. Slutligen hittade han på det rådet att sända Agamemnon en bedräglig dröm. Agamemnon tyckte, att den gamle Nestor stod vid hans hufvudgärd och förkunnade honom, att om han nästa morgon ryckte mot Troja, så skulle han intaga staden.

Vid detta glada budskap vaknade Agamemnon.

Osläckeligt skratt; häraf det vanliga uttrycket »homeriskt skratt» eller »homeriskt löje».

Han reste sig strax, tog på sig sin mjuka lifrock och kastade däröfver den vida manteln, band sandaler på fötterna, hängde det silfverbeslagna svärdet öfver skuldran och fattade spiran samt begaf sig ut. Först befallde han härolderna att gå omkring i lägret och ropa folket samman till ting. Under tiden höll han rådplägning med furstarne framför Nestors skepp och omtalade för dem sin dröm. Han tänkte lyda det bud, som gudarne sålunda sändt honom, sade han, men för att pröfva männens mod ville han först uppmana dem att återvända till Akaja; på det sättet skulle han få se, hvilka han kunde lita på. Furstarne läto honom få sin vilja fram och följde honom till tinget. Dit rusade nu alla likt skaror af surrande bin.

Stormfull samlingen var, och då skarorna satte sig neder, suckade jorden inunder dem doft, och nio härolder sökte med rop dem stäfja och sporde, om de då nånsin kunde sig hålla från skrik och de högborna furstarne höra.

Då alla tagit plats på sätena och stojet tystnat, reste sig Agamemnon och talade, stödd på sin konungastaf:

— Skamligt skola kommande släkten tycka det vara, att ett så stort och starkt folk som akajerna icke kunnat öfvervinna ett folk, som är så fåtaligt som trojanerna. I sanning — om vi båda samla-

Sätena på tingsplatsen utgjordes sannolikt af jämna, glättade stenar.

des till fest och akajerna delade sig i dryckeslag på tio och tio och hvarje lag valde en trojan till tjänande munskänk, så skulle många af våra lag blifva munskänk förutan. *Så* många flera äro vi än de. Nu hafva nio år förgått, våra skepp ruttna, och våra tåg multna, våra makar och barn sitta därhemma och försmäkta i väntan, och ännu är intet vunnet. Låtom oss därför återvända till vårt hemland! Ilion skola vi ändå aldrig lyckas taga.

Alla, som icke varit med i fursterådet, blefvo narrade af detta tal, och det vardt en stor oro i folkförsamlingen. Många sprungo skrikande upp och rusade med sådan fart till skeppen, att dammet hvirflade om deras sandaler. De ropade åt hvarandra att taga i och hala ut; somliga drogo undan stöttorna, andra muddrade upp vattenrännorna, och ropen af dem, som fikade hemåt, skallade högt mot skyn.

Men detta behagade ej Hera, och hon bad Atena hejda folket. Atena sänkte sig med störtande fart ned till lägret och fann där Odyssevs, stående mörk och vred vid sitt skepp.

— Är det verkligen er mening att fly? sade hon. Tänk, hvad Priamos då skall jubla! Nej, Odyssevs, skynda dig och sök hejda dem med goda ord!

Odyssevs kände gudinnan på rösten. Han kastade af sig manteln, ilade bort till Agamemnon, tog hans spira och sprang med den i handen ut-

efter skeppsraderna för att i öfverkonungens namn bjuda alla att återvända till tingsplatsen.

När en furste han fann eller någon ibland de förnämsta,
stannade han, och med smickrande ord han sade till honom:
Frände, ej höfves det dig att frukta och skygga tillbaka,
sätt dig, var lugn och förmå de andra i hären att sitta!
Ännu känner du ej Agamemnons verkliga tanke,
nu han pröfvar oss blott, snart torde han kanske oss näpsa.
Alla hörde vi ej, hvad språk i rådet han förde.
Måtte han ej retas upp till hämd mot akajernas söner!
Mäktig förbittringen är hos en Zevs-härstammande konung.

Men då någon ur hopen han såg, som väsnades högljudt,
gaf han honom med stafven ett slag och sade med stränghet:
Sällsamme, sitt och håll mun och hör, hvad de öfriga säga!
Alla de gälla för mera än du, omanlig och kraftlös.
Hvarken i striden du är, ej heller i rådet att räkna.
Allesammans ju ej i hären vi kunna befalla;
mångvälde icke är godt, blott en vår konung må vara,
en blott härskare: den, åt hvilken höge Kronion
skänkte konungastaf och lagar att styra de andra.

Sålunda fick han småningom alla att vända om från skeppen till tinget. Under ett larm, som liknade stormens brus, rusade de åter till sina platser.

Allt blef ändtligen tyst. De sutto på sätena stilla.
Blott *Tersites* väsnades än, omåttlige sladdrarn,
hvilken, med munnen full af oanständiga uttryck,
aldrig hade försyn att fräckt med kungarne tvista,
blott det minsta han fann, som till löje han kunde förvända.
Fulast han var bland alla de män, som till Ilion kommit,

Tersites; uttal: Tärsites.

vindögd och halt på sin ena fot; hans puckliga axlar gingo mot bröstet i hop, och hufvudet spetsades uppåt, här och där ett fjun stack upp på den skalliga hjässan. Hätsk mot alla han var, mot Akillevs mest och Odyssevs.

Denna gång var det dock icke mot dem utan mot Agamemnon, som han skränade.

— Hvad är det nu du vill, Agamemnon? skrek han. Har du inte tälthyddorna fullproppade med byte, som vi skaffat dig? Akajinnor men inte akajer må vi väl heta, om vi längre låta dig fortsätta på det här viset. Du borde få sköta dig själf, så finge vi se, hur du redde sig. Till och med Akillevs har du skymfat. Men Akillevs är trög och utan galla i bröstet, annars skulle du nu ha skymfat för sista gången.

Så for Tersites ut. Men plötsligt stod Odyssevs vid hans sida, såg honom skarpt i ögonen och sade med stränghet:

— Fjolliga pladdrare, sluta med ditt skrik och bjäbb! Något större kräk än du finns inte i hela hären. Hör nu väl på, hvad jag säger dig: finner jag dig en gång till rasa på det här sättet, så vill jag icke mer ha mitt hufvud kvar mellan skuldrorna, ej heller vidare kallas Telemakos fader, om jag icke strax griper dig och sliter af dig kläderna, manteln och lifrocken och alltihop, pryglar upp dig, hur du än tjuter, och till sist med skam jagar bort dig ur folkförsamlingen.

Vid dessa ord höjde Odyssevs spiran och tuktade till skräflaren på ryggen. Tersites gnällde och gjorde sig så liten han kunde samt lagade sig sedan till sin plats och satte sig där tyst och stilla, torkande sina tårar och stirrande framför sig. Men de, som sutto rundt omkring, storskrattade och sade till hvarandra:

Visst har otaliga härliga värf Odyssevs bedrifvit,
dels uti mannapröfvande strid och dels uti rådslag,

detta var dock den styfvaste bragd, han någonsin utfört, då den näsvise häcklarn en gång till tystnad han bragte.

Odyssevs höjde ånyo spiran, och det blef så tyst, att alla på tinget kunde höra hans ord.

— Länge hafva vi legat här, sade han, och icke klandrar jag akajerna, för att de ledsnat därvid. Men skamligt vore det att nu vända om med tomma händer. Jag minns, som om det varit i går, det märkliga järtecken, som Zevs sände oss i Avlis, då han lät draken uppsluka de åtta sparfungarna och därtill sparfhonan själf. Nu äro de åtta åren förbi, och äfven det nionde är icke mer. Låtom oss därför ännu litet vänta på den uppfyllelsens tid, som just nu är inne!

Folket tillkännagaf genom höga rop sitt bifall. Sedan höll den gamle Nestor till Agamemnon ett tal, som han slutade sålunda:

— Är det någon, som vill svika de heliga eder, han svurit, så må du gärna låta honom fara sin väg! Han skall i alla fall icke undgå sitt öde. Bäst är att låta härен ställa upp sig i slagordning, fördelad i stammar och brödraskap och släkter;

Stammar, brödraskap och *släkter.* Hos grekerna utgjorde flera med hvarandra befryndade *släkter* eller familjer ett »*brödraskap*» (en »fratria»), hvars medlemmar hade gemensam skyddsgud och offerhärd. På samma sätt utgjorde flera »brödraskap» med gemensam härkomst och fädernedyrkan en *stam.*

då kan du lätt märka, hvilka som draga sig undan och hvilka som följa dig mot fienden.

Agamemnon gillade detta råd. Härmed var tinget slut, och alla skyndade till lägerhyddorna för att rusta sig i ordning.

II. Menelaos och Paris.

De förnämsta furstarne inbjödos till Agamemnon för att deltaga i hans offermåltid. När denna var slut, sändes härolderna ut i lägret för att med ljudlig stämma kalla folket till aftåg. Inom kort vimlade det af stridsvagnar och fotfolk, och hela nejden genljöd af ett gny och ett larm som från tusentals skriande vildgäss eller tranor. Endast från Akillevs läger ryckte ingen ut. Stridsvagnarna stodo där väl omhöljda, hästarna tuggade i lugn sitt foder, folket roade sig på stranden med att kasta trissa (»diskos») eller spjut eller skjuta med pilar, och höfdingarne vankade af och an, missnöjda öfver att ej få vara med i tumultet.

När akajernas skaror nalkades Troja, sågo de troerna strömma ut ur staden. Modigt störtade båda härarna framåt, akajerna denna gång under beslutsam tystnad, troerna däremot under jublande

segerrop. När de kommit hvarandra så nära, att endast ett smalt rum var emellan, sprang Paris fram ur de troiska lederna. Med en panterhud öfver axlarna, svärd vid sidan och båge på ryggen samt skakande i sin hand två brons-skodda spjut, manade han den tappraste i akajernas här att komma och mäta sig med honom. När Menelaos

hörde utmaningen, gladde han sig och hoppade genast ned från sin vagn. Men då Paris såg honom komma, bleknade han, studsade tillbaka och

Brons-skodda spjut. Iliaden diktades under öfvergångstiden mellan grekernas bronsålder och järnålder, då järnet visserligen var kändt men ännu föga begagnadt. Där i dikten talas om *koppar* (kopparklädda, kopparpansrade o. s. v.), menas alltid *brons.*

gömde sig ögonblickligen bland sina landsmän. Vid åsynen häraf vardt Hektor full af förbittring.

— O, du däjlige kvinnohjälte, utbrast han, bättre hade varit, att du aldrig blifvit född, än att du på detta sätt skall draga skam och nesa öfver oss alla. När det gäller att komma som en tjuf till främmande folk för att locka deras kvinnor och råna deras skatter, då har du mod, men när den rånade möter dig i ärlig kamp, då sticker du dig som en stackare undan, ty mot honom hjälper dig nog hvarken din cittra, ditt hår eller din snutfagra uppsyn. Vore troerna icke så genombeskedliga som de äro, så hade du längesedan blifvit stenad för dina eländiga gärningars skull.

— Ack, broder, svarade Paris helt ödmjuk, jag vill icke säga ett ord till mitt försvar. Olika falla ödets lotter. Dig hafva gudarne skapat sådan, att du aldrig känner hjärtat darra i ditt bröst; mig åter äro Afrodites gåfvor beskärda. Men om du ändtligen så vill, skall jag icke längre draga mig undan. Bjud troer och akajer att hvila, och låt dem ingå ett fördrag, att jag och Menelaos ensamma må kämpa om Helena och om skatterna!

Vid dessa ord vardt Hektor glad. Han fattade midt om sin lans, sprang fram mellan de kämpandes leder och ropade, att alla skulle upphöra med striden. Troerna stannade genast, men akajerna fortsatte att skjuta och kasta sten. Agamemnon

befallde då, att äfven de skulle sluta. Hektor upprepade med hög röst Paris nya utmaning. Menelaos svarade, att han antog denna, men öfverenskommelsen borde helgas genom ett offer, sade han och Priamos själf måste komma ut och bekräfta den, ty hans söner kunde man icke lita på.

Båda härarna fägnade sig hjärtligt åt att snart få slut på det odrägliga kriget. Körsvennerna drogo åt sig tyglarna, hjältarne stego ned från vagnarna och lade ifrån sig vapnen. Hektor skickade två härolder till Troja för att hämta Priamos och med honom två offerlamm, ett hvitt åt solen och ett svart åt jorden. Samtidigt sände Agamemnon Taltybios till skeppen efter ett tredje offerlamm, som skulle ägnas åt Zevs.

Under tiden satt Helena uppe i Paris palats och arbetade på en stor och glänsande väfnad. I den väfde hon in bilder af kämpande troer och akajer. Som hon så satt, kom till henne Iris i gestalt af hennes svägerska Laodike.

— Kom, sade hon, så skall du få se något underligt. Troer och akajer ha slutat upp med striden och sitta nu stilla bredvid hvarandra, stödda mot sina sköldar och med lansarna nedstuckna i marken. Paris och Menelaos skola ensamma kämpa, och du skall tillhöra den, som segrar.

Full af längtan efter sin förra make och sitt fädernesland, höljde sig Helena i en silfverskim-

rande slöja och sprang till Skaiska porten. Där sutto Priamos och Antenor och *Pantoos* och flera andra af stadens yppersta män. De voro för gamla att strida men ville gärna följa stridens gång. De hade dessutom sina käraste ute på slagfältet, Antenor sin son *Agenor*, Pantoos sina söner *Polydamas* och *Evforbos*. Då gubbarne sågo Helena, växlade de beundrande blickar och hviskade sakta i öronen på hvarandra:

Klandras ej bör, att troer och kopparklädda akajer
dragits med krigets fördärf så länge för dylik en kvinna:
själfva gudinnorna täflar hon med i behag och i fägring.
Dock — så skön hon än är, till skeppen hon vände tillbaka,
innan vår stad och hela vårt folk hon störtat i ofärd!

Priamos ropade henne vänligt till sig.

— Kom hit upp, kära barn! sade han. Här kan du se din förra man och dina fränder och vänner. Att vi råkat i krig är inte din skuld utan de evärdlige gudarnes, som ha bestämt, att så skulle ske. Sätt dig här bredvid, och säg mig namnet på den där reslige kämpen, som går framför akajerna och ser ut alldeles som en konung!

— Vördade svärfader, svarade Helena, ack, huru ofta har jag icke ångrat, att jag ej långt hellre beröfvade mig lifvet, än jag följde din son! Men hvad du nyss ville veta, det skall jag gärna säga

Polydamas; uttal: Pålydamas. — *Evforbos;* uttal: Evfårrbås.

dig; den du frågade efter är Agamemnon — han, som en gång var min svåger.

— Lycklige furste, sade Priamos; äfven jag har i forna dagar haft härskaror att befalla öfver, men aldrig så stora som dina! Men säg mig nu, mitt barn, hvad han heter, den där mannen där, som är något mindre än Agamemnon men bredare öfver bröstet och skuldrorna och som nu vandrar emellan lederna alldeles som en bagge vankar igenom fårahjorden.

— Det är Odysseus, svarade He-

lena, furste öfver det klippiga Itaka och den illfundigaste man i akajernas här.

— Ja visst, inföll Antenor, honom minnes jag väl från den tiden, då han kom med Menelaos som sändebud hit och vi beundrade hans vältalighet i rådsförsamlingen.

— Nå, men den andre då, frågade Priamos vidare, han, som med hufvud och axlar skjuter upp öfver hela hopen?

— Det är Ajas, Telamons son, svarade Helena, en rese i växt och en förmur för alla akajer. Och där borta står Idomenevs från Kreta, som så ofta kom som gästvän till vårt hus i Sparta.

Här afbröts samtalet af Hektors härolder. Dessa hade hämtat de båda offerlammen samt därjämte en getskinns-säck med vin, en glänsande bål och flera gyllene pokaler, och de kommo nu för att få Priamos med sig. Gubben ryste, när han hörde, att Paris skulle kämpa mot Menelaos, men han befallde likväl, att hästarna skulle spännas för. Han och Antenor stego sedan upp i vagnen, töjde tömmarna tillbaka och åkte med flygande fart genom Skaiska porten ut på fältet.

Då de kommit till den smala landremsan mellan härarna, stego de af och gingo Agamemnon och Odyssevs till mötes. Härolderna framburo offerlammen, blandade vin i bålen och begöto furstarnes händer med vigvatten. Därpå drog Agamem-

non ut sin offerknif, som han hade hängande vid sidan af svärdet, skar därmed af en ulltofs från pannan af hvarje lamm och lät härolder fördela ullen bland de förnämsta akajerna och troerna. Sedan lyfte han händerna mot himmelen och anropade Zevs och solen och jorden att vara vittnen till det högtidliga fördraget, att den af kämparne, som segrade i striden, skulle behålla Helena och skatterna. Efter bönen offrade han lammen och lade undan deras kroppar, för att de sedan skulle bortföras och nedgräfvas. Därpå lät han utdela det helgade vinet. Priamos ville nu ej längre vara kvar, ty han fruktade, att hans son skulle stupa, och detta kunde han ej åse. Han tog därför de slaktade lammen från Troja upp i sin vagn och for med Antenor tillbaka till Ilion.

Hektor och Odyssevs mätte nu af platsen för enviget. Därpå kastades lott om hvem som först skulle få slunga sin lans. Två små flata stenar utvaldes till lotter, den ena för Menelaos, den andra för Paris. De lades i en hjälm. Denna tog Hektor och skakade med bortvändt ansikte så hårdt, att en lott flög ut. Det var den, som tillhörde Paris. Alla åskådarne satte sig ned. Menelaos och Paris däremot drogo på sig sina rustningar och gingo sedan fram, betraktande hvarandra med hotande blickar och skakande sina lansar. Först kastade Paris; han träffade Menelaos sköld, men hans lans-

udd kröktes och gled åt sidan. Med en bön till Zevs om bistånd slungade Menelaos därpå sin lans; den gick tvärsigenom Paris sköld och brynja samt fläkte upp hans lifrock, och endast genom att hastigt böja sig ned kunde Paris undgå döden. Menelaos ryckte sitt svärd ur skidan och måttade ett väldigt hugg mot sin fiendes hufvud. Men då svärdet träffade hjälmkammen, brast det och föll i fyra stycken ur Menelaos hand. Med blicken mot himlen sade då Menelaos, djupt suckande:

Allfader Zevs, du är bland de eviga gudarne grymmast.
Hämd jag hoppades, hämd för den skymf, jag lidit af Paris.
Dock, nu sprang min klinga i tu, och lansen förgäfves
flög mig ur handen, och ej jag min ovän såra förmådde!

Vredgad rusade han fram, grep Paris i hjälmbusken, svängde honom om och drog honom baklänges mot akajernas leder. Paris kunde intet motstånd göra, ty hakremmen snörde så hårdt om strupen, att han var nära att kväfvas, och han skulle nu hafva sett sin sista stund, i fall Afrodite icke varit till hands för att hjälpa honom. Detta gjorde hon på det sättet, att hon slet af hakremmen, så att Menelaos fick den tomma hjälmen i handen. Rasande slängde han den in bland akajerna, hvilka togo upp den från marken, och rusade sedan mot den barhufvade Paris för att sticka ihjäl honom med lansen. Men innan han hunnit fram, hade Afro-

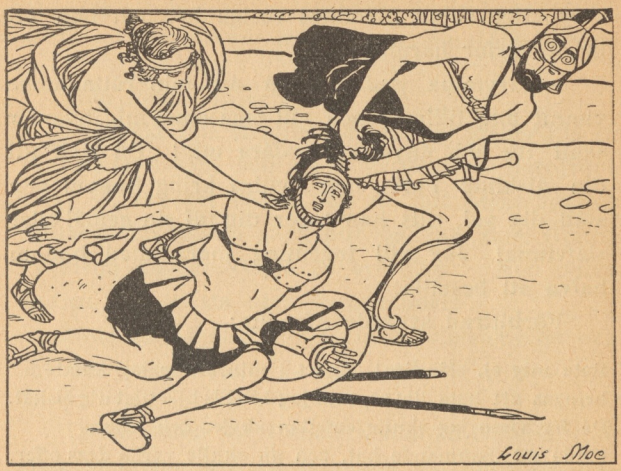

dite höljt Paris i ett tjockt moln och fört honom genom luften till hans palats uppe på Ilion.

Så snart detta var gjordt, skyndade gudinnan efter Helena. Denna fann hon sittande bland en mängd trojanskor i tornet vid Skaiska porten. I gestalt af en gammal spinnerska från Sparta ryckte hon i Helenas mantel och hviskade:

Följ mig, skynda dig hem, han ber dig därom, Alexandros.
Nu han i Ilion är, och där i det sköna palatset
väntar han, fager till åsyn och skick. Ej skulle man gissa,
att han från envig kommit och strid; fastmera det tyckes,
som om han ginge till dans eller hvilade litet från dansen.

Helena blef förvånad, men när hon nogare betraktade gumman, upptäckte hon under hennes

skrynkliga skinn Afrodites rosiga hy, och hon utbrast därför harmsen:

— Grymma gudinna, då nu min rätta make vunnit mig tillbaka och vill taga emot mig, hvarför skall du då ånyo söka dåra mig! Gå själf till din älskling Paris och kvillra kring honom och ställ dig väl, tills han tager dig till sin gemål eller slafvinna! Jag vill ingenting mera med honom hafva att beställa!

Förbittrad svarade Afrodite:

Reta mig ej, eländiga! Snart i min vrede jag kunde
bringas att hata dig så, som jag hittills hjärtligt dig älskat.
Då för visso jag skulle emellan akajer och troer,
tända ett flammande hat, och *du* skulle varda dess offer.

Vid denna hotelse blef Helena rädd. Tyst fattade hon gudinnans framräckta hand, och utan att de omgifvande trojanskorna märkte något, förde Afrodite henne upp till Paris palats. Där framsatte hon leende åt henne en stol midt emot Paris. Men till en början ville Helena icke se åt honom en gång utan sade hånande:

Alltså kom du från striden igen! O, hade du stupat
nyss för den hjältes hand, som en gång varit min make!
Å, hvad fordom du skröt, huru lätt du i armarnas styrka
och i att svinga en lans Menelaos skulle besegra!
Strax, så morsk som du är, du tänker väl honom ånyo
mana till envig ut? Men nej, jag råder dig stanna
hemma försiktigt i ro, långt bort från den väldiges åsyn.

Akta dig väl, var rädd om ditt skinn, ty lätt kunde hända, att för hans drabbande lans du snart finge bita i gräset!

Men Paris log och sade:

— Gräla inte längre, Helena; det kläder illa en så vacker kvinna som du. Om Menelaos besegrade mig, så var det därför, ser du, att Atena hjälpte honom. En annan gång blir det jag, som vinner, ty äfven mig beskydda de evärdliga. Men låtom oss nu inte tvista utan vara vänner!

Svag och foglig som alltid gaf Helena efter och lät sin vrede fara.

Under tiden for Menelaos som ett rasande vilddjur omkring ute på fältet för att finna sin försvunne motståndare. Men hvarken bland troerna eller deras bundsförvanter var det någon, som kunde säga, hvart Paris tagit vägen. Då höjde Agamemnon sin röst och ropade, att segern tillhörde Menelaos och att troerna vore skyldiga att strax utlämna Helena och skatterna. Akajerna ropade bifall, och troerna stodo häpna och visste icke, hvad de skulle säga.

Just i samma stund var stor rådstämma uppe i Olympen. *Hebe* gick omkring och skänkte nektar i guldpokalerna, och gudarne drucko hvarandra till och skådade emellanåt ned på de vimlande

Hebe; ungdomens gudinna, munskänk i Olympen.

skarorna utanför Troja. Som de så sutto, vände sig Zevs till Hera och Atena och sade gäckande:

Två bland de höga gudinnor ha tagit sig an Menelaos,
Hera, min ädla gemål, och Atena, min lysande dotter.
Nu de sitta dock här för sig själfva och roa sig endast
med att se på. Men mot dem Afrodite med löjet på läppen
jämt och samt är till hands att vända fördärfvet från Paris;
honom hon räddade nyss, när han döden trodde sig nära.
Låtom oss öfverväga likväl, hur saken må ställas:
om förödande krig och tvedräkt likasom hittills
väcka vi må eller ock i vänskap folken förena?
Skulle för alla bland er det sista behagligast synas,
då skall Priamos fäste stå kvar i kommande tider
men Menelaos i fred till Sparta sin Helena föra.

Zevs visste mycket väl, att Hera och Atena skulle blifva ursinniga öfver detta förslag, där de sutto bredvid hvarandra och icke tänkte på något annat än Trojas fördärf. Atena sväljde sin harm, men Hera kunde icke styra sig utan utbrast:

Gruflige Zevs, hvad var det du sade! Ämnar du göra
all min möda förspilld och allt hvad jag svettats förgäfves?
Har jag ej tröttkört hela mitt spann, då jag farit att egga
folken till kamp på lif och död mot Priamos söner?
Gör som du vill, men betänk, vi öfriga gilla det aldrig!

Zevs låtsades nu, som om han icke alls kände till att Hera var vred på Paris och troerna, emedan hon blifvit besegrad i skönhetstäflingen på berget Ida, och han frågade därför:

Oförsonliga, säg hvad Priamos eller hans söner
gjort dig för farliga ting, att oupphörligt du längtar
Troja att störta i grus, den stora, härliga staden?
Skynda dig då öfver murarna strax eller portarna genom,
sluka med hull och hår så Priamos själf som hans söner,
troernas folk därtill! Då mättas din galla kanhända.

— Gör emellertid som du vill, fortsatte han något blidare, inte passar det oss att bli ovänner för den här stadens skull. Men det säger jag dig, att om jag någon gång skulle finna för godt att nedgöra någon stad, där *dina* gunstlingar bo, så är det inte värdt, att du kommer med några förböner. Det är endast med stor motvilja jag nu gör dig till viljes och gifver Ilion till spillo.

Ty af de städer, som äro ett hem för jordiska mänskor
under den strålande sol och den stjärnesmyckade himmel,
aktar jag allrâmest af hjärtat det heliga Troja:
aldrig saknades där på mitt altar gemensamma offrens
ånga och aldrig gjutning af vin till vår dyrkan och ära.

Utom sig af glädje inföll Hera genast:

— Tre städer äro för mig de käraste på jorden: Mykene, Sparta och Argos. Men spräng dem alla, när helst det dig behagar: jag skall inte säga ett ord däremot, blott du lämnar Troja i min hand! Jag är ju dock din gemål, låtom oss foga oss en smula efter hvarandra: då skola äfven de öfriga gudarne rätta sig efter oss. Sänd nu därför genast Atena ned till slagfältet, så att hon må narra

troerna att bryta fördraget; då skall kriget ånyo flamma upp och Troja gå sin undergång till mötes.

Zevs gaf sitt bifall härtill, och Atena svingade sig blixtsnabbt ned till jorden, under sin färd genom luften liknande en stjärna, som brinner med strålande sken och kastar tusende gnistor. Nedkommen på fältet antog hon skepnaden af en trojan och vände sig till den berömde bågskytten *Pandaros* från Lykien. Denne stod bland de främsta i den troiska hären, lyssnande till Agamemnons uppmaning att utlämna Helena och skatterna.

— Hör du Pandaros, hviskade hon, skulle inte du, som är så duktig på båge, kunna skicka den där Menelaos en af dina pilar? Du skulle därigenom vinna ära och alla trojaners tacksamhet, och Paris skulle belöna dig med de rikaste skänker.

Den dåraktige Pandaros gick genast i fällan. Han grep sin präktiga hornbåge och hukade sig ned bakom kamraternas sköldar, så att akajerna ej i förväg skulle märka honom. Tyst öppnade han kogret, tog ut en fjädrad pil med hvass järnspets, lade den med skåran mot strängen och skaftet mot bågen och spände så af all sin kraft.

Oxhudssträngen han drog med skåran på pilen tillbaka hårdt, så att strängen nådde hans bröst och udden berörde bågen. Då denna han alldeles spänt i krok som en cirkel,

---

Pandaros; uttal: Panndarås.

Atena och Pandaros.

gnisslade bågen och susade strängen och hoppade pilen, uddhvass, fiken att nå sitt mål bland den vimlande skaran.

Men Atenas mening var endast, att Pandaros skott skulle reta akajerna, icke att det skulle bli dödande. Med samma omsorg som en moder fläktar bort en fluga från sitt lilla slumrande barn, lika ömt vakade gudinnan öfver sin gunstling Menelaos. Hon ledde pilen på sned, så att den träffade Menelaos i veka lifvet, där han var väl skyddad, ytterst af en lädergördel, därunder af brynjan och det därvid fästade skörtet och innerst af en bindel med bronsplåtar. Pilen kom dock med sådan fart, att den genomborrade gördeln, brynjan och bindeln och gjorde en stor rispa i huden, hvarur blodet började strömma. Vid åsynen häraf betogs Menelaos af en lätt rysning, och Agamemnon utropade:

— O, min broder, så ha alltså de uslingarne brutit fördraget och svekfullt berövat dig lifvet! Helt visst skall Zevs, som straffar alla menedare, ställa dem till räkenskap för deras trolöshet:

Ja, jag är öfvertygad därom i min själ och mitt sinne:
kommande varder den dag, då det heliga Ilion faller,
Priamos själf och hans folk, den lansbeprisade kungens.

— Men om du nu skulle dö, Menelaos, tillade han därpå nedslagen, med hvilken förskräckelse skola icke akajerna då skynda härifrån, och med

hvilken skam skall jag icke bli mottagen hemma i Mykene, och med hvilken fröjd skola icke trojanerna begabba mig!

— Lugna dig, och gör icke våra män modfällda, svarade Menelaos; jag ser, att hullingarna äro utanför, så det är nog inte så farligt.

— Väl om så vore, sade Agamemnon; men en läkare måste strax undersöka såret. Skynda dig, Taltybios, och kalla hit Makaon!

Härolden sprang det fortaste han kunde genom lederna och såg sig med forskande blickar omkring. Han upptäckte snart Makaon och bad honom följa sig. Båda hastade tillbaka till den sårade Menelaos, som stod midt i en krets af oroliga och förbittrade furstar. Makaon gick fram och drog genast pilen ur gördeln, hvarvid hullingarna böjde sig utåt och brusto. Därpå löste han upp gördeln, pansaret och bindeln, beskådade såret och sög blodet därur samt strödde slutligen däröfver ett pulver af helande örter.

12. Diomedes bragder.

Fördraget var nu brutet, och slaktningen började åter. Agamemnon skyndade från skara till skara för att uppmuntra den ena och egga

den andra, allt efter som han trodde hvar och en behöfva. Då han kom till Diomedes och dennes körsven Stenelos, öfverhopade han båda med snubbor och förebrådde Diomedes, att han ej på långt när kunde mäta sig i mod med sin fader Tydevs. Stenelos ville säga emot, men Diomedes bad honom icke svara med ord utan endast med gärningar.

Inom kort befunno sig båda härarna i rörelse och drabbade med väldigt dån samman.

Snart, då de stridandes flockar på fältet mötte hvarandra, knakade sköld mot sköld och lans mot lans, och sin styrka pröfvade kopparpansrade män, och de kupiga sköldar stötte med brak ihop, och stort vardt larmet och rasslet. Kvidande klagan och jublande rop från kämparne hördes, allt som man föll eller stod, och på marken forsade blodet.

Den, som under denna drabbning utmärkte sig mest, var Diomedes. På sin stridsvagn, som kördes af Stenelos, for han så hastigt fram och åter på fältet, att akajer och troer knappt visste, till hvilkendera sidan han rätteligen skulle räknas, och hvar han kom, hopades slagna fiender kring hans vagn. När Pandaros såg detta, spände han sin båge och sköt Diomedes med en pil i skuldran, så att blodet började strömma utför brynjan. Pandaros jublade, men Diomedes ställde sig bredvid sin vagn och bad Stenelos komma ned och draga ut pilen. Stenelos gjorde så, och blodet sprutade fram genom ringarna i brynjan. Diomedes bad

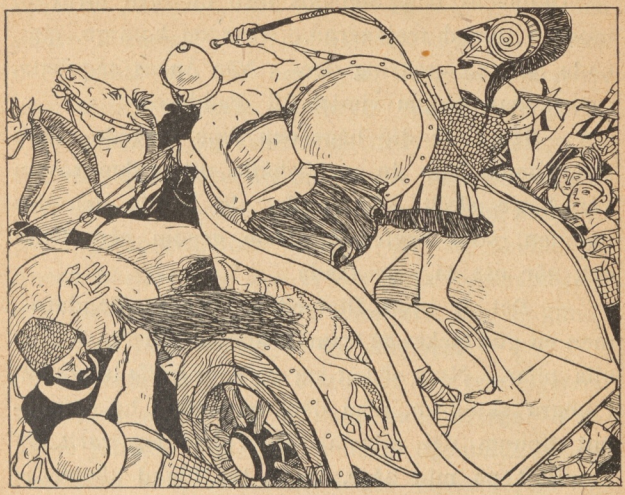

då till Atena, att hon måtte uppehålla hans kraft och låta Pandaros komma inom räckhåll för hans lans. Atena hörde hans bön och stärkte hans lemmar, så att de blefvo lättare än en fågels.

— Nu har jag gjort dig bra igen, sade hon, och dessutom har jag tagit bort det mörker, som förut täckt ditt öga, så att du hädanefter kan skilja mellan de dödliga och de odödliga.

Skulle fördenskull du se en evärdlig i striden dig nalkas,
akta dig då att våga en kamp mot de öfriga gudar,
endast om dottern af Zevs Afrodite sig blandar i leken,
gif henne gärna ett sårande stygn af den spetsiga kopparn!

Diomedes och Stenelos foro nu med förnyadt mod in ibland trojanerna. Hvar de kommo, glesnade lederna omkring dem. När Äneas såg detta, sprang han genom vimlet till Pandaros.

— Hvar är din båge och dina vingade pilar? sade han. Vill du nu behålla ditt rykte såsom vår bäste skytt, så får du allt skjuta den där mannen, som bryter sig fram genom våra leder och gör oss så stor skada.

— Det är visst Diomedes, svarade Pandaros, men en gud tyckes gå framför honom och vända bort alla pilar. Nyss afsköt jag en, som träffade honom i högra skuldran, men den måtte inte ha bekommit honom det minsta. Dum har jag varit, då jag litat på min båge, ty på två bland akajernas furstar har jag i dag skjutit förgäfves, först på Menelaos och sedan på Diomedes. Kommer jag någonsin hem igen, så må man hugga hufvudet af mig, om jag inte med egen hand bryter båge och pilar i kras och kastar hela skräpet på elden.

— Säg inte det, svarade Äneas lugnande, kom hellre hit till mig, och tag piskan och tömmen, medan jag kämpar! Eller också må du fatta lansen, medan jag styr spannet.

Pandaros föredrog att vara lanskastare. De sprungo upp i vagnen, och Äneas styrde rakt emot Diomedes och Stenelos.

— Här komma två förfärliga kämpar emot oss,

sade då Stenelos; den ena är Pandaros, och den andra är Äneas, nu är det bäst, att vi ge oss undan.

— Inte ett ord om flykt! svarade Diomedes med bistert rynkade ögonbryn. Men du må gärna vara utanför; jag skall stiga ned ur vagnen. En sak vill jag dock be dig om: skulle jag segra, så håll vårt spann tillbaka, bind tömmarna vid knappen på vagnskorgen, och skynda dig att få fatt på Äneas hästar! De äro af det allra yppersta slag, och det vore för oss en stor ära, om vi kunde föra dem hem som byte till skeppen.

I detsamma trängde Pandaros lans tvärs igenom Diomedes sköld och träffade hans brynja. Pandaros jublade högt, men i nästa ögonblick susade Diomedes kast, och Atena ledde lansen så, att den genomborrade Pandaros. Denne föll till marken, så att vapnen rasslade och hästarna skyggade åt sidan. Med ett skri af förbittring hoppade Äneas ned och sträckte sitt spjut framför vännens lik, färdig att spetsa enhvar, som ville släpa det bort. Nu tog Diomedes en sten och träffade därmed Äneas vid höften, så att höftpannan krossades och två senor sletos af. Äneas signade ned på knä, stödd mot ena handen, och det skymde för hans ögon. Han skulle varit dödens rof, om icke Afrodite omfattat honom med sina hvita armar, bredt ett veck af sin glänsande slöja framför honom och lyft honom upp ur stridsvimlet. Under tiden hade

Stenelos bemäktigat sig Äneas hästar. Men Diomedes hade sett, att det var Afrodite, som ryckte bort Äneas. Han skyndade därför efter och stack henne med lansspetsen. Den gick igenom slöjan, råkade gudinnans fina och mjuka hand helt nära handlofven och rispade upp huden, så att klara ikorn sipprade fram ur såret. Med ett jämmerskri släppte hon Äneas och räddade sig undan upp till Olympen. Där mottogs hon af Hera och Atena med gyckel och stickord, och Atena sade skämtande till Zevs:

Allfader Zevs, du förtycker väl ej, om jag säger dig något?
Säkert har syster min återigen en kvinna från Sparta
narrat att följa troernas män, som så häftigt hon älskar.
Säkert hon då, när hon smekt den skönbeslöjade kvinnan,
råkat att rispa sin spensliga hand mot det gyllene spännet.

Zevs drog på munnen samt kallade fram Afrodite och sade förmanande:

Ej bestämdes för dig, min dotter, krigarens bragder,
du befatte dig blott med de ljufliga älskogsbestyren,
medan Atena besörjer det där och den stormande Ares!

Sålunda språkade de uppe i Olympen. Men nere på slagfältet rasade ännu Diomedes. I samma stund som Afrodite släppt Äneas, hade Föbos Apollon, höljd i ett moln, tagit honom i sin famn. I sin ifver aktade Diomedes icke härpå utan sökte endast att dräpa Äneas och taga hans rustning. Tre gånger

Diomedes mot Äneas och Afrodite.

störtade han fram, och tre gånger stöttes han tillbaka, och först då guden vid fjärde anloppet skrämde honom med ett förfärligt rytande, hejdade han sig. Apollon for med Äneas till sin helgedom uppe på Ilion och lämnade honom åt sin syster *Artemis* och sin moder *Leto*. De botade honom och förde honom sedan tillbaka till stridsfältet. Apollon begaf sig till Ares, som satt och betraktade slaktningen från det ställe, där Simois utmynnade i Skamander, samt frågade, om icke han ville kväsa den öfvermodige Diomedes. Ares iklädde sig skepnaden af en bland troernas bundsförvanter och kastade sig in i stridsvimlet.

Men när Hera och Atena märkte, att Ares hjälpte trojanerna, vredgades de och bådo Zevs om lof att få drifva bort honom ur striden. Sedan de fått tillåtelse härtill, foro de ned till samma ställe, där Ares förut suttit. Här hejdade de hästarna, höljde dem i en sky och läto dem äta ambrosiskt foder. Själfva begåfvo de sig därpå, lätta i gången som dufvor, till slagfältet. Hera antog gestalten af *Stentor*, den röststarkaste man i grekernas här, och ropade med skallande stämma:

— Blygas må akajernas män, ty mod ha ni endast så länge Akillevs är med er. På hans tid vågade troerna ej sticka näsan utom porten,

Stentor; uttal: Stenntår. Häraf uttrycket »stentorsstämma».

men nu ha de ju snart drifvit eder ända bort till skeppen.

Atena skyndade fram till Diomedes, som stod och ansade sina sår, och sade förebrående:

Tydevs födde en son, som dock föga bräs på sin fader.
Stor till kroppen ej Tydevs var, men en *krigare* var han.

— Dig, gudinna, känner jag nog, svarade Diomedes lugnt, och därför skall du få veta, hur det är. Rädd är jag inte, och trög är jag inte heller, men hvad som håller mig tillbaka, det är just ditt eget bud, att jag inte får gå till strids mot någon af de evärdlige utom Afrodite. Nu ser jag dock borta bland troerna krigsguden Ares, och därför har jag dragit mig undan.

— Ack, du kære Diomedes, svarade Atena, nu skall icke heller detta längre hindra dig. Styr du bara hästarna mot honom, och märk honom ordentligt med din lans! Jag skall hjälpa dig.

Sålunda talade hon och med handen från vagnen till jorden
Stenelos baklänges sköt, men raskt han hoppade neder.
Själf gudinnan bredvid sin vän Diomedes med ifver
vagnen besteg, och högt då knakade axeln af tyngden,
ty en förfärlig gudinna han bar och en ypperlig hjälte.
Piskan och tömmarna grep den väldiga Pallas Atena,
styrde mot Ares i stormande fart med det eldiga spannet.

Ares sträckte sig fram öfver hästarna för att sticka ned Diomedes, men Atena stötte undan lansen, så att den flög åt sidan. När sedan Diomedes

kastade, riktade gudinnan hans lans, så att den träffade Ares i veka lifvet och gjorde ett svårt sår. När Diomedes sedan ryckte till sig lansen igen, vrålade guden så starkt, som om nio eller tio tusen män samfäldt hade uppgifvit ett härskri, och både troer och akajer stannade, betagna af darrning och fasa. Men för Diomedes tedde sig Ares som en våldsam

hvirfvelstorm, då han i en becksvart molnstod for upp till Olympen. Här visade han Zevs, huru ikorn strömmade, och beklagade sig bitterligen öfver Atena. Men Zevs svarade, att han kunde skylla sig själf, ty han hade i alla tider varit en bråkstake. Dock skulle hans sår blifva läkt. Strax därpå kommo Hera och Atena efter välförrättadt värf tillbaka till Olympen, och akajer och troer hade nu endast hvarandra att bekämpa.

En stund senare mötte Diomedes i striden lykiern *Glavkos*.

— Hvem är du, ädle man, sade han, och af hvad stam är du kommen? Dig har jag aldrig förut råkat, och nu vågar du dig dock ensam fram emot mig! Du vet väl ännu ej, att de äro dödsdömda, som gå min lans till mötes.

— Hvarför, svarade Glavkos, frågar du mig, hvem jag är och af hvad stam jag är kommen?

Likasom löfvens släkt så är ju människans äfven:
somliga fällas af vindarna ned till jorden, men nya
skjuter den knoppande skogen igen, då våren är inne.
Så är ock människans släkt: en växer, en annan försvinner.

— Men gärna skall du få veta min stam, tillade han. Min fader heter *Hippolokos* och min farfader var den berömde *Bellerofon*.

Hippolokos; uttal: Hippålåkås. — *Bellerofon* (eller Bellerofontes); uttal: Bälleråfån.

När Diomedes hörde detta, stötte han sin lans djupt i jorden och ropade glad:

— I sanning, då är du ju min gästvän på fädernet allt ifrån forna tider. Ty din farfader gästade en gång under tjugu dagar min, och då de skildes, växlades dem emellan de kostbaraste skänker: min farfader gaf en purpurglänsande gördel och din gaf en gyllene dubbelpokal, som jag fått i arf och har kvar därhemma i Argos. Äfven vi båda äro därför gästvänner och böra sålunda väl vakta oss att bekämpa hvarandra. Jag har nog af troer att dräpa ändå, och du har nog af akajer. Må vi nu enligt gammal sed byta rustning, så att alla däraf kunna se, huru högt vi skatta vår fäderne-gästrätt!

De båda hjältarne sprungo ned från sina stridsvagnar, slogo hvarandra i hand och lofvade obrottslig vänskap och trohet. Därpå klädde de af sig och bytte rustningar. Men den, som på det bytet blef lidande, det var Glavkos, ty hans rustning var af guld och kostade hundrade oxar, medan däremot Diomedes rustning var af brons och värd endast nio.

Gästvän. En man i främmande land åtnjöt under forntiden intet skydd utan behandlades som fiende, såvida han ej upptogs som »gästvän» af någon och räknades såsom medlem af hans hus. »Gästvänskapen» var en dyrbar förmån och gick i arf liksom andra klenoder.

13. Hektor i Troja.

Då akajerna åter började tränga fram, vände sig siaren Helenos till Hektor och sade:

— Du, min broder, bör gå in i staden och hälsa vår moder, att hon samlar Trojas ädlaste kvinnor i Atenas tempel och skänker gudinnan den dyrbaraste mantel, hon äger i sitt hus, samt lofvar henne ett stort offer, i fall hon skyddar oss mot den rasande tydiden.

Hektor hoppade ned från vagnen, befallde sina män att göra en sväng, så att de kunde drifva akajerna tillbaka, och ropade med skallande stämma:

Trojas modiga söner och vapenfränder från fjärran,
visen er män och kommen ihåg att manligen kämpa,
medan jag själf till Ilion går och manar de gamla,
rådiga hjältar såväl som älskade makar att bedja
himlens makter om hjälp och lofva dem bothekatomber!

Sade, och bort han gick, den hjälmbusk-smyckade Hektor;
nedanom hälarna slog och ofvanom halsen den mörka
huden, som ytterst lopp som en rand kring den kupiga
skölden.

Men så snart han kom till den heliga boken, som jämte Skaiska porten stod, så samlades hustrur och döttrar

Ädlaste kvinnor = förnämligaste, mest högborna. — *Hustrur och döttrar* brukade ofta hålla till utanför Skaiska porten, ty vid allmänna farvägen strax söder om denna

rundt om honom med frågor om män och söner och bröder.
Han dem manade blott att sin bön till gudarne ställa
hvar i sitt hus, ty de hotades nu af svåra bekymmer.

Sedan när Priamos sköna palats han ändtligen hunnit,
prydt med pelaregångar af huggna stenar och många
höga salar af marmor för Priamos söner och döttrar,
kom honom Hekabe genast emot, hans älskande moder,
tryckte med ömhet hans hand och talte till honom och
sade:

Son, hvi kommer du hit och lämnar den rysliga striden?
Säkert trycka oss hårdt de afskyvärda akajer?
Kanske muren de nått? Och hit då dref dig ditt sinne
att från Ilions borg mot Kronion händerna sträcka?
Vänta dock! Jag vill gifva dig vin, som honung så ljufligt,
först och främst att offra åt Zevs och öfriga gudar,
sedan på det att du själf må njuta däraf och förfriskas.
Ty hos en trötttad man plär vinet krafterna stärka,
trötttad är du helt visst, som så manligt stridt för de dina.

Henne svarade då den hjälmbusk-smyckade Hektor:
Gif mig ej sinnesförljufvande vin, o vördade moder,
lätt kan jag då bli svag och mista modet och styrkan.
Äfven fruktar jag gjuta för Zevs det glödande vinet
här med otvagen hand: af blod och dräpande sudlad
höfves det ingen att bedja till Zevs, som dväljes i molnen.
Skynda i stället du och de ädlaste kvinnorna samla,
gå med rökelse upp till Atenas heliga tempel!
Dit du bäre den största och bästa mantel, du finner

---

framsprungo ur kalkstensklipporna två källor, en kall och en varm, där stadens kvinnor brukade hämta vatten och besörja sin tvätt.

hemma i huset, och den, som mest af alla du älskar;
denna lägge du ned för den lockiga Pallas Atena!
Gör så ett löfte till slut att offra åt henne i templet
tolf ettåriga kor, ej spända för oket, ifall hon
öfver troernas hustrur och barn och stad sig förbarmar!
Jag däremot vill gå att Paris kalla till striden,
blott han aktar mitt ord. Om jorden sig ville för honom
öppna på stund! Till största fördärf Kronion har skapat
honom för troernas folk, för Priamos själf och hans söner.
finge blott honom jag se till Hades boningar vandra,
skulle jag, tror jag helt visst, de svåra bekymren förgäta.

Sade, men in hon gick i palatset och ropade sina
tärnor, som kallade snart de ädla kvinnorna samman.
Själf hon skyndade ned i sitt vällukt-doftande klädrum,
där hon lagt i förvar de konstarbetade mantlar,
härliga verk af fenikiska kvinnor, tagna i Sidon
fordom af Paris en gång, då han for på brusande hafvet.
En af dessa med sig hon tog till skänk åt Atena,
den, som var störst och skiftade mest i blandade färger,
liksom en stjärna i glans och underst låg ibland alla,
gick så förut och följd af Trojas ädlaste kvinnor.

Då till Atenas tempel de kommit däruppe på borgen,
öppnade dubbeldörrarna strax den fagra Teano,
templets prästinna och åldrig gemål åt den vise Antenor.
Samtliga här med rop mot gudinnan händerna sträckte.
Manteln Teano nu, den fagerkindade, mottog,
lade den ned i knät på den lockiga Pallas Atena,
gjorde sitt löfte och bad till den store Olympierns dotter:

Höga Atena, Ilions värn, du ädla gudinna,
bräck Diomedes lans, och gif oss i nåd, att framstupa

Ej spända för oket = ej använda; sådana ansågos behagligare för gudarne.

snart han sjunker i stoftet ned vid den Skaiska porten!
Hör det löfte vi gifva dig nu att offra i templet
tolf ettåriga kor, ej spända för oket, i fall du
öfver troernas hustrur och barn och stad dig förbarmar!

Så hon talte och bad, men hon hördes ej af Atena.

Medan de höjde sin bön till den store Olympierns dotter,
vandrade Hektor bort till den härliga konungaboning,
Paris byggt sig en gång med de yppersta mästares bistånd.
Stor och rymlig den låg med sal och sofrum och förgård
högt på borgen och nära till Priamos boning och Hektors.

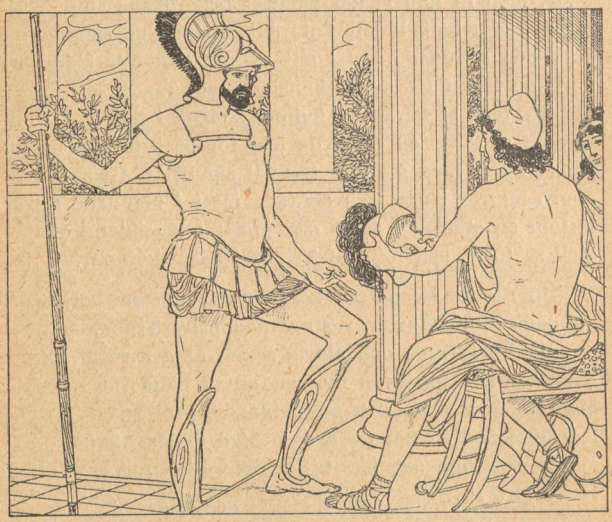

Där gick Hektor nu in, och lansen höll han i handen;
elfva fot den mätte i längd, och udden af koppar
blänkte på skaftet; en gyllene ring den hade till fäste.

Paris därinne han fann med präktiga rustningen syssla,
undersökande brynja och sköld och den krokiga bågen.
Men den spartanska Helena satt bland trälinnornas skara,
delande kostbart arbete ut åt hvarenda ibland dem.

Hektor, då Paris han såg, med djup förtrytelse sade:
Illa passar det dig att misslynt draga dig undan.
Se, hur vårt folk förgås vid murarna, tätt inpå tornen!
Du ju ensam är skuld, att vi detta betryck måste lida.
Säkert skulle du själf med förebråelser näpsa
hvarje annan, som smöge sig bort från farliga striden.
Upp då, att staden ej snart af flammande elden förhärjas!

Honom svarade strax den i fägring gudomlige Paris:
Hektor, enär du med rätt mig bannat och icke med orätt,
vill jag sanningen säga för dig, om blott du vill tro mig.
Ingalunda af vrede och harm mot trojanerna satt jag
här i mitt rum; till ånger och sorg jag ville mig vända.
Men med vänliga ord min maka nyss mig bevekte
gifva mig ut i striden på nytt; det syntes oss bägge
vara det bästa, ty segerns lycka vänder sig ofta.
Bida fördenskull, medan jag fort mig i rustningen kläder,
eller skynda förut! Jag följer och hoppas dig hinna.

Sagdt; han svarade ej, den hjälmbusk-smyckade Hektor,
men med klagande ord till honom Helena sade:
Du, som blef svåger till mig, den olycksstiftande kvinnan,
ack, om i samma stund, min moder mig födde till lifvet,
stormens förhärjande il mig slungat ut på en klippa
eller störtat mig djupt i hafvets brusande vågor,
hvilka mig slukat och sparat mig så att ofärd bereda!
Dock, om detta fördärf i gudarnes råd var beslutadt,
o, att jag då åt en tapprare man fått gifvas till maka,
hvilken ej saknat känsla af skam och heder i själen!

Lätt till sinnet han är och lätt till sinnet han blifver,
snart af sitt vankelmod, jag tror, skall frukten han skörda.
Men, min svåger, stig fram och hvila här borta på stolen,
ty på dig och din själ de mesta bekymren sig hopat
för din broder såväl som för mig, olyckliga kvinna,
oss, på hvilka Kronion har lagt den sorgliga lotten
att för de kommande släkten af människor varda en visa.

Henne svarade då den hjälmbusk-smyckade Hektor:
Helena, bed mig ej mer så vänligt att sitta, jag kan ej,
ty mitt hjärta drifver mig ut att troerna hjälpa,
hvilka med oro vänta på mig, som är borta ifrån dem.
Skynda du på din man, och själf han skynde sig äfven,
att han må hinna mig, medan jag än är inne i staden!
Nu jag går på en stund till mitt hem att min älskade maka
ännu en gång få se och min späde son och mitt husfolk.
Ty hvem vet, om någonsin mer till de mina jag kommer,
eller om gudarne låta mig dö för akajernas händer.

Sade, och bort han gick, den hjälmbusk-smyckade Hektor.
Snart därefter han kom till det boningsbekväma palatset,
fann dock Andromake ej, den mjällhvit-armade, hemma,
ty med sin späda son och den skönbeslöjade amman
stod hon i tornet på muren och grät och suckade bittert.
Hektor, när icke han fann sin ädla maka därinne,
gick till tröskeln och stannade där och till tärnorna sade:

Hören mig tärnor, berätten fort och sanningen sägen,
hvart Andromake gått, min mjällhvit-armade maka,
om till svägerskor eller till fagermantlade fränkor
eller till äfventyrs upp till Atenas tempel, där Trojas
öfriga kvinnor nu den vreda gudinnan försona?

Sålunda svarade då den beställsamma skafferskan honom:
Hektor, strax jag säga dig vill, hvad du frågar mig efter.
Hvarken till svägerskor eller till fagermantlade fränkor
eller till Pallas Atena hon gått i templet, där Trojas
öfriga kvinnor nu den vreda gudinnan försona.
Nej, men till Trojas högsta torn hon gick, när hon hörde
troerna lida betryck vid akajernas starkare anfall.
Bort till muren hon sprang, som rent hon varit utom sig,
hufvudstupa sin väg och amman efter med barnet.

Talade så, och Hektor på stund begaf sig ur huset,
samma vägen tillbaka, de präktiga gatorna genom.
Och då han, hastande fram igenom den väldiga staden,
hann till Skaiska porten, där vägen förde till fältet,
kom hans längtansfulla gemål Andromake ifrigt
springande honom emot, och amman följde bakefter
tätt med den späda pilten i famn, oskyldiga barnet,
Hektors älskade son, Astyanax, skön som en stjärna.
Hektor stannade tyst och såg på sonen och smålog,
nära till honom Andromake ställde sig, gjutande tårar,
hängde sig fast vid hans arm och talte till honom och
sade:

Älskade man, dig dödar ditt mod. Förbarma dig öfver
detta barnet och mig, olyckliga! Snart är jag annars
endast din änka, ja, snart de grymma akajer dig dräpa,
samfäldt stormande an. Om du skall tagas ifrån mig,
bättre, långt bättre det vore för mig att sänkas i jorden.
Ingen tröst jag längre har kvar, om du slutar din bana,
endast jämmer och sorg, ty fader- och moderlös är jag.
Se, min fader föll för den starke hjälten Akillevs,
så mina bröder ock, och min moder vandrat till Hades.

Astyanax: uttal: Astyanax.

Hektor, Hektor, du alltså mig är både fader och moder,
broder tillika och allt — o Hektor, min härlige make!
Blif af förbarmande kvar i Troja, att ej du beröfvar
mig min man och vårt värnlösa barn dess skyddande fader!
Uppställ troerna här vid fikonlunden, där staden
lättast att storma är och muren ej svår att bestiga!
Där är stormning försökt tre gånger af fiendens kämpar.

Vänligt svarade henne den hjälmbusk-smyckade Hektor:
Detta, maka, bekymrar ock mig. Men mycket jag fruktar
tadlet af Trojas män och mantelsläpande kvinnor,
om som en feg jag stannade här, långt borta från striden.
Sådant förbjuder mig ock mitt mod, som lärde mig vara
alltid i drabbningens stund den främste i troernas leder
för att min faders prisade namn och mitt eget försvara.
Väl är jag öfvertygad därom i min själ och mitt sinne:
kommande varder den dag, då det heliga Ilion faller,
Priamos själf och hans folk, den lansbeprisade kungens.
Ej dock sörjer jag så för troernas stundande ofärd,
ej för Hekabes, ej för Priamos, mäktige härskarns,
ej för brödernas, hvilka, ehuru så många och tappra,
skola för fiendens hand dock döende falla i stoftet,
som jag sörjer för *din*, då en kopparpansrad akajer
leder dig tårögd bort och frihetens dag dig beröfvar,
då på en annans bud din väf i Argos du väfver
eller från källor i främmande land du vatten får bära,
drifven af nödens järnhårda lag och tvungen af Ödet.

Mången då, när du brister i gråt, skall ömkande säga:
detta var Hektors gemål, den tappraste hjältens i striden
borta vid Ilions borg, bland de hästomtumlande troer.
Så skall bli sagdt, men hos dig skall sorgen väckas ånyo,
att du förlorat den, som från träldom kunnat dig frälsa.

Må jag dock förr ligga död och öfverhöljas af jorden,
än din klagan jag hör, när i fångenskapen du släpas!

Sagdt, mot sonen sträckte sin famn den lysande Hektor.
Pilten sig böjde likväl till sin skönomgördlade ammas

sköte igen och skrek och blef rädd för den krigiske faderns
åsyn: han räddes kopparns glans och den yfviga hästman,
som han rysligen fladdra såg från kammen på hjälmen.
Fadern smålog häråt och den ädla modern tillika.
Lyfte så Hektor sin blänkande hjälm af hufvudet genast,
satte den ned på marken bredvid; den älskade sonen
tog han och kysste ömt och gungade lindrigt på handen,
bönföll sedan hos Zevs och öfriga gudar och sade:

Zevs och öfriga gudar! O gifven, att denne min ende
son må varda som jag en gång bland troer den främste,
varda modig och stark och Ilion mäktigt behärska!
Måtte man säga en gång: långt öfvergår han sin fader,
när han sin fiende fällt och med rikliga byten belastad
vandrar från fejden hem och hans moder fröjdas i själen!

Så han höjde sin bön och lade sin son i sin makas
famn, men då barnet hon slöt intill sitt doftande sköte,
log hon i tårar. När detta han såg, han rördes i hjärtat,
smekte ömt hennes kind med handen och sade till henne:
Goda gemål, låt ängslan ej så beklämma ditt sinne!
Ingen i förtid kan mot mitt öde till Hades mig sända.
Dock är den man ej heller född, som sitt öde kan undgå,
feg eller tapper, så snart han en gång kommit i världen.
Må du nu därför gå att dina sysslor besörja
hemma vid slända och väf, och befall de tjänande tärnor
sköta sitt kall! Oss samtliga män det höfves att strida,
men förnämligast mig bland alla, som föddes i Troja.

Så han sade och strax sin hjälm med fladdrande hästman
tog från marken upp, och hem gick hans älskade maka,
seende ofta sig om mot mannen med tårade ögon.
Snart därefter hon kom till hjältekufvaren Hektors
sköna palats, och bland alla tärnor därinne
väckte hon upp med tårar och sorg den bittraste klagan.
Så i sitt eget hus vardt, lefvande, Hektor begråten.

Men i sitt höga palats ej heller sig sinkade Paris,
utan så snart han sig höljt i kopparskimrande rustning,
lopp han staden igenom i lit till fötternas snabbhet.
Hektor genast han fann, då denne sig ärnade vända
bort från stället, där nyss han mött sin maka förtroligt,
och till honom han talade så med ödmjuka orden:

Broder, jag fruktar visst, att jag allt för länge dig hindrat från att gå ut, och att icke jag kom så fort du befallde?

Honom svarade mildt den hjälmbusk-smyckade Hektor:
Käraste broder, ingen af dem, som med billighet döma,
nekar dig mod för krigiska värf, ty nog är du tapper.
Men du sölar med flit och vill ej, och detta mitt hjärta
grämer i bröstet, när smädliga ord om dig jag skall höra
jämt bland troernas folk, som för dig har lidit så mycket.
Dock en annan gång må vi detta förlika, om nånsin
Zevs oss unnar att mer åt himlens eviga gudar
ställa frihetsbägaren upp i vår boning, så snart vi
jagat från Ilion bort de kopparklädda akajer.

Sagdt, och ur porten skyndade ut den lysande Hektor,
och vid hans sida lopp den i fägring gudomlige Paris,
brinnande bägge af lust att mot fienden kämpa och strida.

14. Hektor och Ajas.

Så snart Hektor kommit ut i striden igen, började troerna få öfverhanden. Atena flög då ned från Olympen för att hjälpa akajerna. Men Apollon mötte henne vid den heliga boken utanför Skaiska porten och föreslog, att de för den dagen skulle göra slut på slaktningen genom att låta Hektor kämpa i envig med någon af akajerna. Detta var Atena med om.

Siaren Helenos hade i sin själ förnummit, hvad de två beslutat, och berättade det för Hektor.

Denne gladdes och sprang fram emellan härarna, hållande lansen midt på till ett tecken att striden skulle upphöra. Alla troer satte sig ned, och på Agamemnons bud gjorde alla akajer detsamma. Atena och Apollo förvandlade sig till jättegamar, satte sig högst i den heliga boken och betraktade med fägnad vimlet ute på fältet, där skarorna voro lägrade i täta leder och en skog af hjälmar, sköldar och spjut höjde sig mot himlen. Stående midt emellan folken, ropade Hektor till akajerna:

— I eder här finnas Akajas yppersta hjältar. Hvem af eder, som vill våga en kamp med mig, han träde fram! Men detta villkor för enviget ställer jag upp: fäller min fiende mig, så tage han min rustning och lämne min kropp åt troerna att brännas; nedlägger jag åter honom, så må jag helga hans rustning åt Apollon på Ilion, men låta akajerna lägga honom å bål och resa en vård till hans minne!

Akajerna sutto stumma, då de hörde detta förslag, ty de skämdes att säga nej men räddes att säga ja. Slutligen reste sig Menelaos.

— Ve mig, hvilka skräflare mina landsmän äro! utbrast han. Akajinnor men icke akajer är deras rätta namn. Måtte ni falla sönder som stoft och flyta bort som vatten — utan hjärta och mod som ni alla äro! Men jag vill gå emot Hektor; segern ligger i gudarnes hand.

Vred började han draga på sig sin rustning. Men de öfriga akajiska furstarne rusade till och höllo honom kvar, och Agamemnon grep hans högra handled och sade:

— Yrar du, Menelaos? Hur kan det falla dig in att vilja kämpa mot den, som är så mycket starkare än du? Han är ju en skräck för oss alla; till och med Akillevs undviker honom gärna. Håll dig du därför stilla, och låt oss ställa fram någon annan, som har större krafter!

Menelaos lydde och satte sig ned. Men då alla fortfarande sutto tysta, reste sig Nestor och bannade dem i ett långt tal och berättade, huru tappra människorna hade varit i *hans* ungdom.

— Vore jag ännu i mina bästa år, så skulle jag sannerligen själf gå emot Hektor, sade han. Men bland er alla, som dock skola vara ibland oss de bästa, finns det icke *en*, som vågar sig fram.

Denna tillvitelse var för svår att smälta, och på en gång reste sig nio furstar: Agamemnon, Diomedes, de båda Ajaserna, Idomenevs och Meriones, Evrypylos, Toas och Odyssevs. Nestor bestämde, att lotten skulle skilja dem emellan. Hvar och en fick sin lott, satte sitt märke därpå och kastade den i Agamemnons hjälm. När allt var färdigt, skakade Nestor hjälmen, så att en

Toas; uttal: Tåas.

lott flög ut. En härold tog upp den och bar den rundt i kretsen af de nio, gående åt höger. De första åtta skakade nekande sina hufvuden. Sist kom härolden till Ajas från Salamis. Denne framräckte sin hand, och härolden lade lotten däri. När Ajas såg sitt märke, gladdes han i hjärtat, kastade lotten för sina fötter på marken och sade:

— Ja, kamrater, lotten är min, och jag fröjdas däröfver, ty jag hoppas besegra den lysande Hektor. Må ni nu alla bedja Kronion därom, medan jag drager på mig rustningen!

De lydde, och medan han gjorde sig i ordning, bådo de till Zevs, att han skulle gifva Ajas seger eller åtminstone göra honom jämngod med Hektor.

Så snart Ajas blifvit färdig, skyndade han med väldiga steg mot Hektor. Framför sig höll han sin jätteköld. Denna var vida starkare än Hektors, ty den var hopfogad af sju oxhudar utanpå hvarandra och ytterst täckt med en kopparskifva. Hektor kände vid hans åsyn hjärtat klappa i sitt bröst, men han vek dock icke tillbaka utan slungade med sådan kraft sin lans, att den skar igenom sex af hudlagren och fastnade i det sjunde. Sedan kastade Ajas. Hans lans trängde igenom Hektors sköld och brynja, slet upp hans lifrock och skulle ha sårat honom i veka lifvet, i fall han

Gående åt höger; rörelsen åt höger gällde hos grekerna såsom helig.

icke smidigt hade böjt sig undan. Båda kämparne drogo lansarna ut ur sköldarna och kastade åter. Hektor träffade Ajas sköld på midten, men hans lansudd böjde sig och gjorde ingen skada. Ajas genomborrade än en gång Hektors sköld och rispade honom själf i halsen, så att blodet sprutade. Hektor sprang då åt sidan, grep från marken en stor och kantig sten och slängde den mot Ajas. Den råkade sköldbucklan, och bronsen skrällde högt. Ajas fattade en ännu gröfre sten och slungade den så kraftigt, att Hektor fick sin sköld krossad och själf vacklade baklänges. Han var dock strax uppe igen, och nu grepo kämparne till svärden. Men just som de höjde dessa, sprungo båda folkens härolder fram, Taltybios från akajernas sida och Idäos från troernas, för att göra slut på enviget. De sträckte sina långa stafvar mellan de kämpande, och Idäos ropade:

— Ingen vidare strid för i dag, kära barn! Att ni äro ypperliga kämpar, ha ni båda visat. Men nu bjuder oss natten att hvila, och hennes bud böra vi lyda.

— Tala först vid Hektor, svarade Ajas, han är den, som börjat striden, och vill han sluta, så vill jag också.

— Tappre Ajas, svarade Hektor, en gud har gjort dig stor och stark och vapenför. Men i dag ha vi båda fått nog; en annan gång råkas vi väl

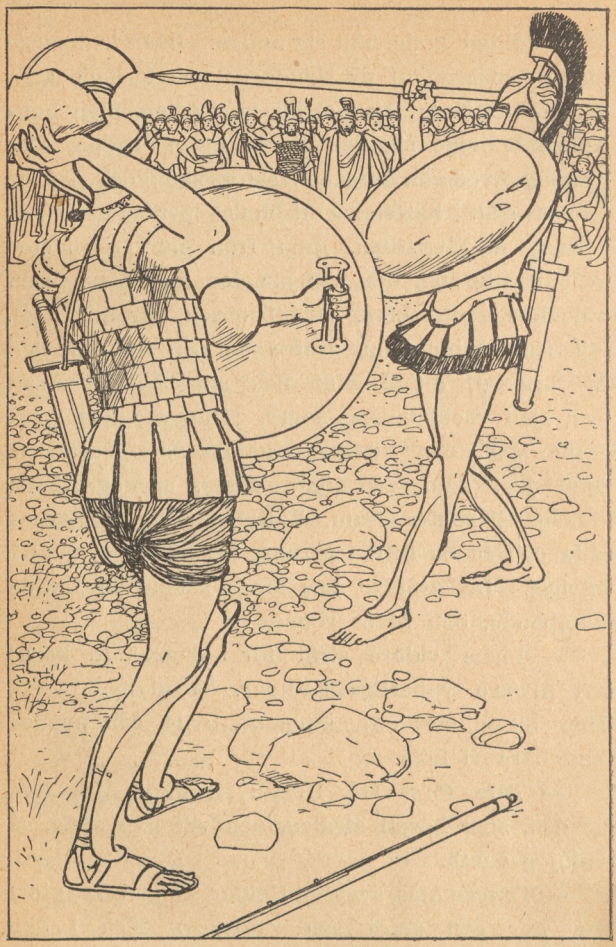

Ajas mot Hektor.

igen. Låtom oss dock, innan vi sluta, gifva hvarandra åreskänker, så att man i båda härarna må till vår berömmelse kunna säga:

Dessa gingo till kamp med sinnesfrätande tvedräkt,
men försonade skildes de åt från hvarandra i vänskap.

I det han sade detta, räckte han Ajas sitt svärd med silfverfäste och skida och gehäng. Ajas åter löste sin purpurgördel och gaf den åt Hektor. Därpå skildes de åt, och båda folken voro glada att ha sina starkaste hjältar välbehållna tillbaka.

15. Vapenhvila.

I båda härarna samlades furstarne till rådslag, de akajiska i Agamemnons tält, de trojanska uppe på torget framför Priamos palats.

Hos Agamemnon hölls offermåltid, och Ajas telamoniden var därvid hedersgästen samt fick det feta ryggstycket af offerdjuret på sin del. När alla voro mätta, föreslog Nestor, att dagen därpå skulle hållas vapenhvila, så att man från båda sidorna kunde samla ihop liken och bränna dem på bål. För att få bättre skydd för skeppen borde akajerna under vapenhvilan passa på att förskansa sitt läger. Detta förslag gillades.

Hos trojanerna gaf Antenor det rådet, att man skulle återlämna Helena och hennes skatter; detta hade man ju högtidligen lofvat på morgonen före Menelaos envig med Paris, och om man icke hölle det löftet, så hade man endast olycka att vänta.

— Det där kan du väl inte mena allvar med, ropade Paris häftigt, och gör du det, så ha gudarne säkert rubbat ditt förstånd. Helena afstår jag aldrig, så mycket du det vet, men hennes skatter skall jag när som helst lämna, och gärna skall jag lägga till af mitt eget hvad akajerna kunna fordra i bot, i fall du så vill.

Den gamle välmenande Priamos hade icke hjärta att göra sin skönaste son emot. Han befallde därför, att härolden Idäos tidigt på morgonen skulle gå till skeppslägret och framföra Paris anbud; och på samma gång skulle han föreslå en vapenhvila, så att man i båda härarna kunde taga hand om sina döda.

Innan natten ännu var slut, fullgjorde Idäos hvad som blifvit honom befalldt. Han träffade akajernas höfdingar samlade framför bakstammen till Agamemnons skepp och framförde Priamos hälsning. Alla öfvertänkte under djupaste tystnad hans ord, men slutligen sade Diomedes:

— Skatterna locka oss ej, och icke ens Helena taga vi längre emot; till och med det spädaste barn kan nu se, att troerna stå vid undergångens rand.

Alla de öfriga furstarne gåfvo genom höga rop sitt bifall tillkänna, och Agamemnon sade:

— Du hör själf akajernas mening, Idäos, och mitt eget svar stämmer med deras. Dock går jag mycket gärna in på en vapenhvila, ty så gudlös är ingen, att han ej vill reda sina stupade fränder ett hvilorum och hjälpa deras skuggor in i Hades.

Idäos återvände till Troja och omtalade för Priamos, huru hans sändning aflupit. I båda härarna fick man nu brådtom. Somliga skyndade upp i skogarna för att hämta ved till bålen. Andra begåfvo sig ut på slagfältet för att hämta ihop liken.

Som tiden var kort, brändes och höglades de döda i största hast utan de vanliga vidlyftiga högtidligheterna.

Enligt Nestors råd begagnade sig akajerna af det gynnsamma tillfället att i all hast förskansa sitt läger. För detta ändamål gräfde de en djup graf tvärs öfver den halfö, där de hade sina skepp och sina lägerhyddor stående. Den jord, som de togo ur grafven, kastade de upp på norra sidan däraf, så att den bildade en hög vall. Grafven gjorde de med sluttande väggar, så att den blef bredare upptill än vid bottnen. Vid dess kanter nedslogo de pålar, så att här bildades ett slags sammanhängande väggar af trä. Mellan den inre pålväggen och vallen lämnade de en gång längs utefter grafven. Äfven vallen gjorde de med sluttande sidor, så att

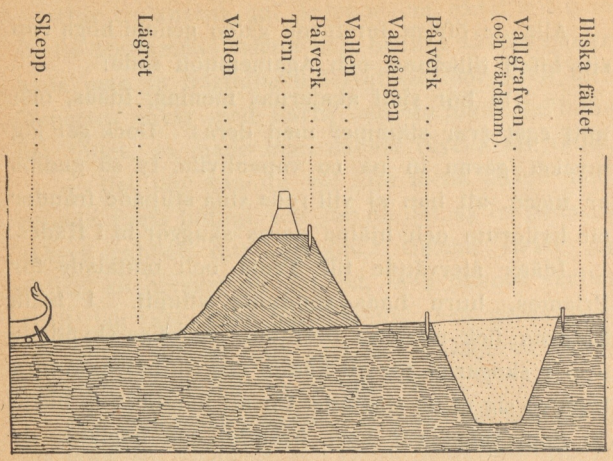

jorden icke så lätt skulle rasa ned på gången och i grafven. För att få vallen fast byggde de den icke helt och hållet af jord utan äfven af trädstammar och stenar. Uppe på dess krön nedslogo de en ny rad af pålar. Härigenom fingo de ett bröstvärn, där de kunde stå och kasta och skjuta och dock vara någorlunda skyddade mot fienden. På somliga ställen byggde de torn af trä. Grafven gjorde de icke alldeles sammanhängande, utan på tre ställen lämnade de jorden kvar, så att här bildades tre tvärdammar, på hvilka man kunde komma öfver grafven från fältet till vallgången. Midt för tvärdammarna lämnade de öppningar i vallen, och i dessa öppningar timrade de

höga torn med breda portar, som kunde stängas med bommar.

När solen gick ned, var befästningen färdig. Akajerna satte sig då till bords och sökte göra sig glada. Men detta lyckades illa, ty hela natten igenom förfärade dem Zevs med dunder och åskslag.

16. Hektor vid vallgrafven.

Morgonen därpå lät Zevs kalla gudarne till sammankomst och befallde, att ingen af dem finge blanda sig i striden. Den, som understode sig att trotsa detta bud, skulle till straff slungas i afgrundens djupaste gap, långt nedanför både jorden och underjorden.

— Då skall han förnimma, tillade Zevs, att jag är den starkaste af eder alla.

Eller, ni gudar, välan! Försöken, att alla må se det!
Fästen en gyllene kedja häruppe vid himlen, och hängen
sedan er alla på den, så gudar som äfven gudinnor!
Ej ni skola ändå från himlen draga till jorden
Zevs, som råder för allt, om ni streta aldrig så mycket.
Jag däremot, om mig lyster i kedjan fatta med allvar,
hissar er alla upp och jorden och hafvet tillika,
och kring Olympens spets jag kedjan surrar därefter
fast, så att jord och haf och ni själfva dingla i luften.
Så är jag större än gudar i makt och större än mänskor.

Alla sutto stumma, ty Zevs hade talat med kraft och kläm. Slutligen sade dock Atena:

— Ja, det veta vi väl, att ingen kan motstå din makt, och vi skola därför hålla oss ifrån striden. Men nog kan du väl ändå låta oss få ge akajerna goda råd, så att de icke strax gå under?

Smålog mildt molnskockaren Zevs och svarade henne: Trösta dig, Pallas Atena, mitt barn! Just icke med allvar sade jag detta; mot dig vill jag vara huld och bevågen.

Därpå besteg han sin vagn och for till Idabergets högsta topp, *Gargaros*, där han hade en lund och ett altare. Här satte han sig, så att han hade utsikt öfver hela Skamander-dalen med Troja och skeppslägret och de omgifvande vattnen och landen. Det började nu blifva lif och rörelse därnere. Akajerna hade ätit frukost och tagit på sig sina härkläder, och genom Trojas portar strömmade troerna ut. De voro mycket färre till antalet men fulla af stridslust, ty de kämpade för sina hem, sina hustrur och barn. Zevs såg, huru de båda härarna drabbade samman. Hela förmiddagen lät han dem hålla på.

Medan det än var morgon och dagen sakta sig höjde, träffade pilarna väl på bägge sidor, och folket föll i mängd. Men då solen på middagshimmelen uppsteg, se, då framdrog allfader Zevs de gyllene vågar,

---

Gargaros; uttal: Garrgarås.

lade därpå ett par af den bistra förödelsens lotter,
en för troernas folk och en för akajernas skaror,
fattade midten och vog. Då sjönk akajernas dödsdag,
djupt deras ödes lott sig sänkte mot grönskande jorden,

men trojanernas lyftades högt mot blånande himlen.
Själf han dundrade starkt från Ida, och fräsande blixten
sände han ned i akajernas här, och dessa med häpnad
sågo därpå, och dem alla betog den bleka förfäran.

Akajerna veko, och Hektor kastade hånande ord efter dem.

— Sådana dårar, ropade han, som tro, att de kunna hindra oss med sina skröpliga vallar! Dessa skola minsann ej hålla oss tillbaka, och deras vallgraf springa våra hästar med lätthet öfver. Men när vi kommit fram till deras skepp, så måste ni vara till hands med brinnande facklor, så att vi genast kunna sätta deras flotta i brand och dräpa dem, när röken satt dem i förvirring.

Vid denna Hektors hotelse vände sig Hera så häftigt på sin tron, att den knakade, och hon föreslog Poseidon, att de skulle drifva bort trojanerna. Men Poseidon svarade, att det icke lönade sig att vara olydig mot den öfvermäktige Zevs.

Akajerna blefvo nu jagade till vallgrafven och öfver dammarna och igenom portarna. Trängseln var så stor, att den smala vallgången blef alldeles fullpackad af vagnar och fotkämpar. Ajas telamoniden och hans broder Tevkros sökte i det längsta hindra troerna. Tevkros ställde sig med sin båge tätt bakom sin broders jätteköld.

Hvar gång Ajas vände sin sköld, så spejade skytten
rundtomkring för att rikta en pil mot någon i vimlet,
som af det sår, han fick, föll ned och förlorade lifvet,
drog sig tillbaka se'n och smög, som ett barn till sin moder,
nära till Ajas igen, som honom med skölden betäckte.

— Bra, Tevkros, ropade Agamemnon, gå på så där, så blir du ett ljus för alla akajer och en

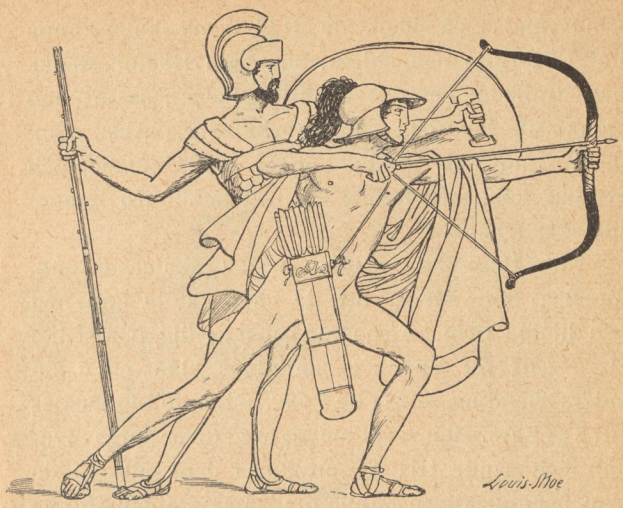

heder för din fader, och när vi tagit Troja, skall du få en stor belöning!

Lifvad af denna uppmuntran riktade Tevkros sin pil mot Hektor. Men han träffade icke denne utan dödade i stället den unge *Gorgytion.*

Liksom i örtagården en vallmo böjer sitt hufvud,
som af den mognande frukten tyngs och vårliga regnet,
så han lutade ned sitt hufvud, som tyngdes af hjälmen.

Än en gång siktade Tevkros på Hektor. Men äfven nu träffade pilen en annan, nämligen Hektors körsven. Full af vrede sprang Hektor ned och grep en kantig sten, och just som Ajas sköld nästa

gång vändes på sidan, för att Tevkros skulle kunna böja sig fram och skjuta, slungade Hektor stenen och träffade Tevkros vid nyckelbenet, så att han sjönk på knä och släppte sin båge. Ajas skyndade fram och täckte honom med skölden, och ett par kamrater lutade sig ned och buro honom till skeppen.

När Hera från Olympen såg akajernas nöd, föreslog hon Atena, att de båda skulle fara ned och hjälpa dem. Atena var genast villig, och sedan Hera satt för spannet och Atena klädt sig i sin faders rustning, körde de i väg. Men de upptäcktes strax af Zevs. Han vardt mäkta vred öfver deras olydnad och sände Iris för att hälsa dem, att om de icke ögonblickligen vände om, så skulle han slunga blixten emot dem. Då skulle deras hästar förlamas och deras vagn falla i spillror, och själfva skulle de bli så svedda, att deras sår icke blefve läkta på tio år. Iris skyndade emot dem och framförde Zevs hälsning. De funno då rådligast att vända tillbaka. Men betydligt förtretade voro de, då de åter satte sig på sina platser i Olympen. Strax därpå kom äfven Zevs hem. Poseidon skyndade emot honom, spände ifrån hästarna och sköt in vagnen på dess plats samt öfverhöljde den med ett täcke af linne. Zevs satte sig på sin gyllene tron. Långt ifrån honom sutto Hera och Atena, ensamma och

Atens Hera och Iris.

surmulna, och gittade hvarken tala eller svara. Zevs såg på dem och sade:

— Hvad sitta ni därborta och äro så bedröfvade för? Ni blefvo kvickt färdiga med ert ärende den här gången, tror jag? Och rätt så godt var det, ty det kan jag säga er, att om jag hade varit tvungen att taga till min blixt, så hade ni aldrig kommit hit igen. Och dig, Hera, kan jag berätta, att dina kära akajer skola blifva slagna, ända tills Hektor trängt fram till deras skepp och Akillevs ånyo ger sig med i leken.

För denna dag var emellertid kampen slut, ty solen gick ned. Hektor uppsökte nära intill vallgrafven och floden en plats, som var någorlunda fri från liken af stupade kämpar, och där höll han rådplägning med sina höfdingar. De lyssnade, stående bredvid sina vagnar, och han talade, stödd på sin långa lans:

— Hade icke natten nu kommit akajerna till hjälp, så hade det i denna stund varit ute med dem. Men låtom oss nu icke återvända till staden, utan fören hit oxar och får och vin och bröd och ved så mycket som behöfves, så att vi kunna tända vakteldar i mängd på sluttningen här ofvanför lägret! Härolderna må strax gå in i Troja och befalla, att ynglingarne och gubbarne skola hålla vakt i tornen och att kvinnorna skola tända upp eldar öfverallt i husen, så att ingen fientlig trupp

kan smyga sig in och öfverrumpla vår stad. Redan i gryningen skola vi förnya vårt anfall.

Troerna gjorde som Hektor befallt, och snart glimmade en mängd vakteldar på fältet. Kring hvarje eld lågo femtio män vid skenet af den flammande lågan, och vid sidan stodo hästarna vid sina vagnar och tuggade foder. Borta vid synranden höjde sig bergen med sina toppar och dalar, och öfver alltsammans hvälfde sig, klar och hög, himmelens gränslösa rymd med tusentals tindrande stjärnor.

17. En nattlig underhandling.

I akajernas läger rådde nedslagenhet och ängslan. Agamemnon tillsade härolderna att springa omkring och i all tysthet kalla furstarne till rådplägning. De samlades och satte sig sorgsna ned. Agamemnon stod en stund och grät, började sedan under djupa suckar beklaga sig öfver Zevs grymhet och förklarade till sist, att man nu icke hade annat att göra än att hala skeppen i hafvet och segla hem. Furstarne sutto en stund i djupaste tystnad. Slutligen sade Diomedes:

— Dåraktigt är hvad du nu sade, Agamemnon. I förgår smädade du mig såsom feg och

svag. Nu kunna alla se, hvem den förbråelsen drabbar. *En* förmån har Zevs gifvit dig, nämligen kunglig höghet och ära, men modet, som dock är det viktigaste, det har han förmenat dig. Alla äro dock icke så modstulna som du:

Om nu ditt eget hjärta så ifrigt längtar till hemtåg,
gå då! Vägen är fri, och här, på stranden af hafvet,
ligga ju skeppen, som följde dig åt i mängd från Mykene.
Dock, de andra akajernas män med lockiga håret
stanna väl kvar, tills Troja vi sprängt. Men — vilja ock dessa,
må äfven de sig gifva i väg till fäderneslandet!
Jag och Stenelos strida likväl, till dess att vi gifvit
Troja dess lott. Vi två, vi lita på gudarnes löften.

Furstarne ropade bifall, och Nestor sade:

— Du är så ung, Diomedes, att du kunde vara min allra yngste son, men du har talat så vist, som om du vore en gammal man. Nu skola vi först ställa ut vakter på vallgången, och sedan skall Agamemnon bjuda oss på en aftonmåltid; då kunna vi ytterligare rådpläga.

Så skedde. Sju unga hjältar, bland dem Trasymedes och Meriones, sattes till befälhafvare för fältvakten. Hvar och en fick en skara af hundra man. Alla ryckte ut med sina skaror på vallgången och tände upp eldar för att hålla vakt.

Sedan samlades de förnämsta furstarne till gästabud hos Agamemnon. Då de ätit och druckit så mycket de ville, talade Nestor:

— Nu skall jag säga, hvad som synes mig vara det bästa, och jag tror icke, att någon skall kunna gifva ett bättre råd. Alltsedan den dagen, då Agamemnon tog Briseis, har det varit min mening, att det kommer att gå oss illa, ända tills Akillevs blifvit försonad med goda ord och rikliga skänker.

— Du har rätt, gubbe, sade Agamemnon; jag har felat och nekar icke därtill. Och då jag låtit mitt onda sinne råda, vill jag nu gärna försona mitt brott. Dessa äro de skänker, som jag vill gifva Akillevs i bot för den skymf, jag tillfogat honom: tio talenter i guld och sju trefötter, som aldrig varit öfver elden, samt tjugu glänsande bäcken och tolf starka hästar, som vunnit priset i kapplöpning. Den man vore icke fattig, som ägde så mycket guld, som dessa hästar redan förvärfvat mig i segerpris. Dessutom gifver jag sju slafvinnor, sköna och slöjdkunniga, hvilka jag valde åt mig bland det krigsbyte, som Akillevs hemförde från Lesbos; slutligen Briseis själf, hvileen jag ständigt hållit i ära, såsom jag med helig ed kan bedyra. Allt detta bekommer han strax.

Talent, en viss vikt, hvars storlek under den homeriska tiden man dock ej känner. Talenten begagnades då ännu ej som mynt; såsom värdemätare användes i stället oxar, så att man sade, att en vara var värd så och så många oxar. — *Trefötter, bäcken;* olika slags kittlar, de senare mindre än de förra.

Men om gudarne en gång unna oss att eröfra Troja, då skall han, när vi skiftat rofvet, stiga ombord på sitt fartyg lastad med koppar och guld och följd af tjugu slafvinnor, utvalda bland de skönaste af trojanernas kvinnor. Och när vi sedan komma till vårt land igen, då skall han blifva min måg, och jag skall ära honom lika högt som Orestes, min ende son. Tre döttrar har jag där hemma; af dem må han välja sig hvilken han vill. Någon fästegåfva skall han ej behöfva lämna, men jag skall gifva en hemgift, större än någon konung hittills förunnat sin dotter, nämligen sju af mina folkrikaste och förmögnaste städer. Dem må han äga och taga skatt af. Allt detta skänker jag, blott han vill afstå från sin vrede.

— I sanning, sade Nestor, det är ingen föraktlig bot, som du bjuder Akillevs. Välj nu strax några män, som framföra ditt anbud! Eller — jag kan lika så godt välja ut dem själf, och jag hoppas, att de icke draga sig undan. Först Fönix, så den reslige Ajas och så den kloke Odyssevs; dessutom härolderna Evrybates och Hodios.

Sedan alla helgat gudarne ett dryckesoffer, gingo de sålunda utsedda ut ur lägerhyddan. Nestor såg dem i ögonen och förmanade dem, att de för all del skulle söka beveka Akillevs. Mest litade han på den vältalige Odyssevs.

Med en liflig önskan om framgång i sitt före-

tag vandrade sändemännen längs stranden af det brusande hafvet. Ändtligen kommo de fram till myrmidonernas läger och Akillevs präktiga boning.

Hjälten de funno förnöja sin själ med den klingande lyran,
konstarbetad och skön och med skrufblock ofvan af silfver,
som han af bytet sig valt, då han tagit Äetions fäste,
och för sitt nöje vid den han sjöng om hjältarnes bragder.
Midt emot honom satt Patroklos allena i tysthet,
väntande endast till dess att Akillevs slutat att sjunga.
Trädde så männen in med den ädle Odyssevs i spetsen,
stannade framför Akillevs. Upp sprang denne förvånad,
lämnande stolen, han suttit uppå, med lyran i handen.
Äfven Patroklos reste sig upp, när han hjältarne märkte.

Akillevs ställde lyran ifrån sig och räckte de inträdande sin hand.

— Hell eder! sade han. Hvilken nöd är nu på färde? Men det kan vara detsamma; ni äro i alla fall välkomna.

Han förde dem längre in och bjöd dem sitta ned på purpurklädda stolar.

— Hämta en större bål, Patroklos, fortsatte han, slå i af det bästa vinet, och ställ fram pokaler åt alla! Jag ser nu under mitt tak de män, som äro mig de käraste i hela den akajiska hären!

I största hast tillreddes en måltid. Patroklos ställde fram en bänk i skenet af elden och lade därpå ryggstyckena af en bock, en gumse och en gris. Akillevs körsven Avtomedon höll, och själf skar hjälten med stor skicklighet ifrån små stycken af köttet samt krängde dessa på stekspetten. Under tiden ökade Patroklos elden, och då veden brunnit ned, bredde han ut glöderna, stack spetten i klykorna däröfver, strödde på det heliga saltet och vände klykorna, så att bitarna blefvo väl genomstekta. Därpå upplade han dem prydligt på ett bräde och räckte det åt Akillevs. Denne skar för åt gästerna, medan Patroklos bjöd omkring bröd i flätade korgar. Innan måltiden började, bad Akillevs Patroklos att gjuta dryckesblot åt gudarne, och själf kastade han den första biten af steken såsom offer i lågorna. Gästerna

voro snart mätta, ty de hade nyss varit på gästabud hos Agamemnon. Om en stund vinkade Ajas åt Fönix, att han skulle tala. Men Odyssevs, som såg vinken, skyndade Fönix i förväg, fyllde sin bägare och drack Akillevs till, sägande:

— Hell dig, Pelevs son! Vi kunna ej önska oss bättre undfägnad än den vi i afton fått, först hos Agamemnon och sedan hos dig. Men det är icke för att äta och dricka som vi kommit hit, utan för att bedja om din hjälp i vår nöd. Troerna ligga vid grafven, deras eldar glimma därborta på fältet, och Hektor hotar att bränna våra skepp. Hjälp oss nu, innan det är för sent! Du skall annars i en framtid ångra din hårdhet. Ack, min vän, kom ihåg, hvad din vördade fader sade, då vi voro hos honom för att hämta dig, huru han förmanade dig att hålla ditt stolta sinne tillbaka och undvika hvarje fördärflig tvist! Se, Agamemnon bönfaller dig om försonlighet och bjuder dig de rikaste skänker.

Därpå uppräknade Odyssevs allt hvad Agamemnon erbjudit sig att gifva i bot. Men utan att betänka sig svarade Akillevs:

— Ädle son af Laertes, jag vill strax säga dig besked, öppet och rätt fram, så att ingen mer måtte komma och plåga mig med jämrande prat. Hvarken Agamemnon eller någon annan skall längre kunna beveka mig. Hans sätt att styra och

ställa har jag sannerligen haft nog af. Hvilka tjänster har jag icke gjort honom! Har jag icke jämt och samt satt mitt lif på spel för hans skull? Huru många sömnlösa nätter och huru många blodiga dagar har icke jag haft, medan han legat i ro! Tolf städer vann jag till sjös, och elfva städer härjade jag till lands, och allt bytet lämnade jag honom till fördelning, men hvad blef min tack? Jo, att han rånade ifrån mig det, som jag satte mesta värdet på. Nej, nu känner jag honom tillräckligt. Må han reda sig bäst han kan med ditt och de öfriga furstarnes bistånd! Mig förutan har han ju redan gjort riktiga storverk: vallar och torn har han byggt, och utanför dem har han dragit en graf, som är stor och bred och djup och väl förskansad med pålverk. På min tid hade vi inga sådana härligheter, och då vågade sig Hektor dock aldrig längre än till Skaiska porten och den heliga boken; där var han en gång ute efter sin lille broder, och det var med knapp nöd han själf kom undan. Men hvad skulle jag vidare slåss med Hektor för? Hvad har jag för otaldt med honom? Nej, då jag i morgon bittida offrat åt Zevs och halat mina skepp i hafvet, så skall du få se, i fall du bryr dig om det, huru jag i gryningen seglar bort öfver Hellesponten och huru raskt mina män röra sina åror. Ger mig då Poseidon en gynnsam färd, så

är jag på tredje dagen hemma igen, fjärran ifrån den oförskämde Agamemnon. Honom aktar jag icke mer än ett hår, och hans skänker spottar jag åt. Om han också bjöde mig tio eller tjugu gånger så mycket som han nu har eller någonsin kan komma att få, ja om han bjöde mig så mycket guld som det finnes sand i hafvet, så hjälpte det honom intet. Och med hans döttrar vill jag blankt ingenting hafva att skaffa, vore de ock fagra som Afrodite och visa som Atena. Må han för dem välja sig en annan akajer, som är förnämligare än jag och mera passande till hans måg! Jag har nog af det gifte jag har, och jag vill nu hem och lefva i frid och ro med hustru och barn. Min moder Tetis har för länge sedan sagt mig, att jag hade två slags öden att välja emellan:

Stannar jag här och kämpar omkring den troiska staden,
kommer jag aldrig igen, men evigt varar min ära.
Vänder jag däremot hem till den älskade fädernejorden,
då skall min stora ära förgås, men en långvarig lefnad
får jag i stället; då kommer ej snart den ändande döden.

Äfven er andra skulle jag vilja ge det nyttiga rådet att med det första segla er väg. Ilion få ni dock aldrig utan mig. Kunna akajernas furstar hitta på något sätt att frälsa sina skepp, så är det bra. Min hjälp få de vara förutan, hälsa dem det! Men Fönix skall stanna hos oss och hvila

sig litet; i morgon kan han följa mig hem, om han så önskar, ty tvinga honom vill jag icke.

Sändemännen sutto tysta, häpna öfver den kraft, hvarmed han talat. Slutligen började den åldrige Fönix sucka och gråta.

— Käre Akillevs, sade han, hur kan du tro, att jag skulle vilja stanna kvar här efter dig — din fader har ju skickat mig med hit enkom för att vara din rådgifvare. Nej, sådant kunde aldrig falla mig in, äfven om en gud lofvade draga af mig ålderdomshuden och skapa om mig till en blomstrande yngling, sådan jag var i forna, lyckligare dagar. Ack, vi två, vi ha ju så länge hållit tillsamman! Hvem är det väl, som gjort dig så stor som du är, om inte jag? Jag har älskat dig så ömt, allt sedan du var liten. Aldrig ville du gå med någon annan till gästabud, och inte en gång hemma ville du äta, förr än jag tog och

satte dig på mitt knä och bjöd dig maten, som jag hade skurit sönder åt dig, och höll vinbägaren för din lilla mun. Å, hur ofta sprutade du inte ut vinet och spillde ned min lifrock öfverallt på bröstet under denna din första, besvärliga barndom! Ja, jag har lidit och sträfvat mycket för din skull, Akillevs, allt i hopp att du skulle bli mig som en son, efter jag icke har någon själf. Lyssna nu därför till mina ord, och låt din förskräckliga vrede fara! Vore inte Agamemnon så ångerfull som han är, och bjöde han dig inte så stora skänker, som han gör, så skulle jag visst inte be dig. Men nu ger han dig ju strax en hel mängd och lofvar att skicka ändå mera framdeles. Tag nu därför emot hvad du kan få, och kom med oss! Alla akajer skola då ära dig som en gud.

— Sådan ära behöfver jag ej, svarade Akillevs, ära har jag nog af, så länge jag kan röra mina leder och hjärtat slår i mitt bröst. Pina mig nu inte längre med din klagolåt för Agamemnons skull; han är min fiende, och han borde äfven vara din. De öfriga må gå med mitt svar, men du skall få en mjuk bädd här hos oss, där du kan hvila dig. I morgon bittida kunna vi talas vid, om vi skola fara hem eller bli kvar.

Härvid gaf han med ögonbrynen en tyst vink åt Patroklos att göra i ordning en bädd åt gub-

ben. De andra skulle då förstå, menade han, att de borde aflägsna sig.

— Låtom oss gå, Odyssevs, sade Ajas, vi ha nog i alla fall ingenting för vårt besök. Huru glädjelöst svaret än är, böra vi så fort som möjligt framföra det till akajerna, som ännu sitta därborta och vänta på vår återkomst. Ett vildt och oböjligt hjärta bär min frände Akillevs i sitt bröst, och han röres icke ens af sina forna kamraters vänskap, fast de ärat honom mer än alla andra. Mången har ju tagit försoningsböter för en mördad broder eller till och med för en mördad son. Men du, Akillevs, är för en enda slafvinnas skull så full af vrede, att du aldrig vill låta försona dig, ehuru vi bjudit dig sju slafvinnor i stället och mycket mera därtill! Ännu en gång: låt blidka ditt trotsiga sinne!

— Du har talat väl, modige Ajas, svarade Akillevs, men för hvar gång jag tänker på Agamemnon och den skymf, han tillfogat mig, sväller mitt hjärta af harm. Detta är därför mitt sista ord: när Hektor stuckit edra skepp i brand och dräpt er själfva och kommer hit för att göra detsamma med mina skepp och mina män, då, men icke förr, skall jag åter deltaga i striden.

Efter detta togo alla sina pokaler och göto ett offer åt gudarne. Därpå gingo Odyssevs och Ajas med härolderna tillbaka till Agamemnons bo-

stad. Furstarne sprungo upp med pokalerna i hand och frågade ifrigt, hvilket svar de fått. Den ifrigaste var Agamemnon.

— Akillevs är oförsonligare än någonsin, sade Odyssevs. Han hotar att i morgon bittida segla sin väg och råder oss andra att göra detsamma. Fönix behöll han hos sig, men Ajas och de här båda förståndiga härolderna kunna intyga, att detta var hans svar.

— O, Agamemnon, utbrast Diomedes vred, jag önskar, att du aldrig hade slösat dina böner och dina skänker på honom. Han var trotsig nog förut, och nu har han blifvit ännu trotsigare. Låtom oss icke mera fråga efter honom, det är min mening. Må han fara sin väg eller stanna kvar, hvilket han behagar! Han kämpar väl igen, när lusten kommer på honom. Men vi skola äta och dricka och sedan gå till hvila. I morgon må vi med friskt mod ånyo kasta oss i striden!

18. En nattlig spejarefärd.

Agamemnon kunde icke få en blund i sina ögon. Hur han vred och vände sig på sin bädd, såg han ständigt troernas vakteldar för sina ögon, och vid tanken på den fara, som hotade akajer-

nas skepp, slet han i förtviflan håret af sitt hufvud. Alldeles rådlös steg han slutligen upp för att söka råd hos Nestor. Han drog på sig lifrocken, band sandalerna under fötterna och kastade öfver axlarna en lejonhud, som räckte till hälarna. Just som han fattade sin lans, såg han en man inträda. Det var Menelaos. Icke heller denne hade kunnat sofva, utan kom nu för att fråga, om icke någon spejare borde sändas ut för att se efter, hvad troerna togo sig före. Agamemnon bad honom väcka Idomenevs och Ajas telamoniden. Själf gick han till Nestor. Denne låg på sin bädd, och bredvid honom lågo hans två spjut samt skölden, hjälmen och den mångfärgade gördeln. När gubben hörde stegen af den kommande, reste han sig på armbågen och frågade:

Hvilken är du, som går så ensam vid skeppen i lägret midt i den mörka natten, när andra människor sofva? Söker du någon kamrat, eller söker du kanske din åsna? Tala! Nalkas mig ej, så länge du tiger! Hvad vill du?

— Jag är Agamemnon, svarade denne, och jag är så orolig, att mina lemmar darra och hjärtat hoppar i mitt bröst. Hvem vet, om inte troerna i natt tänka öfverrumpla oss! Skola vi inte gå ut och se till om vakterna göra sin skyldighet?

— Gärna, sade Nestor. Gå du och kalla Diomedes, Odyssevs och Ajas från Lokris! Någon borde också väcka Ajas från Salamis och Idome-

nevs, som bo längre bort. Jag håller af Menelaos, det gör jag verkligen, men jag tycker, att han en sådan här natt gärna kunde vara litet påpassligare och inte ligga och sofva och kasta alla bekymmer på dig.

— Andra gånger kan han nog vara att klandra, svarade Agamemnon, inte för att han är trög eller dum, utan därför att han alltid först ser på mig och väntar, att jag skall göra början. Men den här gången var han uppe

före mig, och han har redan gått att väcka just dem, du ville.

Nestor tyckte, att detta var bra. Därpå gingo båda och fingo med sig Odyssevs. När de sedan kommo till Diomedes läger, funno de honom liggande utanför sitt tält, fullt rustad, med en buffelhud under sig och en lysande matta till hufvudgärd. Rundt omkring lågo hans män med skölden under nacken och spjuten stående vid sidan, nedstuckna i marken. Nestor gaf Diomedes en liten puff med foten och bad honom vakna. Diomedes for hufvudstupa upp ur sin slummer. När han såg, att det var Nestor, blef han förvånad och sade:

— Fins det då i hela hären inga yngre män, som kunna springa omkring och väcka folk? Du, som är så gammal, borde unna dig någon hvila.

— Nåja, det kan du ha rätt i, svarade Nestor, men den här gången är nöden så stor, att vi alla måste hålla oss vakna. Ty som sakerna nu stå, hänger det på en knifsegg, om vi skola lefva eller ömkligen omkomma. Ömkar du min ålder, kan du för öfrigt själf gå och väcka Ajas lokrern.

Diomedes gjorde så, och i samlad skara gingo höfdingarne sedan ut på vallgången. Här funno de vakterna på sina platser, alla vakna och uppmärksamt spejande uppåt fältet.

— Det var bra, gossar, sade Nestor förnöjd; låt se, att sömnen och fienden inte öfverraska er!

Han lät sedan vakthöfdingarne Trasymedes och Meriones följa med på andra sidan vallgrafven och letade där upp ett ställe, som var så pass rent från stupade, att man kunde sätta sig ned och hålla rådplägning.

— Hör nu, mina vänner, sade han, finns det ingen bland er, som skulle våga gå dit bort för att se hvad de ha för sig och möjligen snappa upp något af deras samtal?

— Jo, jag, svarade Diomedes, men jag ville gärna ha någon med mig.

Genast anmälde sig flera: Trasymedes och Meriones, de båda Ajaserna, Menelaos och Odysseus. Agamemnon var rädd, att Diomedes skulle välja Menelaos, och skyndade sig därför att säga:

— Välj hvilken du behagar, Diomedes, utan hänsyn till släktskap eller börd, och var inte rädd att förbigå någon, äfven om han skulle vara den förnämaste!

— Får jag hvem jag vill, då väljer jag Odysseus, sade Diomedes; han är en fyndig man och tar sig fram i hvilka svårigheter som helst. Följe mig han! Vi två, vi skola väl komma tillbaka äfven igenom lågor och eld: *han* finner sig alltid.

— Låtom oss ej spilla tiden med loftal, svarade Odysseus, ty vi ha inte lång tid på oss.

Hvarken Diomedes eller Odysseus voro fullt rustade. De fingo därför låna hvad de behöfde

af de båda vakthöfdingarne. Trasymedes räckte Diomedes sitt tveeggade svärd, sin sköld och sin stormhatt af oxhud. Meriones åter gaf Odyssevs svärd, koger och båge och satte på hans hufvud en hjälm, flätad af läderremmar och utanpå besatt med vildsvinsbetar samt fodrad med ylle.

Så rustade vandrade de båda kämparne i hast uppåt fältet. Till höger fingo de höra en häger; se honom kunde de ej, men de urskilde tydligt hans läte. Detta togo de som ett lyckligt förebud, sändt af Atena och de lofvade gudinnan präktiga offer, i fall hon gåfve dem seger.

Under tiden hade äfven Hektor hållit rådplägning med sina höfdingar och därvid framställt samma förslag som Nestor.

— Hvilken af er, sade han, vill gå på spejarefärd till akajernas läger och se efter, om de hålla vakt eller om de möjligen tänka ge sig af? Den, som åtager sig detta, skall få en vagn och ett par hästar af det byte, som vi taga.

En man, som hette *Dolon*, reste sig. Han var oansenlig till växten och ful men en skicklig snabbl̈opare.

— Lofva mig Akillevs spann, sade han, så skall jag smyga mig in i lägret ända till Agamemnons tält, där han kanske just nu sitter och rådplägar med sina furstar om flykt eller strid.

Hektor lofvade honom hvad han begärde.

Dolon tog då sin krokiga båge, slängde en spräcklig varghud öfver sig, satte en mårdskinnshjälm på hufvudet och fattade sitt spjut. Därefter ilade han nedåt fältet och hade snart lämnat vimlet af hästar och folk långt bakom sig.

När han kommit ett stycke, märkte honom Odyssevs och hviskade till Diomedes:

— Ser du, där kommer en man ut ur troiska lägret. Jag undrar just, om han är en spejare eller en likplundrare. Låtom oss släppa honom förbi ett stycke och sedan rusa på honom! Vi få nog snart fatt i honom. Skulle han vara snabbare än vi, så drif honom nedåt lägret, så att han ej slipper undan till staden!

De hukade sig ned bakom liken vid sidan af vägen och läto den oförsiktige löpa förbi. När han kommit ett stycke framåt, reste de sig hastigt och sprungo efter. Dolon stannade, då han hörde stegen, ty han trodde,

att det var några af hans kamrater, som hade blifvit sända af Hektor för att kalla honom tillbaka. Men när de kommit på ett spjutkasts afstånd eller något mindre, märkte han, att de voro fiender, och började springa af alla krafter. De sprungo efter och motade honom, så att han kom allt närmare lägret. Då blef Diomedes rädd, att någon annan akajer skulle förekomma honom och taga äran af Dolons dråp, och han ropade därför:

— Stilla där; annars spetsar jag dig med min lans!

Han kastade lansen, men icke så, att den skulle råka, utan endast så, att den flög öfver flyktingens axel och fastnade i marken framför. Dolon stannade, blek af fruktan och med skallrande tänder. I nästa ögonblick kommo Diomedes och Odyssevs flåsande fram och grepo honom. Dolon föll i gråt.

— Låten mig lefva, stammade han, jag är rik och vill i lösen ge er så mycket koppar och guld, som ni kunna begära!

— Var inte så rädd, sade Odyssevs, och tänk inte på döden, utan säg oss strax ditt ärende! Vankar du omkring här för att plundra liken? Eller har Hektor sändt dig som spejare?

— Hektor narrade mig, svarade Dolon; han lofvade, att om jag smöge mig in i ert läger, så skulle jag få Akillevs spann i belöning.

— Sannerligen, sade Odyssevs skrattande, det är inte småsaker, som du fikar efter. Men säg oss nu, hvar är Hektor? Och hvad har han för planer? Och hvad göra de andra trojanerna? Sofva de eller hålla de vakt?

— Hektor rådslår med höfdingarne borta vid Ilos vård, svarade Dolon, och troerna själfva hålla vakt vid eldarna, men bundsförvanterna sofva.

— Jaså, sade Odyssevs, men äro bundsförvanterna tillsammans med troerna, eller ligga de för sig själfva?

— För sig själfva, svarade Dolon, och allra ytterst ligga trakerna. De ha nyss kommit, och deras furste *Resos* har större och skönare hästar än jag någonsin förut sett, hvita som snön och snabba som vinden. Hans vagn är beslagen med guld och silfver, och hans vapen äro af klaraste guld. Nu veta ni allt, fören mig nu därför till skeppen eller lämnen mig här bunden, ända tills ni kommit tillbaka!

— Tänk inte på flykt! sade Diomedes och betraktade honom med en mörk blick. Finge du nu lefva, så råkade vi dig snart igen, antingen i spejarefärd eller ock i öppen strid.

Darrande lyfte Dolon sin hand för att bönfallande vidröra den grymme mannens haka. Men Diomedes nedhögg honom utan förbarmande. Odyssevs tog den dräptes rustning och hängde

den på en tamariskbuske. För att säkert kunna finna den igen lade han grenar och kvistar på vägen midt för busken.

Sedan detta var gjordt, vandrade Diomedes och Odyssevs vidare. Öfver krossade vapen och svarta blodpölar kommo de snart till det yttersta af troiska lägret. Här sågo de tre rader af krigare i trakiska dräkter ligga och sofva, och vid hvarje krigares sida stod hans blänkande pansar och hans spann. I midten funno de höfdingen och hans vagn och hans snöhvita hästar.

— Där ser du mannen, hviskade Odyssevs. Skynda dig nu och lös hästarna! Eller också får du sköta de där, medan jag sörjer för spannet.

Den blodtörstige Diomedes dräpte den ena trakern efter den andra, och allt efter som han dräpte, fattade Odyssevs de fallna vid fötterna och drog undan dem, så att det skulle blifva väg för hästarna. Slutligen dödade Diomedes äfven Resos. Odyssevs löste sakta hans hästar, band dem tillsammans och ledde dem ut samt dref fram dem ett stycke med sin båge; piskan hade han i hastigheten glömt att taga. Sedan hvisslade han sakta åt Diomedes, som just stod och öfvervägde, hvad dåd han vidare skulle utföra: om han skulle draga fram vagnen eller lyfta ut den eller också fortsätta med dräpandet. Vid hvisslingen gick han dock bort till Odyssevs. Båda svingade sig upp.

Odyssevs och Diomedes med Resos hästar.

Odyssevs manade på hästarna med bågen, och innan de omgifvande trakerna vaknat ur sin tunga slummer, voro de bägge äfventyrarne långt borta på vägen till lägret. Vid tamariskbusken sprang Diomedes af, räckte Dolons rustning åt Odyssevs och hoppade åter upp.

Akajernas höfdingar sutto ännu kvar på det ställe, där Diomedes och Odyssevs lämnat dem. Plötsligen sade Nestor:

— Är det en villa, eller hör jag rätt? Trampet af snabba hästars galopp ljuder i mitt öra. Månne det kan vara våra vänner? Men jag fruktar, att det gått dem illa.

Knappt hade han dock talat till slut, innan de väntade voro framme och sprungo till marken. De andra trängdes omkring dem samt hälsade dem med handslag och utrop. Triumferande berättade Odyssevs, huru deras äfventyr aflupit. Alla gingo sedan tillbaka öfver vallgrafven. Hästarna blefvo Diomedes byte, men Dolons rustning lade Odyssevs i bakstammen på sitt skepp för att sedan helga den åt Atena.

När allt var ordnadt, gingo de båda kämparne ut i hafvet och sköljde af sig svetten och dammet. Därefter togo de sig ett varmt bad och smorde sig öfver hela kroppen med olja. Till sist åto de frukost och göto därvid ett dryckes-

offer åt Atena, som de tillägnade äran af sitt våghalsiga företag.

19. Hektor intränger i lägret.

Strax därefter bröt dagen in, och de båda härarna ryckte mot hvarandra. Zevs satte sig på Gargaros och åskådade drabbningen.

Agamemnon kämpade denna dag med förtviflans raseri. Zevs lät honom ock till en början hafva framgång, så att troerna måste draga sig tillbaka, först till Ilos vård, sedan förbi fikonlunden ända bort till den heliga boken och Skaiska porten. Agamemnon var full af jubel och skonade ingen. Slutligen stack honom dock Antenors son *Koon* med sin lans genom armen. Agamemnon ryste till, när han kände lansudden i sin kropp, men han upphörde icke att strida utan rusade fram och fällde Koon. Så länge såret var öppet, fortfor han att sticka, hugga och kasta sten. Men när blodet började torka, greps han af de svåraste smärtor. Han ropade då till akajerna, att de fortfarande skulle hålla stånd, men sprang själf upp i sin vagn och lät föra sig till skeppen.

Efter hans försvinnande förde Hektor åter sina skaror framåt. Efter en stund blefvo Diomedes och Odyssevs så svårt sårade, att de måste låta

köra sig till skeppen. Kort därpå blef läkaren Makaon skjuten i högra skuldran. Nestor tog honom i sin vagn och for med honom till lägret.

Akajerna gåfvo sig nu allmänt på flykten. Den, som längst höll stånd, var Ajas telamoniden. Vikande för öfvermakten drog han sig tillbaka, dock endast med långsamt dröjande steg, och allt emellanåt vände han sig om mot de många svagare fiender, som svärmade efter honom och splittrade sina lansar mot hans jätteköld.

Som när en åsna med säfliga steg går in på en åker
tvärt genom piltarnes vakt och dessa splittra på henne
käpparna sönder, hon repar likväl den frodiga säden,
piltarne piska och slå, men svag är styrkan hos barnen,
långsamt motas hon ut och ej förr än hon ätit sig full-
mätt
— så förföljdes ock Telamons son, den reslige Ajas,
både af troernas folk och bundsförvanternas skaror.

När Evrypylos såg, huru tätt fienderna omgåfvo Ajas, skyndade han till hjälp. Men det gick honom härvid ej bättre, än att han råkades i högra benet af en pil från Paris båge och måste föras ur striden.

Under tiden hade Nestor med den sårade Makaon kört in i lägret. De blefvo därvid igenkända af Akillevs, som stod i bakstammen på sitt skepp och betraktade akajernas flykt. Akillevs ropade på Patroklos.

— Käre Patroklos, sade han, gå och fråga Nestor, hvem den sårade mannen är, som han förde ur striden! Jag tyckte han liknade Makaon på ryggen, men hans ansikte kunde jag ej se, ty hästarna sprungo mycket fort.

Patroklos lopp genast till Nestors tält. Där hade gubbens väpnare Evrymedon spänt ifrån hästarna. Nestor och Makaon hade sedan ställt sig en stund vid stranden mot vinden och kylt af sig svetten. Slutligen hade de gått in i tältet och lagt sig på hvar sin bädd samt läskat sig med en bägare vin. Just som de börjat samspråka, syntes Patroklos i tältdörren. Nestor sprang upp, fattade hans hand och drog in honom samt bad honom sitta ned.

— Nej, sade Patroklos, det har jag ingen tid till. Jag är sänd hit endast för att höra efter hvem den sårade är, och det ser jag ju själf. Jag skyndar nu hem för att tala om det för Akillevs; du vet, huru otålig han är.

Men Nestor höll Patroklos kvar och beklagade sig bitterligen öfver, huru ogen och oförsonlig Akillevs var, emot hvad Nestor själf hade varit i sina unga dagar. Han berättade vidt och bredt om de bragder, som han då utfört för att göra andra en tjänst. Slutligen påminde han Patroklos om de förmaningar, som denne vid afskedet hade fått

af sin fader Menötios, att han skulle vara en god rådgifvare och föresyn för sin vän Akillevs.

— Skynda dig nu och tala väl vid honom, sade Nestor till slut, så att han kommer på bättre tankar! Men skulle han icke det, så bed honom, att han åtminstone låter dig och myrmidonerna deltaga i striden! Då kanske troerna taga dig för honom och hejda sig, så att vi få något andrum i denna förfärliga kamp.

Rörd af den gamles böner sprang Patroklos längs utefter skeppsraderna tillbaka för att redogöra för sitt ärende. Men då han hunnit till tingsplatsen, mötte han sin vän Evrypylos, som linkade hemåt, svårt sårad af en pil i benet. Svetten lackade af honom, och blodet sprutade mörkt fram ur såret, men med uppbjudande af all sin viljekraft höll han sig ännu uppe.

— Hur går det för er, Evrypylos? frågade Patroklos medlidsamt.

— Ack, svarade Evrypylos, nu finns ingen räddning mera, snart ligga vi alla stupade. Men kära vän, hjälp mig till mitt skepp, och se till mitt sår! Du har ju lärt läkekonsten af Akillevs. Ingen af våra läkare finnes här till hands; Makaon ligger själf sårad, och Podalirios kämpar ute på fältet.

— Hur skall jag nu bära mig åt? klagade Patroklos. Jag borde ju genast springa till Akillevs, men inte kan jag lämna dig här hjälplös i dina plågor!

Han tog Evrypylos om lifvet och bar in honom i hans tält, lät hans tjänare utbreda en oxhud på marken och lade den sårade därpå. Sedan skar han med sin knif pilen ur såret och tvättade detta med ljummadt vatten. Slutligen tog han fram några beska rötter, som han bar på sig, gnuggade sönder dem mellan händerna och strödde pulvret i såret. Härigenom stillades blodflödet, och plågorna upphörde.

Därute fortgick striden. Troerna hade trängt fram ända till vallgrafven. Hektor ville genast sätta öfver denna med sitt spann, men på yttersta randen stegrade sig hästarna och gnäggade gällt, förskräckta öfver de spetsiga pålarna och öfver

grafvens bredd. Hektor lät vagnskämparne stiga af. Därefter fördelade han sin här i fem skaror. Den första och största fördes af honom själf, den andra af Paris, den tredje af Helenos och Deifobos; öfver den fjärde satte han Äneas och öfver den femte Sarpedon och Glavkos. Alla stormade framåt, somliga på dammarna, andra öfver grafven.

Just som Hektor med sin skara redde sig att gå öfver, visade sig för dem ett olycksbringande järtecken. En örn sväfvade nämligen till vänster om hären, och han höll i klorna en ofantlig rödgul orm. Denne var nästan död men krökte sig ännu och vred och vände sig i ilskan. Slutligen lyckades han hugga örnen i halsen, så att denne släppte sitt rof och med ett skri af smärta flög sin väg. Ormen föll ned bland trojanerna, och dessa ryste, när de sågo honom, fläckig och hvässande, ringla på marken.

— Hektor, utbrast Polydamas, låtom oss lyda detta järtecken, som gudarne sändt till vår varning! Vi tycka oss nu hafva akajerna i våra klor. Men om vi gå vidare, så skola de hugga oss i vår hals, så att vi måste släppa dem och dödligt sårade gifva oss på flykten. Ingen siare skall kunna tyda detta järtecken på annat sätt.

— Säkert hafva gudarne rubbat ditt förstånd, Polydamas, svarade Hektor med bister uppsyn; annars skulle du ej på allvar kunnat gifva ett

sådant råd. Nu, då vi ändtligen stå färdiga att tillintetgöra fienden och rädda Troja från fall, då skulle vi låta afhålla oss af skrock och järtecken och flygande fåglar!

Dessa hvarken jag aktar likväl eller frågar därefter,
antingen bort åt höger de gå mot solen och öster
eller de skynda åt vänster håll mot skymmande västern.
Nej, vi följa det råd, som Zevs oss gjutit i hjärtat,
hvilken de dödligas ätt såväl som de evigas styrer.
Ett järtecken är godt: *att försvara fäderneslandet!*

Med dessa ord stormade han fram öfver grafven, och hans män följde honom under höga rop. Zevs sände från Ida-bergen en brusande stormvind, som hvirflade upp massor af sand och kastade i ansiktet på akajerna. Trojanerna klättrade uppför vallen och sökte rifva ned bröstvärnet samt krossa tornen och portarna. Men uppe på vallen gingo de båda Ajaserna fram och tillbaka och uppmuntrade akajerna till motstånd, från bägge sidor flögo stenar, pilar och spjut i massa, och öfverallt hördes larm och brak.

Sarpedon och Glavkos hade kommit midt för det torn på vallen, som försvarades af Menestevs med atenarne. Sarpedon vände sig till sin vän och sade:

Glavkos, hvi hedrar man oss därhemma i Lykiens bygder
mer än de andra med rikare spis och fyllda pokaler,
ger oss den bästa plats och ärar oss nästan som gudar?

Hvarför skänkte man oss vid Xantos hvirflande bölja
kullar med glödande vin och åkrar med hvete bevuxna?
Månne ej därför, vän, att främst i slaktningens vimmel
lysa vi skulle och egga vårt folk till modiga bragder,
så att bland Lykiens män till senaste tider må sägas:
ej utan skäl vi gåfvo åt dessa den yppersta platsen,
utan förtjänst förtärde de ej de fetaste fåren
eller det honungsljufliga vin — i mod och i styrka
öfverträffas de ej, de höllo sig ständigt i spetsen?

Glavkos höll med härom och följde sin vän. När Menestevs såg dem, studsade han och såg sig om efter hjälp. På afstånd urskilde han Ajas telamoniden och Tevkros, men larmet var för stort, för att ett rop skulle kunna höras. Han skickade därför sin härold efter dem. De kommo. Tevkros sköt Glavkos i armen. Denne släppte då och smög sig oförmärkt undan, för att Tevkros ej skulle håna honom för hans missöde. Vred häröfver fattade Sarpedon med senig hand i det öfversta pålverket och drog af all sin kraft. Ett stort stycke följde med och störtade ned, och där blef en öppning så vid, att många kunde tränga fram. På yttre sidan af pålverket stodo lykierna, och på inre sidan stodo akajerna, och under en lång stund kunde ingendera drifva den andra undan.

Hektor hade trängt sig fram till den stora porten i midten af vallen. Den var stängd med dubbeldörrar, som hängde i hakar och samman-

Hektor krossar porten.

höllos af grofva träbommar. Hektor såg sig om och upptäckte i vallen en stor sten, spetsig upptill och tjock nedtill samt så tung, att två vanliga män icke skulle kunnat lyfta upp den på en vagn. Hektor tog den med båda händerna och bar den fram mot porten. Där stannade han i stadig ställning med fötterna vidt utspärrade och vräkte sedan det kraftigaste han förmådde stenen mot de båda dörrarna. Farten var så våldsam, att bommarna bräcktes, hakarna lossnade, och dörrkarmarna röko i stycken. Stenen damp ned ibland spillrorna, och in genom öppningen sprang Hektor, lågande af segerfröjd och med två spjut i sin hand. De närmaste troerna störtade efter, och de öfriga rusade uppför vallen. När akajerna sågo hufvudporten öppen, gåfvo de vallen förlorad och flydde till den öppna platsen framför skeppen.

---

20. Hektor framtränger till skeppen.

Zevs hade under hela tiden från Gargaros följt stridens växlingar. Men när han låtit Hektor komma innanför vallen, vände han sitt blixtrande öga från lägret och betraktade till omväxling de kringliggande landen borta i fjärran.

Detta märkte Poseidon, som suttit öfverst på

den skogiga toppen af ön Samotrake, hvarifrån han hade utsikt öfver Ida och Troja och skeppslägret. Han beslöt att passa på tillfället.

Hastigt han därför vandrade ned från klippiga höjden,
tagande stora steg, och de mäktiga bergen och skogen
skälfde, där guden gick, inunder hans väldiga fötter.
Tre steg tog han framåt, i det fjärde stod han vid målet.
Där han i Ägä ett härligt palats i djupet af fjärden
hade, byggdt åt honom af guld med konst och evärdligt.

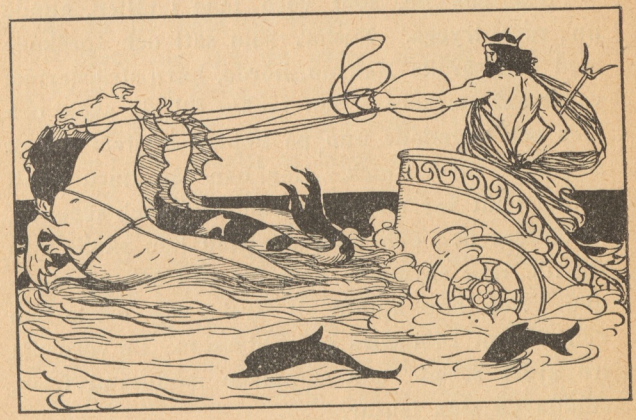

Här sitt kopparhofvade spann för vagnen han satte,
snabbt som fågeln i fart och med svallande, gyllene manar,
höljde så själf sin kropp i guld och fattade piskan,
körde på böljorna fram. Delfinerna dansade rundtom
upp ur de blånande djup; de kände sin mäktige konung.
Hafvet skilde med glädje sig åt, och hästarna flögo
fram uti sträckt galopp, att axeln knappast blef fuktig.
Så af det lätta spannet han drogs mot den troiska kusten.

Nere i den djupaste fjärden mellan Tenedos och Imbros hade han en rymlig grotta. Sedan han satt in sina hästar i denna, begaf han sig till slagfältet, antog siaren Kalkas gestalt och vandrade omkring bland akajerna för att lifva deras mod. Men det hjälpte icke; Hektor och troerna trängde sig oemotståndligt framåt och närmade sig steg för steg den öfversta skeppsraden.

Icke ens de, som voro inne i tälten, kunde nu vara trygga. Nestor, som satt och språkade med den sårade Makaon, hörde, huru stridslarmet vardt allt starkare. Han ryckte till sig sköld och lans och skyndade upp på höjden bredvid för att se huru striden gick. När han såg, huru smalt rummet nu var mellan de kämpande och skeppen, förfärades han och undrade, hvad han skulle taga sig till. Han skyndade bort för att träffa Agamemnon. När han hunnit ett stycke väg, mötte han denne samt Diomedes och Odyssevs. De voro alla tre svårt sårade och stapplade mödosamt fram, stödda på sina lansar.

— Lämnar äfven du striden, Nestor? ropade Agamemnon. Då är jag rädd, att Hektor håller, hvad han en gång lofvat, och bränner hela vår flotta till aska. Ack, alla akajer hata mig liksom Akillevs, ingen vill vidare försvara skeppen.

— Ja, illa är det ställdt, sade Nestor, vallen

är rifven, och vi trängas hårdt på alla sidor. Nu äro goda råd dyra.

— Jag vet inte mer än ett råd, suckade Agamemnon. Grafven och vallen, som kostat oss så mycket arbete, ha ej kunnat skydda oss; låtom oss därför genast hala ut de nedersta skeppen och lägga oss för ankar, tills natten kommer! Då få vi se, om troerna upphöra med striden, så att vi kunna få ut äfven de öfriga fartygen. Bättre att fly än att tagas till fånga.

— Hvad är det du säger! utbrast Odysseus. Jag vånnar du förde en sämre här och icke vore befälhafvare öfver så tappra män. Vi skulle fly efter att hafva dragits så länge med detta elände! Tyst med sådana ord, som ingen akajer borde höra! Just som striden rasar som värst, vill du hala ut skeppen? Det skulle ju vara troernas vissa seger och vår undergång, ty så snart våra män säge, att skeppen skötes i hafvet, skulle de ängsligt se sig om och öfverge all tanke på strid!

— För all del, svarade Agamemnon, jag fordrar visst inte, att skeppen skola halas ut, såvida det icke är er egen vilja. Vore det bara någon, som kunde ge ett klokare råd, ung eller gammal, han skulle vara mig hjärtligen välkommen!

— Här är mannen, svarade Diomedes, och mitt råd är, att vi genast begifva oss upp till de stridande för att uppmuntra dem.

De lydde hans råd och vandrade med Agamemnon i spetsen till det ställe, där akajer och troer stredo.

Här gick Poseidon ännu omkring och eggade akajernas mod. Detta såg Hera uppe i Olympen. Hon gladdes, att han vågade vara Zevs olydig, och beslöt att hjälpa honom allt hvad hon kunde. För detta ändamål begaf hon sig till *Sömnens* gud, som var en tvillingbroder till *Dödens*. Hon lade sin hand på hans arm och sade:

— Mäktige Sömn, du som betvingar både gudar och människor! Har du någonsin brytt dig om mina önskningar, så gör hvad jag nu ber dig om, jag skall i evighet tacka dig därför! Smyg dig öfver Zevs och försänk honom i slummer!

— Hvilken annan som helst, svarade Sömnguden, skulle jag gärna söfva. Men Zevs vågar jag mig icke på. En gång förr har du lockat mig därtill. Det var när Herakles var ute på hafvet och du ville förgöra honom. Men då vardt Zevs utom sig af vrede, och jag hade varit förlorad, om jag icke kastat mig i *Nattens* armar. I hennes sköte tordes han icke förfölja mig.

— Dåraktige, sade Hera, du kan väl inte på allvar tro, att Zevs skulle vara lika kär i trojanerna som i Herakles? Kom därför strax och

Sömnen och *Döden;* på grekiska *Hypnos* och *Tanatos.*

hjälp mig! Jag skall gifva dig en af de unga kariterna, själfva *Pasitea*, henne som du alltid önskat dig till maka.

— Ja, är det så, svarade Sömnguden glad, då skall jag våga hvad jag annars aldrig hade vågat. Men svär mig först en ed vid den heliga underjordiska floden *Styx*, och rör därvid med din ena hand vid den alstrande jorden och med den andra vid det skimrande hafvet, och kalla alla underjordens makter till vittnen, att du verkligen gifver mig en af de unga kariterna, själfva Pasitea, henne som jag alltid önskat mig till maka!

Hera gjorde genast som han bad. Så snart Sömnguden mottagit hennes ed, flög han i ett moln hastigt upp till Ida, gömde sig under de barriga grenarna på en reslig tall, som växte högst å Gargaros hjässa, och sänkte därifrån en djup slummer ned öfver Zevs ögon. Sedan detta var gjordt, skyndade han till skeppslägret och berättade det för Poseidon.

Nu fick striden strax en annan vändning. Diomedes, Odyssevs och Agamemnon vandrade igenom akajernas leder och utdelade nya vapen, lätta åt de svagare männen och tunga åt de starkare. Poseidon själf ställde sig i spetsen för hären och svängde i sin hand ett svärd, flam-

Kariterna, behagens gudinnor. — *Pasitea*; uttal: Pasitea.

mande som blixten och af en förfärlig längd.

Midt emot Poseidon ordnade Hektor sina skaror. Han kastade sin lans mot Ajas. Den råkade Ajas i bröstet, men just på det ställe, där sköldgehänget och svärdsgehänget korsade hvarandra, och den gjorde därför ingen skada. Förtretad drog sig Hektor åter in bland de sina. Men hastigt grep Ajas en af de stora stenar, som lågo på marken och användes till stöd för skeppen,

samt slängde den med svängande hand, så att den hvirlade fram som en snurra genom luften. Den gick öfver kanten på Hektors sköld och råkade honom på bröstet strax under halsen. Hektor signade ned och släppte lansen, skölden for från hans arm och hjälmen från hans hufvud, och bronsrustningen slamrade, när hjälten föll till marken. Väldigt skriande rusade akajerna fram för att fånga honom, och med skurar af lansar sökte de hålla troerna tillbaka. Men Äneas, Agenor, Polydamas, Sarpedon och Glavkos voro ögonblickligen framför honom, och de öfriga troerna höllo sköldar rundtomkring hans kropp, så att inga stötar eller kast kunde nå honom.

De närmaste lyfte honom på händerna och buro honom till hans vagn. Denna körde de sedan skyndsamt mot staden. Hektor pustade och rosslade tungt, och när männen under färden kommo till vadstället, lyfte de honom därför ur vagnen, lade honom på marken och öfvergöto honom med vatten. Han andades då åter, slog upp ögonen, reste sig på knäna och frustade ut en mängd blod. Därefter sjönk han tillbaka igen, och mörker bredde sig öfver hans ögon.

Efter Hektors försvinnande måste troerna vika. De flydde öfver pålverket och grafven och stannade först vid vagnarna på andra sidan, bleka af fruktan och ångest.

Men just i detta ögonblick vaknade Zevs ur sin slummer. Han reste sig häftigt och såg, huru akajerna, anförda af Poseidon, drefvo troerna framför sig. Han sökte med blicken Hektor och fann honom liggande vid flodens brädd, omgifven af vänner, som oroligt lutade sig öfver honom, medan han andades tungt och sprutade blod. Vid denna syn fylldes Zevs af medömkan och vrede.

— Detta är ditt verk, du listiga och elaka Hera! utbrast han. Gjorde jag rätt, så skulle du nu lida det svåraste straff.

— Må jord och himmel och den i underjorden hvirflande Styx vara mina vittnen, svarade Hera förskräckt, att det icke är jag, som lockat Poseidon i striden! Han har gått dit alldeles på eget bevåg. Jag skulle snarare rådt honom att lyda dina bud.

Blidkad af dessa ord smålog Zevs och sade:

— Vore du, Hera, alltid på min sida, så skulle Poseidon snart rätta sig efter oss. Men om hvad du nyss sade är sant och taladt af hjärtat, så skynda dig strax och kalla hit Iris och Apollon!

Hera gjorde så. Iris och Apollon infunno sig genast. Zevs sände Iris till Poseidon med befallning att lämna striden. Iris framförde hans bud, men Poseidon svarade vredgad:

Öfvermodig han är, ja allt för mycket i sanning.
Mig vill han tvinga: mig, som dock är hans like i ära!

Bröder äro vi tre, som föddes åt Kronos af Rea:
Zevs och jag själf och Hades därtill. Emellan oss trenne
skiftades Kronos arf, och enhvar sin värdighet erhöll:
jag, då vi lottade, fick mig beskärdt det skummiga hafvet,
underjordens töckniga värld blef gifven åt Hades,
Zevs den rymliga himlen fick och etern och molnen,
men för oss alla gemensam vardt jorden och höga Olympen.
Därför lyster mig ej att Zevs befallningar lyda,
njute han fritt den makt, som honom vid lottningen tillkom,
jag är herre för mig, och hans hotelser skrämma mig icke!
Bättre vore det ock, om med myndiga orden han näpste
först sina egna barn, de trotsiga söner och döttrar,
dessa kunde måhända med tvång han hålla i aga.

— Skall jag verkligen frambära detta svar till Zevs? frågade Iris. Vill du icke ändra det något, innan det är för sent?

Poseidon betänkte sig en stund.

— Du har rätt, Iris, sade han därpå, och godt är, då ett sändebud kan gifva ett förståndigt råd. Zevs öfvermod gjorde mig ursinnig. Men det säger jag dig, att om han trots mig och Atena och Hera och Hermes och Hefästos till sist räddar Troja, så skola vi aldrig förlåta honom det.

Härmed dök hafsguden ned i vågornas djup och lämnade akajerna att reda sig själfva.

— Föbos, min son, sade då Zevs, stig nu ned och hjälp din slagne vän!

Apollon lydde med glädje. Då han nalkades Hektor, hade denne satt sig upp och kommit till

sans, så att han kände igen de kringstående; kallsvetten hade upphört att flöda, och han andades lättare. Dock var han ännu mycket matt. Men guden lifvade honom och ingaf honom sådana krafter, att han i ögonblicket var på benen och ilade till striden.

I spetsen för sina skaror störtade han nu åter mot fienden. Strax framför honom gick Apollon, rytande förskräckligt och skakande egiden. De flesta akajerna förlorade då modet, skingrade sig och flydde öfver graf-. ven och vallen. Apollon följde efter, och hvar han gick fram, trampade han ned förskansningarna, så att pålverket brakade sönder, grafven fylldes och vallen jämnades med jorden. I gudens spår kommo troernas hjältar, som nu stigit på

sina vagnar och jagade fram emot de öfversta skeppen. De kunde dock icke tränga in bland fartygen och tälten, ty härtill voro de alltför få i jämförelse med akajerna. Många af dessa flydde upp i bakstammen på skeppen och försvarade sig med de långa uddstänger, som lågo där och voro afsedda för sjöstrider. Främsta skeppet var det, som hade tillhört Protesilaos. I dess bakstam stod Ajas telamoniden. Han höll sig dock ej ständigt på en och samma plats, utan med en ofantlig uddstång i sin hand vandrade han längs utefter den öfversta skeppsraden, springande med väldiga hopp från däck till däck, öfverallt nedgörande de troer, som kommo honom nära. Slutligen fattade dock Hektor tag i bakstamsknappen på Protesilaos skepp och höll den orubbligen fast samt ropade åt troerna, att de skulle skynda sig dit med bränder och sätta eld på fartyget. Ajas sökte drifva honom undan men öfverhöljdes med en sådan skur af pilar, att icke ens hans jätteskköld kunde skydda honom däremot. Han lämnade därför bakstammens däck och vek undan till en roddarbänk något längre bort. Men där stannade han och spejade åt alla håll samt svängde sin uddstång. På Hektors bud närmade sig den ena trojanen efter den andra med gnistrande bränder, men allt efter som de kommo, stack Ajas dem

med stångens bronsskodda udd. Inom en kort stund hade han på detta sätt nedlagt tolf kämpar.

---

21. Patroklos bragder och fall.

Medan troerna och akajerna stredo vid vallgrafven och vallen, satt Patroklos hos sin vän Evrypylos och vårdade honom. Men när han hörde larmet växa och såg akajerna fly, slog han händerna mot knäna och sade:

— Nej, Evrypylos, nu blir kampen sannerligen för svår. Jag måste springa bort till Akillevs och be honom hjälpa er. Hvem vet, om jag ej med gudarnes bistånd kan röra hans hjärta?

Han sprang det fortaste han kunde. När han kom in till Akillevs, sträckte han armarna mot honom och brast i gråt.

— Hvad är det åt dig? sade Akillevs häpen. Du lipar ju som en liten flicka, som håller sin mor i kjolen och säger: ta mig, ta mig! Har du hört några dåliga nyheter hemifrån? Är Menötios död? Eller kanske Pelevs? Ty inte kan det väl vara för akajernas skull, du jämrar dig så illa?

— Bli inte ond på mig, Akillevs! bad Patroklos.

Hur kan du ännu vara så obeveklig? En människa och en gudinna kunna ej vara dina föräldrar — du måste vara en son af det kalla hafvet eller den öde klippan, ty ditt hjärta är stenhårdt. Nåväl, om du själf är bunden af din moders förbud eller af någon spådom, så låna mig åtminstone din rustning, och låt mig och myrmidonerna deltaga i striden!

— Det må du väl veta, svarade Akillevs misslynt, att det icke är min moders bud eller någon spådom, som håller mig tillbaka.

Men i min själ och min håg en bitter smärta sig tränger alltid, så snart en man vill plundra sin like och rycka undan honom hans lön, för det han är öfver i välde; sådant harmar mig djupt, och sådant själf har jag lidit.

Icke såsom en friboren, självständig man har jag blifvit behandlad utan som en föraktad utbörding. Men låtom oss icke tänka därpå! För öfrigt har det ej varit min mening att låta troerna komma mig hur nära som helst. Min rustning får du gärna låna, och myrmidonerna må du ock taga med dig. Men lägg nu noga märke till hvad jag säger: gå icke för nära Ilion, och gif dig icke i strid med Hektor eller med någon af gudarne!

Utbörding; främling, som fått bosätta sig i ett land men ej tillhörde någon af dess ätter och därför ej räknades såsom medborgare.

Vänd om, så snart du kört troerna ur lägret, och låt sedan de stridande inbördes förgöra hvarandra! Bäst vore, om inte en enda trojan och inte en enda akajer komme undan, utan om du och jag ensamma finge rifva Ilions murar.

Under detta samtal hade troerna trängt sig allt närmare inpå Ajas telamoniden. Deras kastspjut och pilar smattrade mot hans hjälm, hans vänstra arm domnade af att ständigt lyfta den tunga skölden, bröstet häfde sig, svetten strömmade, han flåsade tungt och kunde knappt andas. Hektor afhögg med sitt svärd hans långa uddstång, så att den blänkande bronsspetsen med ett klingande ljud föll till marken. Dyster betraktade Ajas det stympade skaftet, som var kvar i hans hand. Han måste nu vika tillbaka, och genast lät Hektor kasta eldbränder upp i skeppet. Inom några ögonblick stod hela bakstammen i flammande låga.

Detta såg Akillevs från dörren till sitt tält. Häpen slog han händerna mot knäna och ropade ifrigt åt Patroklos, att han skulle skynda sig. Brådskande fick Patroklos på sig rustningen, men den stora lansen från Pelion tog han ej, ty den kunde ingen annan än Akillevs själf svinga. Avtomedon satte för de odödliga hästarna, och Akillevs sprang omkring i lägret och kallade myrmidonerna till sitt tält samt uppställde dem där i släkter och brödraskap.

— Länge ha ni gått och knotat och knorrat emot mig, sade han, för att ni ej förut fått vara med i tumultet. Låt mig nu se, att ni ha hjärtat på rätta stället!

Han gick in i tältet och lyfte upp locket på en stor kista, som hans moder vid affärden från hemmet fyllt med lifrockar, mantlar, täcken och mera sådant och sedan låtit bära till hans skepp. Därur tog han en dyrbar pokal, som han använde endast till dryckesblot åt Zevs.

Trojanska kriget. 6 a

Han renade den i svafvelrök och sköljde den i källvatten, tvådde sina händer och fyllde pokalen med vin samt ställde sig midt för tältet. Därpå utgöt han vinet, medan han skådade upp mot himlen och bad Zevs om en lycklig återkomst för sin vän Patroklos. Sedan han lagt pokalen tillbaka i kistan, ställde han sig ånyo vid tältdörren för att se sina mäns aftåg.

Med Patroklos i spetsen rusade myrmidonerna mot det brinnande skeppet. Patroklos slungade en lans in i den tätaste hopen. Troerna vände sig och fingo syn på Akillevs rustning. De trodde då, att det var Akillevs själf, och betogos af fruktan. Patroklos dref undan de närmaste och lät släcka elden. Skeppet var då halfbrändt. Akajerna fattade nu mod och rusade fram. Hektor och Sarpedon sökte hålla stånd men rycktes med af sitt folk, som flydde i vild oordning. Många af troernas hästar stegrade sig vid brädden af vallgrafven; andra kastade sig i denna men bröto därvid sönder tistelstängerna och skenade undan, lämnande vagnar och höfdingar i en oredig massa kvar på grafvens botten. Akillevs odödliga hästar däremot satte i ett språng öfver och ilade med hvinande fart framåt fältet. När Patroklos hunnit förbi en mängd af de flyende, lät han Avtomedon styra spannet tvärs öfver deras väg, så att de blefvo afskurna från staden. Så snart de sökte

komma dit, for han emot dem och dref dem nedåt igen.

Det oförmodade nederlaget harmade den käcke Sarpedon, och han sprang af sin vagn för att kämpa mot Patroklos. Då Zevs såg detta, kände han medlidande och sade till Hera:

— Ödet har dömt, att denne min älskling skall falla för Patroklos. Jag vet dock icke, om jag skall låta domen gå i verkställighet, eller om jag skall föra honom lefvande undan till hans hemland.

— Hur kan du tänka någonting sådant? utbrast Hera. Denne dödlige man, som redan är korad af Ödet, honom skulle du rycka undan hans bestämda lott! Hur skulle det gå, om alla andra gudar och gudinnor gjorde på samma sätt? Nej, låt honom du gå sitt öde till mötes! Ömkar du dig allt för mycket öfver honom, så kan du ju sedan låta Sömnen och Döden föra hans lik till hans fränder i Lykien.

Zevs gaf med sig och lät Hera råda. De båda hjältarne gingo emot hvarandra, och det dröjde ej länge, innan Patroklos lans genomborrade Sarpedon, så att denne föll till marken och grep med händerna i sanden.

— Käraste Glavkos, ropade han döende, en stor nesa skulle det vara, om du läte fienden behålla min kropp.

När Glavkos hörde vännens röst, grep han med vänstra handen om sin sårade arm och tryckte den hårdt.

— Höge Apollon, ropade han, vare sig du nu är här i Troja eller hemma i Lykien, så kan du nog höra en vän, som lider. Hela min arm värker, blodet är knappt stilladt, axeln är tung och styf, och det är mig omöjligt att föra en lans. Men styrk mig du och hjälp mig att försvara min vän!

I detsamma kände han värken afstanna och krafterna återkomma. Med höga språng hämtade han Hektor och skyndade med honom mot Patroklos. Striden om Sarpedons lik blef hård, och slutligen skulle icke ens hans närmaste vänner kunnat känna igen det; så öfverhöljdt var det från hufvud till fot af spjut och pilar, damm och blod. Omsider segrade Patroklos. Han slet rustningen af Sarpedon och befallde en af sina män att bära den till skeppen.

Men själfva liket var i samma stund försvunnet. På Zevs bud steg Apollon ned, bar Sarpedon till Skamander, tvådde honom i rinnande vatten och smorde honom med ambrosia, så att såren försvunno och fägringen återvände. Därpå klädde han honom i en ren och lysande dräkt och räckte honom åt tvillingbröderna Sömnen och Döden. Dessa flögo hastigt med honom till

Lykien och lämnade honom åt hans fränder, som hedrade honom med begrafning och dödsoffer.

Efter Akillevs bud skulle Patroklos nu hafva återvändt till myrmidonernas läger. Men den lätta segern hade fyllt honom med öfvermod, och han beslöt att på egen hand eröfra Troja. Han stormade upp mot stadsmuren och lyckades tre gånger bestiga en af rundlarna på denna. Men tre gånger mötte honom här Apollon och satte sin hand mot hans sköld samt stötte honom ned. Full af trots klättrade Patroklos för fjärde gången upp.

— Vik, Patroklos! röt då guden med förfärande stämma. Att förstöra Troja är ej ens förunnadt Akillevs, som dock är långt öfver dig i styrka.

Då ändtligen besinnade sig Patroklos och drog sig ifrån guden. Men i stället gaf han sig i strid med Hektor, som med sin körsven Kebriones kom emot honom. Han sprang ned på marken, tog lansen i vänstra handen och grep med den högra en så stor sten, som han kunde hålla, samt slungade den med all fart mot Hektor. Stenen råkade Kebriones i pannan, så att hans pannben bräcktes och han störtade hufvudstupa ur vagnen. Hånande ropade då Patroklos:

Nej, så behändig och vig han är! Hur lätt han kan dyka!
Öfvade blott den mannen sin konst i det fiskrika hafvet,
skulle i sanning med fångade ostron han mången förnöja,

springande ned från skeppet, om aldrig så häftigt det stormar.

Så behändigt han kastar sig ned från vagnen mot fältet! Dykare finnas då äfven här bland trojanerna, ser jag.

Sålunda gycklande grep Patroklos den fallne vid fötterna. Men Hektor hoppade ned och fattade Kebriones vid hufvudet. Myrmidonerna hjälpte Patroklos, och troerna hjälpte Hektor, och sålunda sleto de en lång stund åt hvar sitt håll. Till sist segrade dock Patroklos och ref rustningen af Kebriones. Tre gånger rusade han därpå in bland troerna, dräpande alla, som han kunde komma åt. Men vid hans fjärde anlopp tyckte Apollon, att hans mått var rågadt. Höljd i ett tjockt mörker ställde sig guden bakom honom, där han besinningslöst rasade mot fienden, och gaf honom med sin väldiga hand ett slag midt emellan hans skuldror. Det svindlade för hans ögon, hjälm och sköld föllo klingande till marken, lansen sprang af, och brynjeremmarna brusto. Döfvad af slaget stod Patroklos, förskräckt och förvirrad och utan att kunna röra sina lemmar. Evforbos stack honom med sin lans, men vågade ej stå kvar utan sprang strax tillbaka. Maktlös ville Patroklos draga sig undan bland myrmidonerna. Men Hektor skyndade fram och genomborrade honom med lansen.

— Ha, Patroklos, ropade han, du tänkte grusa vår stad och bortsläpa våra kvinnor i träldom,

Hektor och den döende Patroklos.

men du ser, att de hafva män, som värna deras frihet. Säkert sände Akillevs dig hit med förmaning att ej återvända, innan du slitit brynjan af Hektors bröst. Men nu är det du, som blir gamarnas rof.

— Jubla du, Hektor, svarade den döende Patroklos, men inbilla dig icke, att det är för dig jag faller! Om tjugu sådana som du hade mött mig, skulle de dock alla ha stupat för min lans. Bland gudomsmakterna är det Ödet och Apollon, som besegrat mig, och bland människorna är det Evforbos. Du, som är den tredje, kommer endast och plundrar mig. Men kort är den tid, som du nu har kvar; det oblidkeliga Ödet står vid din sida: du skall snart falla för pelidens mäktiga hand.

Med dessa ord drog han sitt sista andedrag.

— Hvarför spår du just mig denna bråda död, Patroklos? sade Hektor till den fallne. Hvem kan veta, om det ej i stället blir peliden, som skall falla för *min* hand?

Härmed drog han lansen ur såret och sprang efter Avtomedon för att bemäktiga sig Akillevs spann.

22. Striden om Patroklos lik.

Under det Hektor jagade Avtomedon, sökte Evforbos taga Patroklos lik. Detta kunde han dock ej, ty Menelaos dödade honom och började sedan draga af honom hans rustning. Men just då hade Hektor upphört att förfölja Akillevs hästar och kom rusande under höga rop.

— Ve mig, sade Menelaos för sig själf, skall jag nu lämna denna sköna rustning och därtill Patroklos, som dock lidit döden för min skull? Helt visst skola då alla akajerna förakta mig. Men om jag ensam stannar, så blir jag kringränd, ty Hektor kommer ju hit med hela hopen. Dock — hvad tvekar jag för? En gud vill uppenbarligen gynna Hektor; hur skulle jag då våga stå emot? En annan sak vore, om jag kunde springa efter Ajas; då skulle vi båda kunna vända åter och gemensamt trotsa till och med en gud.

Menelaos sprang efter telamoniden och kom tillbaka med honom, just som Hektor stod lutad öfver Patroklos. När Hektor såg Ajas rusa fram med skölden framför sig som ett torn, ryckte han till sig Patroklos rustning, sprang undan därmed och befallde sina män att bära den till staden.

— Hektor, ropade då Glavkos, stort är ditt rykte, men välförtjänt är det icke. Hädanefter

må du se till, hur du kan reda dig med dina egna trojaner; vi lykier ha fått nog af er otacksamhet. Hvad hjälp skulle du väl gifva de ringare männen bland oss, när du nyss lät akajerna taga till och med din gästvän Sarpedon? Vilja lykierna som jag, så gå vi ifrån er. Om det vore mans mod i dig och dina män, toge vi snart Patroklos lik, och då skulle akajerna bli tvungna att i utbyte ge oss Sarpedons. Men Ajas är starkare än du, och därför törs du inte på honom.

— Så du talar, sade Hektor bistert, jag trodde du hade bättre vett. Jag har aldrig fruktat strid, men äfven den modigaste kan tvingas att vika, om Zevs ej unnar honom seger. Men följ mig nu och se, om jag är rädd!

Han sprang efter de män, som han skickat i väg med rustningen, ryckte den ifrån dem och drog den på sig. Men molnskockaren Zevs skakade medlidsamt sitt hufvud och sade:

— Ack, olycklige, du anar ej, att döden är dig nära. Du bär nu den yppersta rustning, men aldrig skall det blifva Andromake förunnadt att hjälpa dig af därmed. I dag skall jag dock till en vedergällning härför gifva dig seger.

Hektor sprang längs efter bundsförvanternas skaror och ropade med skallande stämma:

— Hören mig, bundsförvanter! Icke för att öka min egen makt och få befalla öfver stora

härar har jag kallat er hit utan för att värna hus och hem mot inträngande främlingar. Af den orsaken och ingen annan utarmar jag mitt eget folk för att kunna gifva eder kosthåll och skänker. Må ni därför villigt rycka framåt! Den, som kan draga Patroklos lik öfver till oss, skall få hälften af bytet.

När Ajas såg troerna rusa fram, sade han till Menelaos:

— Hur den här leken kommer att lykta, det skall just bli eget att se. Inte så mycket för liket, ty det blir nog hundarnas och fåglarnas rof, nej, det är mitt eget hufvud och ditt som jag denna gången fruktar för. Låt mig nu se, om du kan ropa några af våra stridsbröder till hjälp!

Menelaos öppnade sin mun och röt det hårdaste han orkade. Ajas lokrern och flera andra kommo strax rusande, och det vardt en öfvermåttan hård strid. Ute på fältet rundt omkring strålade ett brännande solsken, icke den minsta molntapp syntes, och de stridande skarorna satte sig allt emellanåt ned ett stycke från hvarandra för att hvila sig. Men öfver Patroklos lik göt Zevs ett tjockt moln, och de, som kämpade där, plågades på en gång af striden och mörkret.

Så på ett litet rum de drogo den stupade hjälten fram och tillbaka, ty troerna hoppades fast i sitt sinne liket att släpa till sig; akajerna hoppades åter

föra till skeppen det hem; så blef den vildaste täflan. Rundt om Patroklos jämt med ifver de sleto och stredo, lyftande spetsiga lansarna högt, och dråpo hvarandra. Mången talade då bland de kopparklädda akajer: Vänner, i sanning det hedrar oss ej att vända tillbaka hem till de buktiga fartygen; nej, må hellre vi alla slukas af jordens gap! Ty detta vore dock bättre än att vi lämna hans lik åt de hästomtumlande troer, som det till Ilion draga och segerns ära behålla! Talade åter bland modiga troer mången och sade: Vänner, om ock det är Ödets beslut, att vi alla tillhopa stupa bredvid hans lik, så vike dock ingen ur striden!

Ett stycke därifrån stodo Akillevs hästar stilla. De hade fått veta, att deras kåre vårdare nu var fallen. Avtomedon talade än vänligt vid dem, än hotade han dem, än lät han dem känna piskan. Men de stodo som förlamade med hängande hufvuden och slokande manar, och från deras ögonlock runno strida tårar. Då Zevs såg deras sorg, sade han beklagande:

Arma väsen, hvi skänkte vi er åt konungen Pelevs,
hvilken skall dö, då däremot ni odödliga äro?
Ej en varelse finns mer värd att ömka än mänskan
bland de skapades tal, som lefva och röras på jorden.

— I Hektors våld skall jag dock ej låta er falla, tillade guden; må det vara honom nog, att han äger pelidens vapen!

Han ingöt ny kraft i hästarnas lemmar. De reste hufvudet, skakade dammet ur manarna och

sprängde i väg. Hektor och Äneas sökte taga fast dem. Men de misslyckades häri och gingo därför åter mot Menelaos, Ajaserna, Idomenevs och Meriones, hvilka försvarade Patroklos lik. Menelaos anropade Atena om hjälp. Hon fröjdades hjärtligt öfver att han satte henne främst bland alla de eviga och styrkte därför hans mod:

Kraft hon honom i skuldrorna gaf och i knäna och benen,
och i hans bröst hon göt en myggas trotsiga djärfhet,
som, fastän från en människokropp hon drifves så ofta,
fortfar att sticka likväl, ty sött är människoblodet.

Allt akajernas mod var dock förgäfves. Ajas telamoniden grät af harm och sade:

— Nu kan äfven den mest enfaldige märka, att Kronion håller med troerna. Deras pilar råka ju strax, men våra falla till marken. Ack den som visste någon råd, hur vi skulle få liket med oss och frälsa våra lif! Om det bara funnes någon, som kunde löpa till Akillevs och säga honom, hur här står till! Han vet väl ännu inte om sin fosterbroders död. Men här är ju så mörkt, att man ingenting kan se.

Allfader Zevs, o rädda i nåd dina söner ur mörkret,
skänk oss dagen igen, och gif oss synen tillbaka,
låt oss i ljuset åtminstone dö, om så dig behagar!

I samma stund dref det tjocka molnet bort, och solen strålade fram. Ajas bad Menelaos springa

efter Antilokos och sända honom till Akillevs. När Antilokos hörde, att Patroklos var död, fylldes hans ögon af tårar, och rösten stockade sig i hans hals. Men han lämnade strax befälet åt sin broder Trasymedes och sprang med sin sorgepost gråtande nedåt fältet.

— Nu har jag sändt honom i väg, sade Menelaos till Ajas, men jag tror knappt, att Akillevs kommer, ty han har ju ingen rustning, och vi få väl därför reda oss själfva så godt vi kunna.

— Rätt taladt, Menelaos, svarade telamoniden; du och Meriones få böja er ned och taga liket; vi båda Ajaser skola gå efter och skydda er.

Vi med lika namn och lika modiga hjärtan
sida vid sida gå som förut och kämpa tillsamman.

Menelaos och Meriones lyfte liket i sina armar. Då troerna märkte detta, skriade de vildt och rusade fram. Men så snart någon kom för nära, stannade Ajaserna, gjorde helt om och höllo förföljarne på afstånd.

Under tiden hade den snabbfotade Antilokos kommit till lägret. Där fann han Akillevs sitta framför skeppen, undrande öfver akajernas återtåg och gripen af onda aningar.

— Ack, min vän, sade Antilokos gråtande, att jag skall behöfva bringa dig detta förfärliga bud! Patroklos ligger död, och nu kämpar man

om hans nakna lik! Rustningen är redan tagen af Hektor.

Vid dessa ord grep Akillevs med båda händerna i jordens stoft och öste det öfver sina lockar och sitt ansikte. Som en vansinnig kastade

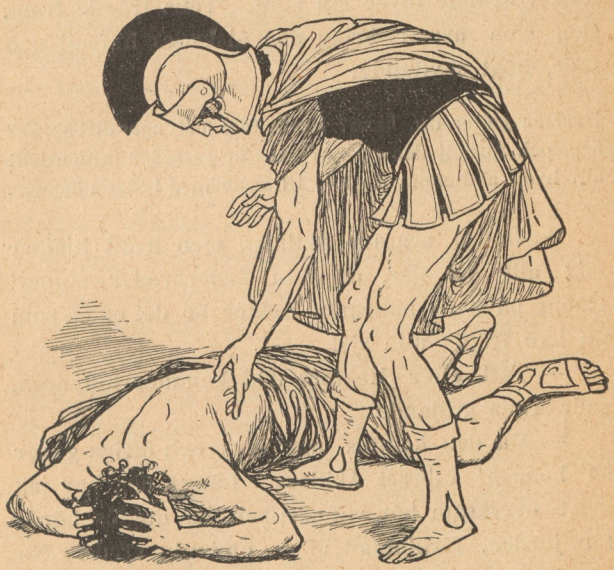

han sig till marken och slet vildt sitt hår. Slafvinnorna sprungo förfärade ut och in och slogo sig för bröstet. Antilokos fattade Akillevs händer, rädd att han i sin sinnesförvirring skulle skära halsen af sig.

Akillevs förtviflade rop hördes af Tetis, där hon satt i silfvergrottan nere på hafvets botten. Alla nereiderna samlade sig kring henne och instämde i hennes klagan. Följd af dem höjde hon sig upp till den troiska stranden. Här satt nu Akillevs, rufvande öfver sin sorg. Tetis trädde fram, slog sina armar kring den älskades hufvud och sade, högt snyftande:

Hvarför gråter du, barn? Hvad kval förtynger ditt sinne? Säg, och fördölj det ej! Af Zevs är ju redan fullbordadt allt hvad af honom du bad tillförne med lyftade händer.

— Ja, ja, svarade Akillevs, men hvad hjälper mig allt det där, då min fosterbroder stupat! Hämd på hans baneman Hektor är det enda, som nu kan fröjda min själ.

— Tätt efter Hektors död kommer din egen, sade Tetis gråtande.

— Må den komma, när Zevs och öfriga gudar så behaga! utbrast Akillevs. Länge nog har jag legat overksam här vid skeppen, en duglös börda för jorden, förblindad af en ursinnig vrede. Nu går jag att möta min väns mördare; all din ömhet skall ej kunna hindra mig, jag lyder dig icke.

— Som du vill, mitt barn, svarade Tetis, men ännu har du ju ingen rustning. I morgon bittida skall jag bringa dig en ny, men innan dess må du icke blanda dig i striden.

Härmed tog hon farväl och höjde sig till Olympen.

Men ute på fältet sökte Menelaos och Meriones föra Patroklos lik i säkerhet. Trots de båda Ajaserna följde Hektor dock så tätt efter, att han tre gånger grep Patroklos om foten. Alla tre gångerna tvungo honom Ajaserna att släppa. Men han kom ständigt tillbaka och för hvar gång allt mera djärf. När Hera såg detta, vardt hon rädd, att han slutligen skulle lyckas. Hemligt sände hon därför Iris till Akillevs och uppmanade honom att rädda vännens lik.

— Jag vill intet hellre, svarade Akillevs, men jag har ju förlorat min rustning, och min moder har förbjudit mig att gå ut, innan hon skaffat mig en ny. Och jag vet inga andra vapen, som skulle passa mig, utom Ajas telamonidens sköld, och den har han väl själf, kan jag tro.

— Vi veta, att din rustning är tagen, sade Iris, men du behöfver denna gången blott gå fram till vallgrafven och visa dig för fienden.

Akillevs reste sig villigt. Atena höljde sin skräcksköld öfver hans skuldror, kransade hans hufvud med ett gyllene moln och lät ur detta fladdrande lågor flamma ut. Sålunda utrustad sprang han fram till vallgrafvens rand och upphof ett högt skri. I detsamma ropade äfven Atena till, så att det lät som en koppartrumpets skallande

röst. Vid detta ljud upphörde stridens larm, och alla lyssnade, hästarna ryggade bakåt med vagnarna, och när troerna sågo lågorna brinna omkring Akillevs hufvud, grepos de af skräck. Tre gånger höjde hjälten sitt rop, och tre gånger bragtes förföljarne häraf i förvirring. Af denna begagnade sig Patroklos försvarare. Med uppbjudande af sina yttersta krafter lyftade de liket högt från marken och sprungo öfver vallgrafven därmed.

Solen var nu nedgången, och natten bröt in.

Hektor samlade höfdingarne till rådplägning. Alla stodo; så upprörda och oroliga voro de.

— Vänner, sade Polydamas, nu tarfvas, att vi granska vår ställning från alla sidor. Mitt råd är, att vi strax gå hem och afvakta morgonens händelser bakom stadsmurarna. Så länge den där mannen ännu vredgades på Agamemnon, var det mindre farligt att slåss med akajerna. Äfven jag gladde mig, då jag stod vid skeppen och hoppades få se dem brinna. Men nu, då Akillevs åter kommit med, gäller det vår egen borg och våra egna hem. Det är endast natten, som nu håller honom tillbaka. Träffar han oss här i morgon bittida, då skall mången af oss komma att ligga för hundar och gamar. Låtom oss därför återvända till staden och hålla vår styrka samlad på torgen hela natten igenom! Vi ha ju torn med höga hvalf och täta portar. Då dagen gryr, ställa vi upp oss på murarna, väl väpnade. Det blir svårt för Akillevs, när han skall bekämpa oss nedifrån, och han må då låta sitt spann löpa härs och tvärs och rundtomkring så mycket honom lyster; han skall dock ej kunna bryta sig in till oss.

— Mig har du icke talat till nöjes, Polydamas, sade Hektor bistert, då du sålunda manar oss att smyga in i staden igen. Äro vi då verkligen ännu ej mätta på att hållas i bur? Förr har vår stad varit ryktbar för sin rikedom på koppar och guld.

Men nu äro våra skönaste klenoder, våra kostbaraste håfvor sålda för att skaffa oss uppehälle under detta odrägliga krig. Nej, Polydamas, då Kronion nu ändtligen förunnat mig den lyckan att drifva akajerna undan till hafvet, kom då ej med så klenmodiga råd! Mitt bud är, att vi hålla aftonmåltid här på fältet och noga gifva akt på fienden. I gryningen rycka vi åter till strids. Har då verkligen den stolte Akillevs ånyo rest sig, så mycket värre för honom! Jag ställer mig ansikte mot ansikte emot honom; sedan må han eller jag hembära segern!

Troerna ropade bifall till dessa ord samt lägrade sig på fältet, intogo sin kvällsvard och afbidade morgondagen.

Men i myrmidonernas läger voro höfdingarne samlade kring Patroklos lik. Akillevs lät tvätta det med varmt vatten, smörja det med olja och helande salfvor samt lägga det på en praktfull dödsbädd. Bränningen och höglägginen uppsköt han dock till längre fram.

— Din begrafningsfest skall jag fira, ropade han till den döde, men först skall jag taga din mördares trotsiga hufvud och hans rustning, och tolf ynglingar af Trojas ädlaste släkter skola såsom försoningsoffer följa dig på ditt bål!

23. Förberedelser till hämnd.

Tetis hade genast på aftonen skyndat till Hefästos palats, som var byggdt af koppar och glimmande som stjärnorna. Gudens sköna gemål *Karis* kom emot henne och bad henne stiga in och sitta ner. Sedan ropade hon på Hefästos och sade, att Tetis var där och ville honom något.

— Nej, ropade Hefästos glad, skall jag då verkligen här i min egen boning få se den vördnadsvärda gudinna, som i min späda barndom tog hand om mig, stackars halte pilt, och vårdade mig i hela nio år? Ack, om jag kunde få afbetala något af min tacksamhetsskuld till henne! Sätt fram det bästa du har och fägna henne med, medan jag städar undan här i min verkstad!

Den bålstore, sotige smedguden steg upp och haltade omkring på sina sviktande ben. Han tog bälgarna från elden samt lade dem och de andra verktygen i sin stora silfverkista. Därpå tvättade han ansiktet, händerna och bålen med en svamp, drog lifrocken på sig och tog spiran i handen. Sålunda uppsnyggad kom han inhaltande, hälsade på Tetis och frågade, hvad hon önskade. Då hon berättat, att Akillevs mistat sin rustning, svarade han, att den saken skulle han snart hjälpa. Han

Karis, behagens gudinna.

gick strax in i verkstaden igen, tog fram sina tjugu bälgar, vände dem mot elden och befallde dem blåsa i ässjan, än mer och än mindre, allt efter som han tyckte, att det behöfdes för arbetet. Han lade koppar, tenn, silfver och guld i elden,

satte städet på sitt block, grep med ena handen i tången och med den andra i hammaren och började så smida.

Först smidde han en stor sköld med gehäng af silfver. Han gjorde den af fem hvarf, de båda yttersta af brons, de båda innersta af tenn, den mellersta af guld. Framsidan utsirade hans fyndiga snille med härliga bildverk, ordnade i ringar utanför hvarandra: i midten en buckla med jorden och himlakropparna, däromkring hvarjehanda uppträ-

den ur människornas lif, ytterst den böljande världsströmmen *Okeanos*.

Innerst han bildade af så himlen som jorden och hafvet,
solen, som aldrig tröttades än, och månen i fylle,
alla de stjärnor därtill, som himlahvalfvet bekransa,
först Plejader, Hyader och sedan den starke Orion,
ändtligen Björnen jämväl, som Himlavagnen man kallar,
han som vänder sitt lopp och Orions vandring bespäjar,
han den ende, som ej i Okeanos bölja sig badar.

Därnäst han bildade af två välbefolkade städer.
Bröllopsfröjd i den ena man såg och festliga samkväm,
brudarna leddes ur fädernas hus vid skimrande facklor
staden igenom, och klar steg bröllopssången mot höjden;
ynglingar svängde ledigt i dans, och af flöjter och lutor
hördes ur lekande skaran ett brus, och i stugornas dörrar
trängde sig kvinnorna fram och betraktade ståten med undran.

Borta på torget man såg en packad människoskara.
Tvänne parter tvistade där om bot för ett mandråp;

Okeanos; uttal: Åkeanås. — *Månen i fylle*, fullmåne. — *Plejader;* uttal: pläjader; en stjärngrupp i stjärnbilden »Oxen», äfven kallad *Sjustjärnorna*. — *Hyader;* uttal: hyader; en stjärngrupp i närheten af Sjustjärnorna. — *Orion;* uttal: Årión; en praktfull stjärnbild, likaledes i närheten af Sjustjärnorna; tre af dess stjärnor sitta i rad och kallas *Orions bälte*. — *Björnen* (Stora Björnen), den stjärnbild, som hos oss kallas *Karlavagnen:* den vänder sig liksom öfriga stjärnbilder kring Polstjärnan men är så nära denna, att den ständigt befinner sig öfver synranden.

dråparen påstod för folket bestämdt, att boten var gäldad,
fränden åter försäkrade dyrt, att han intet bekommit,
båda yrkade därför att tvisten få slita med vittnen.
Folket med bifallsrop uppmuntrade ömsom dem bägge.
Sorlet tystades dock af härolder. De gamla i rådet
sutto i helgad ring, på huggna, glättade stenar;
stafven de togo i hand enhvar af en ropande härold,
reste sig därmed upp i sin tur och fällde sitt utslag.
Två talenter i guld man lagt i midten af kretsen;
dessa gåfvos till sist som pris åt den vinnande parten.

Andra staden man såg af tvänne skaror belägrad.
Dessa sände till stadsborna bud och bjödo dem välja
antingen se sina hem uti grus eller ock att fördela
allt hvad de ägde i lotter två och gifva dem hälften.
Härtill sade de nej. Ett försåt de i stället beredde.
Hustrur och barn de ställde på murarna upp såsom vakter,
gåfvo dem ock till bistånd de män, som åldern försvagat.
Själfva de tågade ut, och Ares och Pallas Atena
syntes i spetsen, bägge af guld och i gyllene klädnad;
resliga bildades de, som gudar det höfdes, och utmärkt
sköna i strålande prakt; det öfriga folket var lägre.
Sedan de hunnit den plats, där de ämnade ställa försåtet,
tätt vid en strömmande flod, där boskapen plägade vattnas,
lade sig krigarne ned, i blanka rustningar klädda.
Särskildt ett stycke ifrån två vakter de satte att varsko,
när de belägrandes oxar och får de sågo i antåg.
Dessa sig visade snart, och tvänne herdar dem följde,
utan att ana försåt på piporna spelande glädtigt.
Männen från staden strax ur sin gömsla störtade alla,
förde boskapen undan som rof och de ulliga fårens
glänsande hjord, och utan förskoning de herdarne dråpo.
Men då belägrarne hörde det larm, som uppstod vid
hjorden,

sprungo de strax på vagnarna upp och ilade hastigt,
dragna af eldiga spann. Och snart de belägrade hunnos.
Stånd de höllo och kämpade käckt vid stranden af floden,
rasande vildt mot fiendens hop med spetsiga spjuten.
Allt lifslefvande var, och alla sig rörde och stredo,
ryckande undan hvarann de fallna kämparnes kroppar.

Där han bildade af ett nyland med ypperlig jordmån,
bredt och tre gånger plöjdt. En mängd af plöjare drefvo
oxarnas par än hit och än dit och körde och vände.
Hvar gång de så hade vändt och hunnit änden af fältet,
gafs dem i handen en bägare vin, som honungen ljufligt,
här af en mötande man, och enhvar gick åter till fåran,
fikande ifrigt att nå dess slut och den väntande bägarn.
Ofvanpå skiftade fältet i svart och tycktes en åker
mycket likt, fast af guld; med förunderlig konst var det
bildadt.

Här han skapade åter ett fält med säden i mognad.
Skördemän skuro den af med slipade skäror i handen,
tätt för mejarnes hugg föll säden i rader till marken,
därpå af bindare tre den snoddes tillhopa i kärfvar.
Tätt framför bindarnes rad små gossar gingo och räckte
säden till kärfvarna fram, som de samlade flitigt i famnen
efter de mejande upp. Men kungen stod där ibland dem
tyst vid renen med stafven i hand och glad i sitt sinne.
Under en lummig ek hans tjänare redde en måltid,
nyss var slaktad och stekt en oxe, och kvinnor beströdde
steken med hvitaste mjöl till en läcker fägnad åt folket.

Därnäst han bildade af en vingård med svällande klasar:
rankorna lyste af guld, i svartbrunt drufvorna stötte,
hängande saftiga ned från pålar, som glänste af silfver.
Vingården rundt gick en mörkare graf, och hägnaden utom

gjordes af tenn, och en enda stig såg man leda till gården,
flitigt trampad af bärarnes steg, då de bärgade skörden.
Flickor och gossar med ungdomens eld och lustighet
buro
hem, enhvar i sin flätade korg, den härliga frukten.
Midt i bärarnes rad en yngling slog på sin lyra;
glad vid dess ljufliga klang han sjöng en muntrande visa
högt med sin böjliga röst, och kring gossen dansade alla,
följande honom med sång och rop och glädtiga luftsprång.

Här en hjord af boskap man såg med behornade hufvud,
somliga glänste af guld och af tenn de öfriga lyste;
alla de skyndade råmande ut ur stallet på bete
längs med en bäck, som sorlade fram i den vågiga vassen.
Fyra herdar af guld ledsagade hjorden, och efter
kom det en flock af nio de snabbaste, modiga hundar.
Två förfärliga lejon sig bröto in uti hjorden,
grepo en tjur, som bölade hårdt, när han släpades undan.
Hundarna satte i väg, och herdarne följde bakefter,
kommo ock tids nog fram att se, hur lejonen refvo
sönder hans hud och kropp och sögo det rykande blodet.
Herdarne skrämde dem ej, och hundarna hetsades fåfängt;
skygga för lejonens klor de tordes ej rusa till anfall,
stodo blott nära intill och skällde och svängde sig undan.

Därnäst en betesmark den haltande mästaren gjorde;
midt i en vacker däld man såg de ulliga tackor,
herdarnes tjäll och hjordarnas stall och skuggiga fållor.

Äfven en dansande flock i sköldens rundel han satte.
Ynglingar dansade där och fagerblomstrande ungmör
smidigt och lätt i ring och om handleden höllo hvarandra.
Finaste linne var flickornas dräkt, och gossarne buro
rockar af kostbart tyg, som lyste som glänsande olja.

Flickorna buro en hvar en krans, men gossarne hade
hvar sin gyllene dolk i silfverbältet om lifvet.
Än de, enhvar för sig, omsvängde på öfvade fötter,
lätt som då krukomakarens hand, när han börjar att
forma,
sätter hjulet i fart, för att se om det löper med lätthet;
än de förenade hoppade fram mot hvarandra i rader.
Många trängdes omkring för att se den behagliga dansen,
nöjda däråt, och i kretsen kvad den gudomlige sångarn,
slående lyrans sträng, och i takt med hans klingande toner
hjulade tvänne gycklare kvickt på händer och fötter.

Sist han bildade af Okeanos mäktiga vågor
längs den yttersta rand af den nu fulländade skölden.

Då skölden var färdig, gjorde Hefästos äfven ett pansar, en hjälm med yfvig buske och ett par benbrynjor af mjukt tenn. Allt detta lämnade han åt Tetis. Hon skyndade genast därmed ned till Akillevs, som hon fann ligga framstupa öfver Patroklos lik, bittert gråtande och omgifven af sina vapenbröder. Då hjälten såg gudens härliga skänker, höll han dem, den ena efter den andra, i höjden och fröjdade sitt hjärta med deras åskådande. Det enda, som nu oroade honom, var att flugorna skulle ofreda Patroklos kropp och vanställa den, innan bränningen kunde ske. För att hindra detta göt Tetis nektar och ambrosia-saft in i liket, och genom denna gudabalsam skyddades det mot förruttnelse.

Det började nu ljusna i öster. Akillevs sprang

längs stranden och kallade med dånande stämma akajerna till ting. Alla, som kunde röra sina lemmar, lupo till torget. Till och med styrmännen, som alltid skulle stanna vid styråroma, och skaf-

farne, som ständigt skulle vakta förråden, skyndade dit. Diomedes och Odyssevs kommo linkande, stödda på sina spjut, och satte sig i främsta raden. Slutligen anlände äfven den sårade Agamemnon. Då reste sig Akillevs och sade till honom:

— Bättre hade det sannerligen varit för både mig och dig, Agamemnon, om Briseis hade lidit döden den dag, då jag stormade Lyrnessos, än att vi två skulle råka i sådan förbittring mot hvarandra för en kvinnas skull. Men må vi nu glömma det förflutna, min vrede är borta; skynda dig blott och låt akajerna rycka ut!

Det blef ett starkt och långvarigt bifallsgny på tinget efter detta tal. Agamemnon reste sig för att svara, men han ville i dag icke gå fram inför hela församlingen, utan stannade på sin plats.

— Vänner, sade han, jag ber er vara tysta en stund; annars kan ju ingen göra sig hörd. Jag vill svara Akillevs på hans tal. Ofta ha akajerna klandrat mig för mitt beteende mot honom. Men skulden låg icke hos mig, den låg hos Ödet och Zevs; de beröfvade mig besinningen, slogo mig med blindhet och drefvo mig till detta sorgliga fel. Men då jag sålunda blifvit lockad att fela, vill jag äfven ge dig bot, Akillevs, för hvad jag brutit. Allt hvad Odyssevs lofvade dig vid besöket i går natt är jag villig att lämna. Jag skall strax låta hämta hit det från skeppen, så att du med egna ögon kan öfvertyga dig därom.

— Vill du ge mig dessa saker, så är det bra, svarade Akillevs, och vill du behålla dem, så kan det göra mig detsamma. Men nu få vi icke spilla tiden med prat utan genast rycka i strid.

— Nej, Akillevs, inföll Odyssevs, först måste vi sannerligen ha mat, annars kan ingen människa stå ut med att kämpa hela dagen. Och för öfrigt bör Agamemnon låta föra hit skänkerna, så att allt folket får se dem, och sedan skall han hålla ett gästabud för dig i sitt tält, så att intet fattas i er försoning.

— Detta är ock min mening, sade Agamemnon. Låtom oss nu dröja här, medan Odyssevs hämtar skänkerna och Taltybios tillreder offret!

— Det där kunna vi spara till en annan gång, utbrast Akillevs otåligt. De som föllo för Hektor, ligga ännu därute på fältet; är det då tid att syssla med mat? När solen gått ned och vi hämnat vår nesa, då skola vi fira ett härligt gästabud. Men förr kommer hvarken mat eller dryck genom min strupe. Nej — ingen mat ännu, endast mord och blod och rosslande kämpars dödskval!

— O, du tappraste bland de tappre, sade Odyssevs, du är starkare än jag och inte så litet duktigare i lanskamp, men i eftertanke är jag din öfverman, ty jag är äldre än du och har sett mer af världen. Lyd nu därför mitt råd! Inte är det väl med magen, vi böra sörja de fallna? Här stupa ju för hvar dag hjältar i högar — när skulle man väl få andas för sorg och bekymmer, om man toge saken så häftigt som du gör? Har någon dött, så begrafver man honom och söker dock behålla

lugn i sin själ. Vi, som ännu lefva, måste tänka på mat och dryck, om inte för annat, så för att så mycket skarpare kunna gå fienden inpå lifvet.

Efter att hafva sagt dessa visa ord, valde Odyssevs några män och gick med dem till Agamemnons tält samt kom strax tillbaka med skänkerna: trefötter, bäcken, talenter och slafvinnor, bland dem äfven Briseis. Akillevs förklarade sig till fullo nöjd och lät myrmidonerna föra alltsammans till sitt läger. När Briseis där fick se den döde Patroklos, kastade hon sig ned öfver honom och klagade högt, ty han hade alltid varit mild och vänlig emot henne.

Akajernas höfdingar omringade Akillevs och bådo honom ånyo, att han före striden skulle förfriska sig med mat och dryck. Men han grät af vrede och sorg och svarade, att han ingenting kunde förtära, innan han hämnat sin fosterbroder. Af medlidande med honom nedsteg då Atena från Olympen och göt nektar och ambrosia i hans bröst, så att han under den förestående kampen ej skulle blifva maktlös af hunger och törst.

24. Den rasande Akillevs.

Nu hade dagen brutit in, och öfverallt i lägret gjorde man sig i ordning till strid. Akillevs drog på sin nya rustning och försökte sig däri. Den passade honom förträffligt; lemmarna rördes lätt, och han kände sig nästan färdig att flyga. Han fattade Pelions-lansen, sprang upp på vagnen bredvid sin körsven Avtomedon och ropade med dånande röst:

— Nu, Xantos och Balios, få ni icke lämna mig kvar på fältet, som ni i går gjorde med Patroklos.

När hästarna hörde denna förebråelse, grämde det dem i själen. Xantos sänkte hufvudet och fällde manen, och Hera gaf honom för ett ögonblick förmågan att tala.

— Att Patroklos stupade, svarade han, vålades icke af vår tröghet eller försummelse; han föll för den mäktige Apollon. Vi tro oss kunna täfla med västanvinden i snabbhet, och vi skola nog i dag föra dig hem. Men inom kort — så har Ödet bestämt — skola en gud och en dödlig gifva dig din bane.

— Hvi spår du mig min död, Xantos? sade Akillevs misslynt. Sådant höfves icke dig, min vän, och för öfrigt vet jag själf mycket väl, att

jag snart skall dö. Dock skall jag först tumla om med troerna, så att de få sitt lystmäte.

Härmed upphof han ett äggande rop, och hästarna sprängde framåt.

Under det akajer och troer väpnade sig, höll Zevs rådslag. Därvid närvoro alla gudar och gudinnor, bland andra äfven strömgudarne och de nymfer, som bebodde lundar, källor och ängar. Nu skulle det stora slaget stå, förkunnade Zevs. Själf tänkte han stanna uppe på Olympos och förnöja sin själ med att åse striden därifrån. Men denna gång stode det alla gudarne fritt att deltaga i fejden, hur mycket de behagade.

Sådant behöfde han ej säga dem två gånger. Till akajerna skyndade Hera, Atena, Poseidon, Hermes och Hefästos, till troerna Afrodite, Ares, Apollon, Artemis och Leto samt strömguden Skamandros. Atena var än vid hafsstranden, än på vallen, än vid vallgrafven, och öfverallt upphof hon förfärliga rop. Ares röt än från Ilion, än från Simois. Poseidon rystade jorden, så att Idaberget darrade, och både Troja och skeppslägret skälfde. Skakningen var så våldsam, att underjordsguden Hades med ett förskräckelsens rop sprang upp från sin tron, rädd att jorden skulle remna och hans skuggboningar läggas i dagen för alla. I början deltogo dock gudarne icke i själfva striden utan

nöjde sig med att uppmuntra sina vänner och att misstänksamt vakta på hvarandra.

Akillevs rusade in i den troiska hären, sökande efter Hektor. Den första höfding han mötte var Äneas.

— Hur kan du våga dig så långt fram, din stackare? ropade han till denne. Inte tänker du väl utmärka dig, så att du med tiden blir troernas härskare? Minns du, när jag körde dig ned för Ida och du rände i väg, så att du inte tordes titta dig om en gång? Och minns du, hur du sedan på nytt sprang för mig ifrån Lyrnessos? Då räddade dig gudarne undan, men det lära de väl inte göra i dag. Kryp du därför in i hopen, det råder jag dig till.

— Låtom oss icke stå här och bjäbba som enfaldiga småbarn! svarade Äneas. Bägge skulle vi nog kunna ösa ur oss så många glåpord, att ett skepp med hundra åror knappt skulle bära dem. Tungan löper lätt, och lätena äro mångahanda. Men hvarför skulle vi stå här och hota och smäda och gräla som ett par ilskna och afundsamma käringar? Låtom oss i stället strax låta hvarandra känna, hur kopparen smakar!

Han kastade sin lans, och den gick igenom de båda bronsskifvorna i Akillevs sköld, men fastnade i guldskifvan. När Pelions lansen sedan kom flygande, böjde sig Äneas, så att den for

miste. Fast Poseidon var en fiende till troerna, kände han dock medlidande med Äneas, och han ryckte därför nu bort honom och förbjöd honom att vidare gifva sig i kamp med Akillevs.

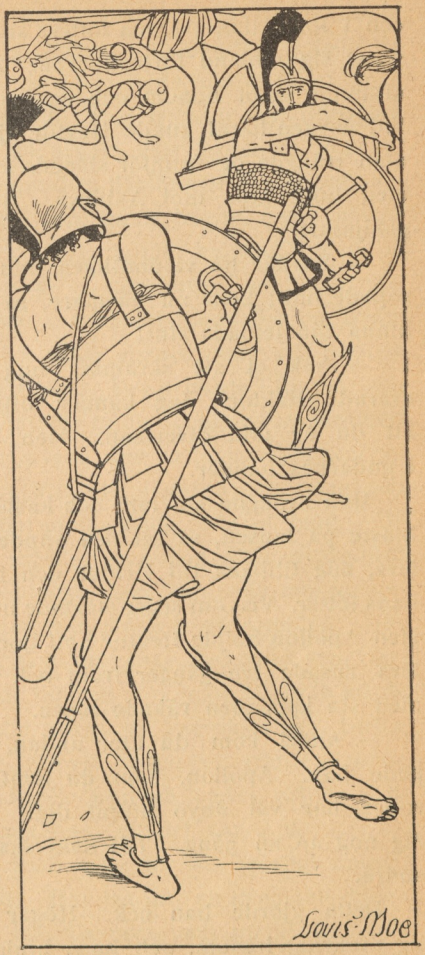

Förtretad rusade denne åter in i troernas skara och träffade *Polydoros*. Denne, som efter Troilos fall var den yngste af Priamos söner, var strängeligen tillsagd att hålla sig i de eftersta lederna. Men af ungdomligt öfvermod

och i förtröstan på sina fötters snabbhet hade han vågat sig in bland förtrupperna. Akillevs störtade ursinnig emot honom och genomborrade honom. Vid åsynen häraf kunde Hektor ej längre hålla sig utan trängde de framför stående åt sidan och gick med höjd lans mot Akillevs. Denne uppgaf ett glädjeskri.

— Se där ha vi ändtligen min väns mördare, ropade han; kom nu närmare, så skall du snart hinna din lefnads slut!

— Sök ej att skrämma mig med hotelser! svarade Hektor. Jag känner ditt mod och vet, att du är min öfverman. Men allt ligger dock i gudarnes händer.

Han svängde sin lans och kastade. Men Atena blåste på lansen, så att den vände sig ifrån Akillevs, flög tillbaka till Hektor och föll ned framför hans fötter. Viss om seger störtade nu Akillevs fram. Men Apollon höljde Hektor i ett tjockt moln. Akillevs rusade tre gånger fram och stack i molnet med sin lans men råkade ingen.

— Alltså kom du åter undan, din hund! ropade han. Apollon, som du jämt och samt anropar, har väl ånyo hulpit dig. Men jag råkar dig nog än en gång. Till dess skall jag nedgöra andra.

Detta gjorde han ock. Högar af lik hopade sig omkring honom, och hans hjulaxlar dröpo af

blod. Förfärade flydde troerna för den rasande mannen. När de hunno Skamander, delade de sig i två skaror. Somliga ilade uppför fältet längs flodens västra strand. Men framför dem utbredde Hera ett töcken, så att de icke kunde se, hvar de voro. Akillevs hann dem därför och dödade många. De, som hörde till den andra hopen, hade kastat sig i Skamanders skummande hvirflar. Men af trängseln kommo de i förvirring och miste fotfästet. Hästar och människor blandades om hvarandra samt vräktes under vrenskningar och nödrop ut på djupet och sjönko. Det brusade i djupet, och stränderna återskallade af de drunknandes jämmer. Akillevs ställde sin lans mot en tamariskbuske, gaf sig med draget svärd ut i vågorna och högg och stack, så att böljorna färgades röda af blod. Då han tröttnat att mörda, grep han efter hvarandra tolf trojanska ynglingar, som kämpade mot strömmen, och drog dem sanslösa upp på stranden. Här löste han deras brynjeremmar, bakband dem därmed och lämnade dem åt sina män, sägande att de längre fram skulle offras på Patroklos bål. Sedan sprang han åter igenom floden och grep en trojan, just som denne flydde upp på andra sidan. Till sin bestörtning såg han, att det var *Lykaon*.

— Hvad är dock detta för ett gräsligt under! ropade han vred. Har jag inte en gång sålt denne man som träl till Lemnos, och nu är han här

igen! Men vi skola se, om han ännu en gång skall komma tillbaka.

Han lyfte sin lans. Men Lykaon böjde sig och sprang nedhukad fram samt fattade med ena handen om Akillevs knän och med den andra om hans lans.

— Nåd, Akillevs! bönföll han. För tolf dagar sedan lyckades jag fly från Lemnos, och nu har mitt grufliga öde åter gifvit mig i din hand. Du sålde mig för hundra oxar, men nu vill jag gärna lösa mig med tre hundra.

— Dåre, svarade Akillevs hånligt, pladdra inte mina öron fulla med prat om lösen! Innan Patroklos var dräpt, kunde jag möjligen ännu skona. Men nu släpper jag ingen lefvande ur min hand, allraminst någon af Hektors bröder. Du jämrar dig alltså fåfängt, min vän. Och hvarför skulle inte du dö? Patroklos, som dock i allt var din öfverman, måste ju dö. Och äfven mig, som har en gudinna till moder, nalkas det våldsamma Ödet: någon morgon, middag eller kväll kommer den lans eller pil, som skall taga mitt lif.

När Lykaon hörde dessa grymma ord, släppte han lansen och utbredde sina armar, väntande döden. Akillevs drog sitt svärd, högg ned honom, grep hans fot och slängde honom i floden, i det han ropade:

— Ligg nu där och låt fiskarna äta ditt hvita

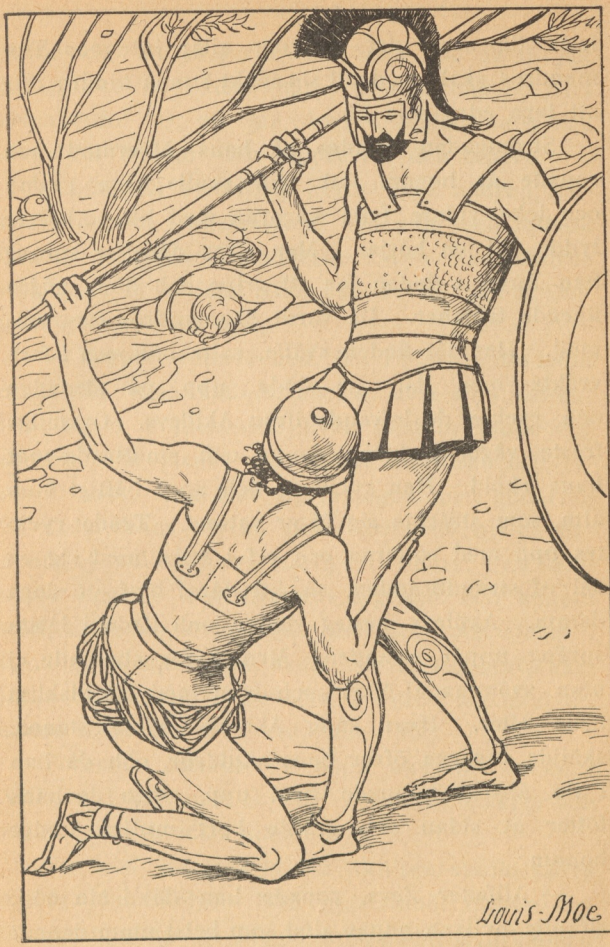

Akillevs och Lykaon.

fett! Så skall det gå eder alla; inte ens Skamandros skall med all sin makt kunna hindra mig att taga edra usla lif.

Strömguden retades af hans öfvermod och ropade åt honom, att han skulle vika undan och icke vidare fylla vågorna med lik. Akillevs lydde till en början. Men strax därefter sprang han ånyo i floden för att gripa och döda några flyende trojaner. Då vardt Skamandros förgrymmad. Han lät floden svälla, satte böljorna i fart, vräkte med dån de döda upp på stranden och ryckte de lefvande ifrån Akillevs. Grumliga fräste vågorna kring denne och smattrade mot hans sköld. Han vacklade och grep häftigt i en alm, som sträckte sig öfver vattnet. Trädet ryckte upp med rötterna och ref i fallet med sig en del af strandbrädden, så att däraf blef ett slags damm. Akillevs besteg denna och ilade i långa språng uppåt stranden. Men floden stannade ej utan svämmade öfver och kom med ett hiskligt brus efter. Hvar gång Akillevs sökte stanna, sköljde vågorna öfver hans skuldror, och då han i sin ångest hoppade högt upp, slogo de hans fötter åt sidan och gräfde bort mullen under honom.

— Allfader Zevs, ropade han då i sin nöd, gif mig hvilken annan död som helst utom denna! Hur ofta har icke min moder sagt mig, att jag

skulle dö en krigares död, och nu skall jag drunkna i en sådan här ynkedom som en usel svinaherde! O, att jag dock i stället hade fått stupa för Hektor: den tappre för den tappre!

Atena och Poseidon hörde hans nödrop, nalkades honom i skepnad af två män och fattade honom stödjande i händerna. Men Skamandros var ännu ej blidkad utan kallade sin vän strömguden Simois till hjälp.

— Broder, ropade han, fyll i blinken din bädd med alla dina källors, bäckars och åars vatten! Res dig i höjden, och hvälf med brusande vågstockar och stenar mot denne mordiske och rasande man, som tror sig jämngod med gudarne! Ej skola hans styrka och fägring då hjälpa honom, ej heller hans härliga rustning; den skall snart ligga i min djupaste afgrund, och honom själf skall jag öfvervräka med grus och stenar i oändlig mängd. Där skall han få sin graf; akajerna skola aldrig behöfva besvära sig med att samla hans ben eller resa hans hög.

Förenade rusade de båda strömmarna efter Akillevs, fyllda med skyhögt skummande vågor och vältande de blodiga liken.

Nu blef Hera rädd, att Akillevs skulle blifva alldeles bortsköljd. Hon uppmanade därför Hefästos att stäfja de bägge strömgudarnes framfart. Hefästos skyndade till. Han slungade sin eldstråle

och låt denna förtära liken, som flöto hoptals omkring. Sedan vände han strålen mot själfva floden, och snart stodo tamarisker, viden och almar samt säf, sjögräs och lotos i flammande lågor.

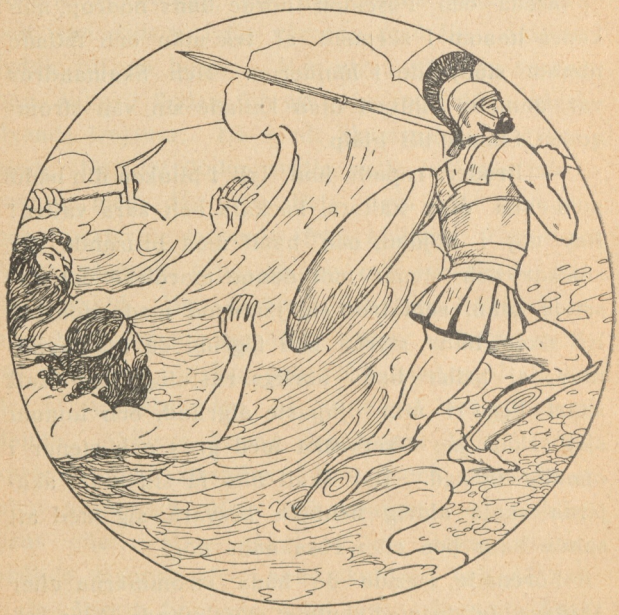

Ålarna blefvo matta af hettan, och fiskarna sprutto, det kokade och fräste i vågorna som i en kittel, och imman steg hvit ur djupet. Kufvad af eldens öfvermakt höjde sig då Skamandros ur vattnet och bad bevekande till Hefästos och Hera, att de

för all del skulle låta lågorna slockna. I fall de gjorde detta, skulle han ej det ringaste bekymra sig om troerna mer utan gärna låta Akillevs fara fram mot dem, hur han ville. Hera och Hefästos blefvo häraf blidkade, elden släcktes, och ström-gudarne begåfvo sig tillbaka till sina fåror.

Under tiden hade flera af gudarne blifvit gripna af stridslust. Ares gick emot Atena. Men denna tog en stor sten och slog honom på halsen med, så att han ramlade till marken. Afrodite hjälpte honom upp och ledde honom bort. Men då rusade Atena efter och knuffade Afrodite för bröstet, så att hon föll omkull. Hera grep med sin vänstra hand Artemis båda armar och tog sedan hennes båge och dängde henne om öronen med, så att den stackars jaktgudinnan vred sig och grät, medan hennes pilar föllo klingande till marken.

Efter en stund tröttnade dock gudarne vid leken och återvände till Olympen. Föbos Apollon ensam gick till Troja för att vara med vid Hektors och Akillevs sista strid.

25. Hektors fall.

Uppe i tornet stod den gamle Priamos. Då han såg, huru Akillevs jagade troerna framför sig, steg han jämrande ned och sade till väktarne:

— Låt upp porten och håll den öppen, medan våra flyende strömma in! Skjut sedan igen, och sätt bommarna för! Akillevs är tätt efter, och jag fruktar, att han stormar muren.

Snart kommo troerna löpande, täckta af damm och försmäktande af törst. När de sågo porten öppen, rusade de in. Men Akillevs var dem i hälarna och skulle rusat in på samma gång, i fall icke *Agenor* hade fattat stånd vid den heliga boken för att uppehålla honom. Hjärtat slog hårdt i Agenors bröst, men han sade till sig själf:

— Hvem är då denne man, som förföljer mig? Har han icke en kropp, som kan såras? Är han icke en dödlig liksom andra?

Han höll fram sin sköld och kastade lansen. Denna råkade Akillevs strax under ena knäet. Benbrynjan skrällde men höll, och lansen studsade tillbaka. Då Akillevs sedan skulle slunga, höljde Apollon ett töcken kring Agenor och ryckte honom undan. Han antog därpå själf Agenors skepnad och gaf sig att springa öfver hvetefälten

ned mot Skamander. Lysten att dräpa Agenor hastade Akillevs efter. När Apollon lockat hjälten ett tillräckligt långt stycke ifrån porten, vände han sig och sade gäckande:

— Hvarför springer du efter mig, Akillevs? Bryr du dig inte vidare om troerna, efter du låter dem slippa in i staden? Mig mäktar du i alla fall ej döda.

— Du har alltså med afsikt narrat mig hit för att rädda dina kära vänner därinne! utbrast Akillevs förtretad. Tro mig, fjärrskjutare, kunde jag hämnas på dig, skulle jag göra det.

Med trotsigt sinne vände han sig åter mot stadsporten. Där hade troerna nu sluppit in. De kylde af sig svetten, stillade törsten och stödde sig mot bröstvärnet på muren. Hektor ensam hade stannat utanför. När Priamos såg Akillevs komma löpande med sin fruktansvärda lans, slog han händerna mot sitt hufvud och sträckte dem i höjden.

— Hektor, Hektor, ropade han ängsligt ned till sin son, invänta icke ensam den store förfärlige mördaren, som nu nalkas! Allt för många söner har han redan berövat mig. Af dem, som i dag dragit ut, är det två, som jag icke längre kan upptäcka — ack, hvilken sorg för deras moder och mig, om Polydoros och Lykaon skulle ha fallit! Men mycket, mycket värre vore det

dock för oss och för hela Troja, om du, Hektor, stupade. Var därför barmhärtig och kasta icke bort det lif, som är oss alla så dyrbart! Icke vill du väl låta mig upplefva den dag, då jag skall se alla mina söner dräpta, mina döttrar bortsläpade, mina oskyldiga barnbarn slungade mot marken, och då jag själf med mitt grånade hår och skägg och mina skrynkliga lemmar skall kastas för de blodgiriga hundarna?

Då gubben såg Hektor fortfarande stå orubblig, slet han i förtviflan sitt hår. Och vid hans sida syntes Hekabe. Hon ref sina kläder, blottade sitt bröst och ropade:

— Hektor, min son, kom ihåg, att du en gång hvilat vid denna barm, och lyd din moders röst! Möt icke den fruktansvärde mannen därute! Grymme — om han dödar dig, blir det ju hvarken mig eller din maka förunnadt att svepa ditt lik eller att gråta vid din dödsbädd!

Men Hektor rättade sig ej efter de gamlas böner. Stödjande sin sköld mot ett framskjutande bröstvärn lyssnade han i stället till de röster, som talade i hans inre.

— Ve mig, sade han till sig själf; ginge jag nu in genom porten, då skulle Polydamas med rätta kunna förebrå mig mitt öfvermod. Under den förra förfärliga natten rådde han mig att föra troerna till staden. Det hade varit väl, om jag

hade lydt hans råd, men jag gjorde det ej. Nu, då jag i min öfvermodiga dårskap lockat folket i elände, skola troernas män och kvinnor, både höga och låga, peka finger åt mig och säga: Af allt för mycken själftillit har Hektor gifvit vårt folk till spillo. Så skall man säga, och då vore det mig sannerligen vida bättre att gå mot Akillevs och antingen döda honom eller ock stupa med ära. Men — om jag nu skulle lägga mina vapen ifrån mig och skynda emot hjälten och lofva lämna både Helena och alla hennes skatter och därtill hälften af allt, som finnes i staden? Dock — hvarifrån kommer allt detta, som min själ talar inom mig! Hur kan den tanken falla mig in att gå bönfallande emot denne man? Han skulle utan förbarmande mörda den vapenlöse. Nej, med honom jollrar man icke som en flicka jollrar med en gosse från en ek eller en klipphäll. Bättre är att drabba samman i kamp — det får då visa sig, hvem Zevs förunnar lifvet och äran.

Men då Akillevs kom närmare, med gnistrande ögon och gnisslande tänder och med Pelionlansen svängande öfver högra skuldran, greps Hektors hjärta af en obetvingelig skälfning, och han kunde ej stå kvar utan vände sig och flydde. Han sprang den allmänna vägen utefter muren förbi tornet och fikonlunden och de båda källorna. Men den fotsnabbe Akillevs lopp efter och

jagade honom som en jakthund jagar ett villebråd. Hektor sökte komma tätt intill muren, i hopp att trojanerna där skulle hjälpa honom genom att ofvanifrån slunga spjut emot förföljaren. Men Akillevs höll sig alltid närmare staden än han och genskött honom hvar gång, så att han måste gifva sig utåt igen. Akajerna stodo med lyftade bågar, färdiga att skjuta Hektor. Men Akillevs vinkade åt dem, att ingen finge understå sig härtill, ty han ville själf hafva hela äran och glädjen af att döda Hektor.

På detta sätt lupo de tre gånger omkring staden. Gudarne sutto i Olympen och sågo på.

— Det gör mig ondt om Hektor, sade Zevs medlidsamt, ty han har gifvit mig många offer, såväl uppe på Ida som på borgen inne i staden. Skola vi ej öfverväga, om vi verkligen böra låta honom falla eller om vi icke hellre böra rycka honom undan döden?

— Hvad säger du, fader! utbrast Atena. Denne dödlige man, som redan är korad af Ödet, honom tänker du befria från döden? Ja, gör det, men vi andra gilla det aldrig.

Just i detta ögonblick hade Hektor och Akillevs för tredje gången hunnit fram till de båda källorna. Zevs framdrog sin gyllene våg och lade i dess skålar två förödelsens lotter, en för Hektor och en för Akillevs. Han tog på midten och vägde, och Hektors lott sjönk mot Hades. I samma ögonblick öfvergafs Hektor af Apollon, som dittills hållit sig i hans närhet. Men Atena nedsteg till Akillevs för att hjälpa denne.

— Nu, ädle Akillevs, sade hon, är det afgjordt, att Hektor ej längre skall undkomma. Du kan därför stanna och hämta andan. Jag skall gå bort och få Hektor att kämpa emot dig i envig.

Akillevs fröjdade sig och stannade, stödjande sig mot lansen. Atena antog gestalten af Deifobos och närmade sig Hektor.

— Ack, du min äldre broder, sade hon, nu är du hårdt ansatt af Akillevs. Men låtom oss båda hålla stånd och gemensamt drifva honom tillbaka!

— Du, Deifobos, svarade Hektor glad, har alltid varit mig den käraste brodern, men nu värderar jag dig mer än någonsin, då jag ser, att du för min skull vågat dig utom muren.

— Käre broder, sade Atena, alla bådo mig på knä, att jag icke skulle våga mig ut. Men mitt hjärta gnagdes i mitt bröst, då jag såg dig i fara. Låtom oss nu gå rakt fram och icke spara våra lansar! Vi få då se, om Akillevs förmår dräpa oss, eller om du dräper honom.

Sålunda talade den listiga gudinnan och skyndade i Deifobos gestalt före Hektor mot Akillevs. Modigt skyndade Hektor efter.

— Nu, Pelevs son, ropade han, har jag tre hvarf lupit kring staden utan att våga möta dig. Men i denna stund bjuder mig mitt hjärta att stå dig emot. Låtom oss dock först kalla gudarne till vittnen på en öfverenskommelse mellan oss! Skulle Zevs låta mig segra, vill jag ej vanhederligt behandla ditt lik, utan så snart jag tagit din rustning, lämnar jag akajerna din kropp. Må du handla på samma sätt mot mig!

— Stå inte och pladdra om öfverenskommelser, din odräglige pratmakare, svarade Akillevs

bistert. Inte sluta lejon och människor fördrag med hvarandra, och inte förbinda sig vargar och lamm i hjärtlig endräkt; nej, dem emellan råder endast det innerligaste hat. På samma sätt med mig och dig; mellan oss gälla inga öfverenskommelser och aftal, endast kamp på lif och död.

Han slungade sin lans, men Hektor såg kastet i förväg och hukade sig på knä, så att lansen flög öfver.

— Fel träffadt, ropade Hektor; ännu har Zevs ej lämnat mitt öde i dina händer.

Härmed kastade han, och hans lans råkade midt på Akillevs sköld. Men denna höll, och lansen studsade långt tillbaka. Vemodig häröfver stod Hektor med ögonen riktade mot marken. Han hade ingen annan lans och ropade på Deifobos för att få låna hans.

Men Deifobos hördes ej af, och när Hektor såg sig om, var han försvunnen.

— Ve mig, sade då Hektor, nu ser jag, huru det är fatt. Jag trodde så visst, att det var Deifobos, men det var endast Atena, som gäckade mig med en villa; Deifobos är ju därinne på muren. Fordom hulpo mig Zevs och Apollon, men nu hinnes jag af mitt öde.

Dock skall jag ej förgås som en usling och ära förutan. något stort vill jag göra, som eftervärlden skall minnas

Han drog sitt svärd, svängde det, böjde kroppen framåt och rusade mot Akillevs. Men äfven Akillevs rusade fram. Hans kupiga, rikt utsirade sköld glänste, den blänkande hjälmen nickade, dess yfviga man fladdrade, och det glimmade af lansudden, som svängdes i luften. Med ögon gnistrande af hat spejade Akillevs öfver motståndarens hela kropp. Rustningen, som skyddade Hektor, kände han väl, och han visste, att den hade endast en enda blotta, nämligen det ställe på halsen, där nyckelbenen löpa ihop. Dit riktade han därför med stadig hand sin lansudd och stötte till med all den kraft han ägde. Udden gick in, och Hektor signade ned.

— Dåre, ropade Akillevs, vild af segerjubel, du trodde dig säker, då du plundrade hjälten Patroklos, men du glömde, att han lämnade efter sig en hämnare och att denne hämnare var jag. Nu äro dina knän förlamade, och snart skall du vid Patroklos likfärd slitas af fåglar och hundar.

— Vid dina egna föräldrar besvär jag dig, bad Hektor matt, att du tager den lösen, som mina föräldrar bjuda, och sänder min liflösa kropp tillbaka, så att troerna må hedra mig med elden!

— Besvär mig icke, din hund, ropade Akillevs ursinnig; jag hatar dig så, att jag kunde slita dig i stycken för allt det onda, du gjort mig! Om de också gåfve tio- eller tjugufaldig lösen och lofvade

Akillevs och den döende Hektor.

mera därtill, ja om din fader vägde upp dig med guld, skulle dock aldrig din moder få svepa och begråta dig. Ingen, ingen skall jaga hundarna och fåglarna bort från ditt hufvud!

Döende höjde sin röst den hjälmbusk-smyckade Hektor:
Ack, jag kände dig nog och såg förut, att jag aldrig
kunde dig röra, du bär ett hjärta af järn uti bröstet.
Dock, besinna dig väl, att jag icke öfver dig drager
gudarnes vrede den dag, då Paris och Föbos Apollon
skola, så tapper du är, vid Skaiska porten dig dräpa!

Honom, när än han talte, den skymmande döden betäckte;
själen ur lemmarna flög och till Hades boningar nedfor,
sörjande djupt sin lott att skiljas från ungdom och styrka.

Men till den döde ropade än den stolte Akillevs:
Dö du blott! Jag tager en gång min lott, när det täckes
Zevs att sända mig den och de andra evärdliga gudar.
Sagdt, och kopparlansen med hast ur liket han ryckte,
slängde den bort och drog från den döde hans blodiga
rustning.

Akajerna sprungo fram och beundrade den fallnes härliga skapnad och växt. Som seden var gaf honom hvar och en ett styng af sin lans.

— Nu är han betydligt mjukare att röra vid, sade de, än då han stod med sina eldbränder där nere vid skeppen.

— Upp, vänner, ropade Akillevs, och låtom oss strax i fulla vapen gå mot murarna för att se, om troerna nu, då Hektor är fallen, vilja utrymma

borgen, eller om de fortfarande våga hålla stånd! Men hvad är det jag säger? Obegrafven och obegråten ligger ju ännu Patroklos därnere, och honom får jag ej glömma för något annat. Upp därför, ni ynglingar, och låten segersången klinga, medan vi föra denne mannen med oss:

Äran vi vunnit är stor, den gudomlige Hektor vi dödat, hvilken i staden så högt som en gud af troerna tillbads!

Han lutade sig ned öfver Hektors kropp, fattade hans fötter, genomborrade deras senor mellan hälen och fotknölen samt drog remmar genom hålen och band remmarna vid sin vagn. Sedan sprang han upp på denna, ryckte till sig rustningen och piskade på hästarna. De satte sig i fart, och Hektors lik släpade med utslaget hår efter vagnen bland dammet på marken.

Då Hekabe uppifrån muren såg detta skamliga dåd, slet hon sitt hår, ref slöjan i tu och slängde den ifrån sig samt brast i förtviflad gråt. Priamos rusade till porten och ville ut, och då troerna höllo honom tillbaka, kastade han sig på marken, ropade dem alla vid namn och besvor dem att låta honom få sin vilja fram.

— Kära vänner, bad han, släppen mig och låten mig ensam gå dit bort! Jag skall så innerligt bedja den grymme, förfärlige mannen. Kanske har han försyn för mina gråa hår. Han har ju själf en gråhårig fader!

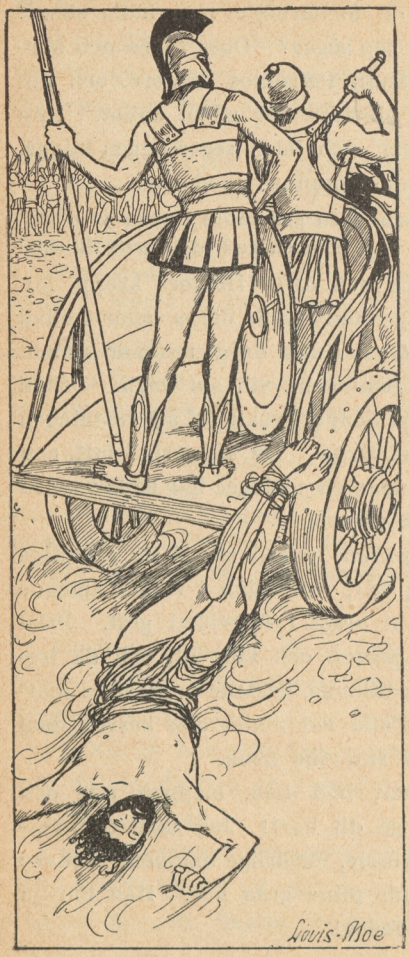

— Ack, huru skall jag, arma moder, längre kunna lefva, snyftade Hekabe, då du, Hektor, är dōd, du som var min stolthet och min ära och ett värn och en räddning för oss alla!

Kring de båda gamla jämrade sig alla troer, både män och kvinnor. Men borta i den fallnes palats satt Andromake och arbetade flitigt på en väfnad, glänsande med dubbel duk och många skiftande bildverk. Hon hade

nyss befallt sina trälinnor att sätta en stor kittel på elden och värma vatten till ett bad, som Hektor skulle få, då han uttröttad komme hem från drabbningen. Ännu hade hon icke fått ringaste budskap om honom. Plötsligen hörde hon jämmer och sorgeskri från tornet. Hennes lemmar började darra, och skytteln föll ur hennes hand.

— Följen mig, ni två, sade hon till de båda närmaste tärnorna; jag vill se, hvad som är på färde. Nyss hörde jag min svärmoders röst därutifrån. Hjärtat slår i mitt bröst och hoppar mig upp i halsen, och benen stelna inunder mig. Säkert är det Hektor det gäller; jag är rädd, att Akillevs är öfver honom och gör ett förfärligt slut på hans olycksaliga djärfhet!

Utom sig af ängslan sprang hon med häftigt klappande hjärta bort till tornet, följd af de båda tärnorna. När hon kommit igenom kämparnes vimmel och stod på muren och blickade nedåt, märkte hon strax Akillevs vagn, och efter denna såg hon sin Hektor släpad med hängande armar och hår och omhöljd af damm. Vid denna syn skymde det för hennes ögon, hon svimmade och föll baklänges, och från hennes hufvud flögo diademet, bindeln, hufvan och slöjan. Priamos döttrar och hans öfriga sonhustrur skyndade till och togo henne i sina armar. Länge låg hon som liflös. När hon återkom till sans, återkom äfven

minnet af hennes förlust, och hon suckade under snyftningar och gråt:

— Hektor, Hektor, att du så kunnat öfvergifva mig och vår lilla oskyldiga son! Hvar skall nu den faderlöse finna skydd, då han stötes bort och aktas ringa? Ack, hos ingen annan än sin stackars ensamma, gråtande moder! Det blir annat det, än när du lefde! Då var honom intet godt nog; då fick han sitta i ditt knä och matades med den läckraste märgen och det mjällaste lammköttet, och när han sedan lekt sig trött, fick han ljufligen somna i sin ammas armar på bäddens svällande dynor, mätt och nöjd och glad i sitt hjärta. Men nu är du borta, du, som var hans och allas vårt skydd; du skall ligga där nere sargad och naken, och alla dina högtidskläder, som vi väft och sytt åt dig, de hänga här i palatset, tomma och till ingen nytta. Ack, dem alla vill jag samla och bränna i blossande eld, ty du, min Hektor, skall aldrig bära dem mer.

Så klagade hon gråtande, och rundt omkring gräto alla Trojas kvinnor med henne.

26. Patroklos likfärd.

Då Akillevs återkom till lägret, lät han först myrmidonernas skara tre gånger tåga rundt om Patroklos. Därpå lade han Hektors lik framstupa i stoftet. Sedan lät han krigarne i tusental sätta sig ned och bjöd dem på en stor åminnelsemåltid. Slutligen bad han Agamemnon, att akajiska hären nästa dag skulle få hjälpa till med bålets tillrustning. Sedan han fått Agamemnons löfte härom, gick han ändtligen och lade sig ute vid hafvet på ett ställe, där stranden var renspolad af vågsvallet.

Utmattad som han var af vaka, sorg och strid, fattades han snart af sömnen. Därunder nalkades honom Patroklos vålnad. Den var till storlek, gestalt, röst och klädnad alldeles lik den lefvande Patroklos.

— Sofver du, min vän, hörde Akillevs vålnaden säga, och glömmer du mig, som du i lifvet dock aldrig glömde? Bränn och jorda mig snart, ty innan det skett, vilja själarna icke släppa mig öfver floden in bland sig, och jag måste därför hemlös irra hit och dit utanför Hades portar. Hjälp mig; jag ber dig därom under tårar! Så snart jag blifvit hedrad genom elden, skall jag aldrig mer gå igen. Du skall ock snart följa mig. Och ännu ett ber jag dig om: göm icke mina ben fjärran från dina,

utan liksom vi lefvat samman på jorden, så låt ock våra ben hvila i samma gyllene urna!

— Allt hvad du bjuder, vill jag göra, suckade Akillevs. Men kom närmare, så att vi må kunna

omfamna hvarandra och med ömsesidig klagan lätta våra hjärtan!

Han sträckte sina armar mot vännen. Men han famnade endast luften. Med ett pipande ljud sjönk vålnaden som en rök ned i jorden. Akillevs vak-

nade och sprang upp, och då han ingen såg, utbrast han i klagan öfver att de döda endast voro bleka skuggor.

På morgonen sände Agamemnon en stor skara med Meriones i spetsen upp till Ida för att hämta ved. Först drefvos åsnor, och efter dem följde män med huggyxor och snodda rep. Massor af träd fälldes och klufvos till ved. Denna bands på åsnorna, och dessutom tog hvarje vedhuggare ett stort trä med sig. När skaran återkommit, lade alla sina börder ifrån sig och satte sig att åse begrafnings-högtidligheterna.

Akillevs befallde myrmidonerna att väpna sig. Vagnskämpar och körsvenner ordnade sig i spetsen af liktåget. I midten bars Patroklos af sina närmaste vänner på en bår; hufvudet uppbars af Akillevs. Hela liket var täckt af hår, som vännerna skurit af sig och kastat på. Efterst följde fotfolket i en ändlös rad. När tåget kommit till utsatt plats, sattes båren ned, och den samlade veden upptrafvades till ett bål, som var hundra fot i fyrkant. Akillevs afskar sina långa bruna lockar och lade dem i vännens hand. Därpå sattes likbåren öfverst på bålet. En mängd får och oxar slaktades. Ur alla tog Akillevs fettet och täckte därmed den döde från fot till hufvud. Närmast båren ställde han krukor med olja och honung. Rundt omkring lade han de slaktade fårens och

oxarnas kroppar. Dessutom lät han slakta och ditlägga fyra präktiga hästar och två af sina yppersta hundar. Slutligen förde han fram de tolf troiska ynglingar, som han tillfångatagit, dräpte dem och lade dem på veden. När detta var gjordt, tände han bålet och ropade:

— Hell dig, Patroklos! Allt hvad jag lofvat, fullkomnar jag nu. Tolf af de förnämsta troernas söner följa dig i elden. Men Hektor sänder jag icke med; honom skola hundarna sluka.

Då lågorna ej strax ville flamma upp, höjde Akillevs en gyllene pokal och offrade dryckesblot åt vindgudarne Nordan och Västan. De kommo från hafvet, jagande molnen framför sig, och satte fart i branden. Hela natten igenom stod Akillevs vid bålet med pokalen i handen och anropade den dödes skugga. När morgonen grydde, föll bålet samman. Då det brunnit till glöd, lät Akillevs hälla vin så långt som elden nått. Därpå samlades benen, och man skilde därvid noga Patroklos ben, som lågo i midten, från troernas och offerdjurens ben, som lågo utåt kanterna. Patroklos ben höljdes omsorgsfullt med en dubbel hinna af ister och lades i en gyllene urna. Därpå utstakades på marken en rundel, men på Akillevs befallning gjordes den endast medelmåttigt vid; efter hans egen död kunde den göras större, sade han. Längs

den utstakade linjen lades en ring af stenar, och därinom uppkastades en grafhög af jord.

När högen var färdig, ville de akajiska höfdingarne begifva sig till sina tält. Men Akillevs bjöd dem kvar och bad dem sätta sig i en stor krets. Ty han ämnade nu anställa kämpalekar till den dödes ära.

Först täflades i *kappränning*. Första priset var en skön och slöjdkunnig slafvinna och en stor trefot med öron, det andra en sexårig häst, det tredje ett glänsande bäcken, det fjärde två talenter i guld och det femte en dubbelurna. När Akillevs låtit framföra samtliga pris, sade han:

— Dessa belöningar stå nu här inom kretsen och vänta på segrarne. Kunde jag själf täfla, så skulle jag nog föra första priset till mitt tält, ty mina odödliga hästar äro verkligen de bästa af alla. De stå dock nu och sörja sin gode körsven och äro därför utom täflingen. Men ni öfriga må pröfva edra spann.

Fem hjältar reste sig och ställde sig i rad: Evmelos, Diomedes, Menelaos, Antilokos och Meriones. Akillevs utpekade som mål en förtorkad trädstubbe mellan två hvitgråa stenar samt skickade den gamle Fönix dit för att se efter, att allt gick rätt till. Under tiden gaf Nestor sin son Antilokos goda råd.

— Du har de trögaste hästarna, sade han, men

det är inte bara dem, det kommer an på. Dum är den, som låter sina djur ränna efter behag och rita ut banan som dem lyster. Den, som är klok, han ser alltid på målet och vänder just i rätta ögonblicket. Ge högerhästen slak töm, och mana på honom med piska och rop, men böj dig själf åt vänster och håll vänsterhästen så nätt intill stenen, att nafvet nära på rör vid den! Men akta dig för all del att köra fast, ty det vore en faslig skam! Har du bara vändt och fått försprång, så kör nog sedan ingen om dig.

På gifvet tecken satte alla i väg; dammet stod som ett moln om dem, hästmanarna fladdrade, och vagnarna gingo än på marken, än hoppade de upp och foro långa stycken i luften. I början höllo alla ganska jämt, men efter vändningen vid målet började det blifva stor skillnad. Först kom Evmelos med sitt utmärkta spann och näst honom Diomedes med de hästar, han tagit från Äneas. Dessa lade sina nosar på Evmelos, värmde honom i ryggen med sin andedräkt och trampade nästan upp i hans vagn. Ett tu tre gick det emellertid på tok för båda två. Diomedes tappade piskan och stod sedan och grät i sin vagn af förargelse. Strax därefter knäcktes oket för Evmelos, så att hästarna skilde sig åt och stången föll till marken. Evmelos själf ramlade ur och slog sig hårdt på armbågarna, munnen, näsan och ögonbrynen; hans

ögon fylldes af tårar, och rösten stockade sig i hans hals. Diomedes tröstade sig nu öfver sin piska och körde förbi. Näst honom kom Menelaos. Men just som denne kommit till ett ställe, där jorden var urgröpt och nedskuren af vinterbäckarnas vatten, hojtade Antilokos på sina hästar och dref dem alldeles på sidan af Menelaos vagn. Menelaos vardt rädd, att de skulle köra ihop, och

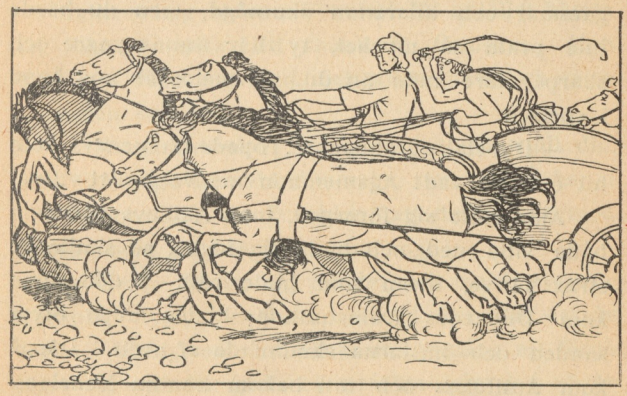

ropade åt Antilokos att låta bli. Men ynglingen låtsade hvarken höra eller se utan dref på sina hästar ännu värre. För att vagnarna ej skulle välta, måste Menelaos då hålla sina hästar tillbaka, medan Antilokos kom förbi.

— En vildhjärna är du, Antilokos, skrek han förargad, men innan du får priset, skall du minsann få svärja dig fri.

I kretsen sutto akajernas höfdingar och stirrade med spänd uppmärksamhet på de hvirflande dammmolnen. Idomenevs hade satt sig att speja på en höjd ett stycke ifrån.

— Ser jag rätt eller galet? ropade han. Något måtte ha gått på tok för Evmelos, för nu tycker jag Diomedes är främst.

— Så du pladdrar, sade Ajas lokrern; du är gammal och allaredan skumögd, men du borde inte prata så mycket, ty här finnas yngre och skarpsyntare män än du. Evmelos är nog ännu i spetsen.

— Din elaka grälmakare, ropade Idomenevs, kom hit och slå vad! Agamemnon må vara vårt vittne!

Ajas reste sig förargad, men Akillevs bad dem båda sitta ned och hålla sig lugna, så skulle de strax få se, hvem som hade rätt. I detsamma kom Diomedes framsusande; hjulen flögo öfver sanden och hästarna skummade af svett. Därpå kom Antilokos och tätt bakom honom Menelaos. Ett spjutkast efteråt syntes Meriones och allra sist den förolyckade Evmelos, drifvande spannet framför sig och själf dragande sin vagn. Akillevs såg medlidsamt på Evmelos och sade:

— Genom hvilket missöde komma dessa hästar sist, som dock äro de bästa? Första priset må Diomedes ha, men det andra bör billigtvis ges åt Evmelos.

— Nej, Akillevs, ropade Antilokos ifrigt, mitt pris får du inte ge bort åt någon annan. Evmelos är skicklig och hade säkert kommit först, om han med riktig andakt hade bedt gudarne om skydd mot alla missöden. Men det har han nog i dag försummat. Vill du ge honom något annat, så står det dig fritt, men mitt pris efterskänker jag inte; det vill jag försvara mot hvem som helst.

Akillevs log åt hans ifver och lät i stället hämta ett bronsharnesk till skänk åt Evmelos. Men Menelaos reste sig vred, fick af en härold en spira i handen och sade:

— Nej, Antilokos, kom nu hit och ställ dig, som brukligt är, vid din vagn, och tag piskan i hand, och svär vid Poseidon, att det ej var med uppsåt, som du hindrade min vagn!

— Du är öfver mig i ålder och makt, svarade Antilokos fogligt, och du vet nog, hur lätt det är för en häftig och obetänksam yngling att förgå sig. Var därför god och ursäkta mig; jag afstår gärna priset och ger dig hellre bot för min förseelse än jag gör dig till min ovän.

Härmed tog han hästen och ledde honom till Menelaos.

— Nu ger jag själf efter, sade då denne glad; din ungdom har besegrat mitt hjärta, Antilokos, och dessutom ha ju både du och din broder och din fader utstått mycket för min skull. Men

akta dig att en annan gång bruka sådana där knep!

Menelaos lämnade hästen tillbaka och tog i stället bäckenet. De två talenterna tog Meriones. Sedan var dubbelurnan ensam kvar. Den räckte Akillevs då åt Nestor såsom ett minne af Patroklos begrafning, och gubben tackade honom med många och vältaliga ord.

Nu skulle täflingen i *knytnäfskamp* begynna. Akillevs ledde fram en sexårig åsna, otam men stark och arbetsduglig; hon skulle vara första priset. Det andra blef en dubbelpokal.

I blinken reste sig den store knytnäfskämpen Epeos, som tillika var en stor byggmästare. Han lade sin hand på åsnan och sade:

— Denna är min. Men vill någon ha dubbelpokalen, så komme han fram! Jag skall då med största nöje krossa hans kropp och knäcka hans ben, och vårdare bör han ta med sig, så att han genast kan bäras bort.

Evryalos, en af Diomedes vänner, antog den vänliga inbjudningen. Båda spände gördel om lifvet, skörtade upp sig och virade buffelhuds-remmar kring händerna, så att dessa blefvo som hårda klubbor. Så rustade foro de på hvarandra. Åskådarne kunde icke se, huru näfvarna gingo, men hörde mycket väl, huru de smällde mot käkarna. Slutligen gjorde Epeos ett utfall och slog Evryalos

vid örat, så att han hoppade till och ramlade omkull. Epeos reste honom upp och lämnade honom åt hans vänner. Det behöfdes ock väl, att de togo hand om både honom och hans dubbelpokal, ty själf var han sanslös, hängde hufvudet på sidan och spottade blod.

Därnäst skulle det täflas i *brottning*. Akillevs utsatte som första pris en trefot af tolf oxars värde och som andra pris en slöjdkunnig slafvinna, värd fyra oxar. Ajas telamoniden och Odyssevs gingo fram, skörtade upp sig och grepo tag i hvarandra. Det brakade till i ryggarna på dem båda, och hvar de knepo fast i hvarandra, blef det röda strimmor både på axlarna och sidorna. Kampen drog så länge ut, att åskådarne började bli otåliga.

— Lyft mig; annars lyfter jag dig! skrek Ajas.

Han lyfte sin motståndare i vädret, men den listige Odyssevs satte i detsamma med sådan kraft sin häl i knävecket på honom, att han knixade till och ramlade baklänges med Odyssevs öfver sig. Odyssevs lyfte honom ett stycke men orkade ej mer utan föll med honom tillbaka. När han och Ajas tredje gången skulle taga i tu med hvarandra, sade Akillevs:

— Nu kan det vara nog; ni ha båda segrat, och jag vill ge eder lika pris.

Sedan de rest sig och återtagit sina platser, började täflingen i *snabblöpning*. Första priset var

en prydlig sidonisk silfverskål, det andra en tjur, det tredje en half talent i guld. Ajas lokrern, Odyssevs och Antilokos ställde sig i rad, Akillevs utpekade målet, och de täflande satte i väg. Ajas fick strax försteget, men Odyssevs var honom så nära, att han flåsade honom i nacken. Fiken efter segern anropade Odyssevs sin skyddsgudinna om större kraft och tog ut sprången det mesta han kunde. Just som båda sträckte handen mot silfverskålen, halkade Ajas och ramlade omkull med näsan midt i smutsen. Odyssevs fattade silfverskålen. Ajas åter sprang upp, grep tjuren vid hornet, spottade smutsen ur munnen och sade:

— Bestämdt har Atena förhäxat mina fötter; hon är jämt till hands och hjälper sin kære Odyssevs som en riktig mamma.

Alla skrattade hjärtligt. När Antilokos strax därpå kom in som tredje man och tog sin halftalent, sade han:

— Nu syns det, att de eviga unna snabbblöpningens ära äfven åt äldre män. Ajas är en smula äldre än jag, men Odyssevs hör till forntidsmänniskorna, och dock kan ingen täfla med honom i lopp — utom Akillevs, förstås.

— Det där skall du inte ha sagt förgäfves, sade Akillevs smickrad; jag skall öka ditt pris med en half talent.

Han stack guldet i sin väns hand och öfver-

gick därefter till täflingen i *lanskamp*. Segraren skulle få ett silfverbeslaget svärd, och sedan skulle

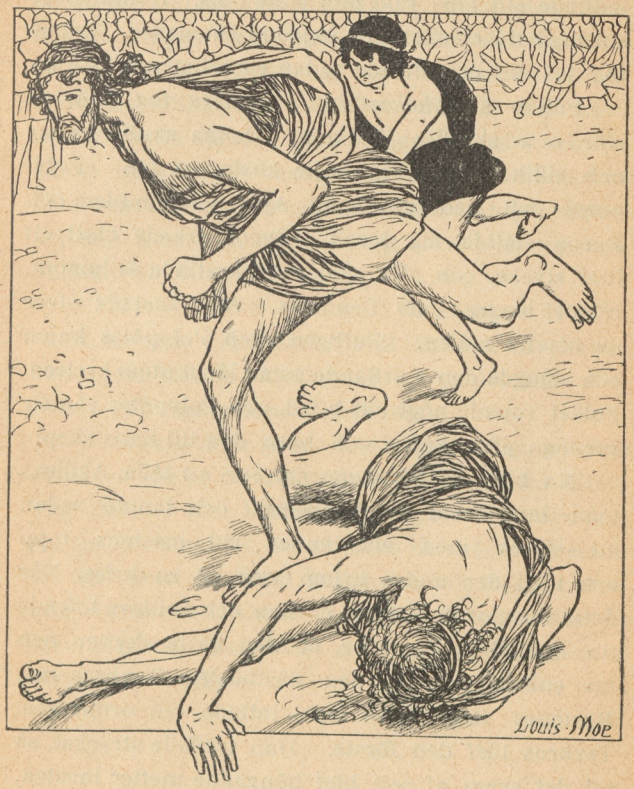

han och motståndaren sinsemellan dela Sarpedons präktiga rustning. Diomedes och Ajas telamoniden

gingo emot hvarandra. Ajas råkade Diomedes sköld, men Diomedes stötte undan Ajas sköld och måttade sin lans rakt mot hans hals. Höfdingarne sprungo då emellan och hejdade Diomedes. Denne tog svärdet och delade sedan rustningen med Ajas.

Följde så *klotkastning*. Akillevs tog fram en stor och skroflig järnkula. Denna skulle kastas och tillika blifva den bäste kastarens lön. Polypötes och Leontevs samt Ajas telamoniden och Epeos ställde sig i rad. Epeos orkade blott ett litet stycke, och alla akajerna skrattade åt honom. Något längre kom Leontevs. Ajas kastade öfver de utsatta målen. Slutligen grep Polypötes kulan och slängde den hvirflande åstad långt utom kretsen. Folket ropade högt sitt bifall, och Polypötes vänner sprungo efter kulan och buro den till hans skepp.

Nu blef det *bågskyttarnes* tur att täfla. Akillevs män buro fram en skeppsmast och bundo sedan ett streck med ena änden vid mastens topp och med den andra kring foten på en dufva. När detta var gjordt, reste de masten, och Akillevs lofvade tio dubbeleggade yxor åt den bäste skytten och tio enkeleggade åt den nästbäste. Tevkros och Meriones stego fram och lottade om ordningen. Tevkros blef den förste. Han träffade strecket, så att det skars af och blef hängande utefter masten, medan dufvan i en stor krets svingade sin väg. Folket jublade vid detta skott. Men Meriones,

som i förväg dragit en pil ur kogret, ryckte i blinken bågen ur Tevkros hand, lade pilen på strängen, siktade och tryckte af. Pilen gick tvärsigenom vingen strax intill kroppen och föll sedan till jorden, borrande sig ned i sanden framför Meriones fötter. Men dufvan flaxade till masttoppen, satte sig där med hängande näbb och slokande vingar och damp sedan till marken helt nära masten. Folket såg med förundran på mästerskytten Meriones, då han steg fram och tog sina dubbelyxor som pris.

Till sist ställde Akillevs i kretsen ett bäcken, värdt en oxe, samt därbredvid en lans. De skulle vara pris för de skickligaste i *lanskastning*. Meriones och Agamemnon reste sig.

— Atrevs son, sade då Akillevs artigt, vi veta förut, att du är öfverlägsen i lanskastningens konst. Tag därför utan täflan detta pris! Lansen vill jag ge åt Meriones, i fall du ej har något däremot.

Smickrad af detta höflighetsbevis, tog Agamemnon bäckenet, medan Meriones fick lansen. Åt öfverhärolden Taltybios gaf Akillevs slutligen en särskild belöning.

27. Hektors likfärd.

Efter täflingarnas slut skingrade sig åskådarne för att äta kvällsvard och gå till hvila. Men Akillevs kvaldes af tanken på sin nyss höglagde vän. Han vände sig hit och dit på sitt läger och lade sig än på sida, än på ryggen, än framstupa. Han kunde dock icke få en blund i sina ögon. Snart reste han sig därför och vandrade otröstlig längs hafsstranden, tills det började gry. Då spände han hästarna för vagnen, band Hektor efter och släpade honom tre gånger kring Patroklos hög. Hade ingen skyddat liket, skulle det efter denna misshandel varit alldeles vanställdt. Men förut hade Afrodite dag och natt hållit vård därom, och denna gång skyddades det af Apollon.

När gudarne sågo, huru illa Akillevs bar sig åt med sin fallne fiende, intogos de alla, utom Hera och Atena, af medömkan och bådo den fyndige Hermes att stjäla bort liket. På tolfte dagen efter Hektors död sade Apollon:

— Hvad ni gudar ändå äro grymma och hätska! Huru ofta har icke Hektor gifvit er rikliga offer, och nu unna ni honom ej ens en hederlig begrafning. Ni hjälpa endast den förfärlige Akillevs, som icke vet, hvad billighet är, utan endast tänker på våldsbragder, alldeles som ett groft och rof-

girigt lejon. Mången har ju mistat sin broder eller sin ende son och låter dock slutligen blidka sig. Men denne, när han berövat sin fiende lifvet, binder han honom vid vagnen och släpar honom kring sin döde vän, fast denne hvarken kan ha gagn eller ära däraf. Se, hur han i sitt vilda raseri misshandlar det stumma stoftet!

— Säg hvad du vill, svarade Hera förbittrad, men inte kan du väl ändå jämföra Hektor och Akillevs med hvarandra! Hektor är ju bara ett människobarn, men Akillevs har en gudinna till moder. Du var ju själf med på hennes bröllop, din falske harpspelare och förrädare!

— Sådana bittra ord må du hålla inne med, sade Zevs strängt. Icke ens gudarne äro hvarandra jämlika, och af alla människor var mig Hektor den käraste. Dock vill jag ej låta Hermes undanstjäla hans kropp; hans moder skulle för öfrigt strax tala om det för honom. Men kalla hit Tetis, så vill jag be henne gifva sin son ett hälsosamt råd!

Iris skyndade strax ned i silfvergrottan och bad Tetis komma med. Denna höljde sig i en nattsvart mantel och följde budbärerskan. Vågorna skilde sig framför dem, och de voro snart uppe på jorden samt höjde sig därifrån till Olympen. Atena lämnade Tetis sin plats, och Hera räckte henne till välkomst en gyllene pokal.

— Du är tyngd af sorg, det vet jag väl, sade

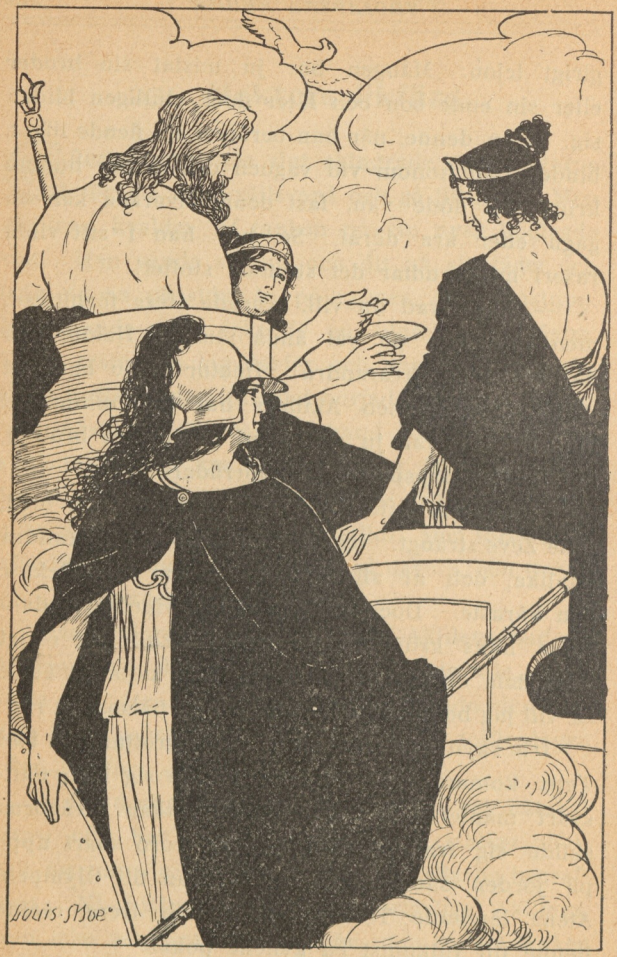

Tetis mottager Zevs befallning.

Zevs, men jag har dock kallat dig hit, och jag skall nu säga dig hvarför. I nio dagar hafva gudarne tvistat om Hektors lik, och det har till och med varit fråga om att låta Hermes stjäla bort det. Men jag har ej velat tillfoga Akillevs denna vanheder, ty jag har alltid hyst vänskap och aktning för dig. Skynda dig nu och hälsa din son, att vi vredgas på honom, därför att han i sin vrede ej vill taga lösen för Hektors lik.

Tetis sänkte sig ned till myrmidonernas läger och gick in i sin sons tält. Hon satte sig bredvid honom, smekte med handen hans kind och sade:

— Älskade son, huru länge skall du så med suckar och tårar förspilla ditt lif? Endast litet däraf har du kvar; må du därför njuta af det lilla, som ännu är dig beskärdt! Jag kommer nu med en hälsning från Zevs själf; gudarne, säger han, vredgas på dig, därför att du i din vrede ej vill taga lösen för Hektors lik.

— Är detta Olympierns vilja, svarade Akillevs genast, så skall jag icke säga nej, i fall någon kommer och bjuder mig lösen.

Medan mor och son sålunda talade med hvarandra, flög Iris på Zevs befallning till Ilion. Där fann hon endast jämmer och sorg. Utanför konungapalatset sutto Priamos söner gråtande, och midt ibland dem låg den gamle på marken, ref med händerna i stoftet och kastade det öfver huf-

vudet. Inifrån huset hördes klagan af konungens döttrar och sonhustrur. Iris nalkades Priamos och hviskade hans namn samt hälsade från Zevs, att han borde fara till Akillevs och bjuda lösen för sin sons kropp. Priamos lyssnade darrande, och när gudinnan försvunnit, sprang han upp och befallde, att två vagnar skulle spännas för, en med hästar och en med åsnor. Sedan gick han in i sin skattkammare, som var klädd med cederträ och rymde en mängd stora dyrbarheter. Han ropade på Hekabe och omtalade för henne, hvad han hade i sinnet.

— Har du då alldeles mistat förståndet! utbrast hon snyftande. Får denne falske och blodige man dig blott i sitt våld, så känner han hvarken ömkan eller försyn. Å, jag skulle vilja bita mig in i hans innersta lefver och sluka den!

— Jag låter icke afhålla mig af dina olycksprofetior, svarade Priamos, ty jag har själf hört gudinnan och sett henne framför mig. Bjuder Ödet verkligen, att jag skall dö vid akajernas skepp — välan, må han då dräpa mig där, den stolte Akillevs, blott jag först slutit min son i min famn och fått mätta mig med tårar.

Han öppnade kistornas lock och tog fram den lösen, han ville bjuda: tolf högtidsmantlar, tolf täcken, tolf mattor, tolf lifrockar och tolf kappor, tio talenter i guld, fyra bäcken, två trefötter och

en dyrbar pokal. De troer, som voro samlade i pelargången, dref han därefter bort med sin staf.

— Ut med er, lättingar, skrek han åt sina söner; jag vånnar, att ni alla hade dött i stället för Hektor! Laga strax vagnarna i ordning, och packa ordentligt in allt det här, så att jag snart får ge mig i väg!

Förskräckta öfver den gamles häftighet lade sönerna alla dyrbarheterna i en stor kista, lyfte denna på en stark, fyrhjulig vagn och spände för ett par starka åsnor. Själf tog Priamos med sig Idäos och satte hästarna för sin egen vagn. När allt var färdigt, räckte honom Hekabe en pokal och uppmanade honom att gjuta dryckesblot åt Zevs och bedja om ett varsel. Alla blickade mot himlen. De sågo då en örn på breda vingar sväfva fram öfver staden till höger om dem. Vid detta lyckobud sprang Priamos jublande upp på sin vagn, lät Idäos sätta åsnevagnen i rörelse och körde efter, så att det dånade i porthvalfvet. Sönerna följde med till muren, men vände där tillbaka.

Åldringarne åter fortsatte sin färd, körde öfver Skamander vid det vanliga vadstället, passerade Ilos grafvård och stannade sedan en stund för att vattna åsnorna och hästarna i floden. Härolden spejade ängsligt omkring sig i skymningen.

— Där ser jag en man komma, sade han, och

jag är rädd, att han gör slut på oss båda. Låt oss fly med hästarna — eller låt oss hellre falla ned och be honom om förbarmande!

Håren reste sig på Priamos hufvud, och han kände sina lemmar förlamade af fruktan. Men den, som nalkades, var Hermes, dock icke i gudaskepnad utan i gestalten af en ung konungason med kinderna fjunade nyss i ungdomens älskliga fägring.

Han gick fram, fattade Priamos hand och sade:

— Fader, hvart ämnar du dig midt i djupa natten, medan andra människor sofva? Fruktar du icke akajerna, som ligga strax härintill? Om någon af dem såge dig fara med så stora dyrbarheter, kunde han lätt frestas att råna dig, och hvarken du eller din ledsagare skulle kunna motstå honom, ty ni äro ju båda gamla. Men jag skall icke göra dig något ondt utan tvärtom försvara dig, ty du påminner mig om min vördade fader.

— Ja, svarade Priamos, det är ett vågspel, jag tagit mig före. Men tydligen håller någon af gudarne sin hand öfver mig, då han sänder mig en så god ledsven som du synes vara.

— Är det för att rädda undan en del af dina skatter, som du färdas på detta sätt? frågade Hermes. Eller öfverge ni kanske alla Ilion, sedan det ej längre värnas af din son Hektor?

— Hvem är du, kåre vän, utbrast Priamos, som talar så ömt om min olycklige son?

— Honom har jag ofta sett, svarade Hermes, medan vi myrmidoner stodo och betraktade striden på afstånd; jag är en af Akillevs män.

— Är du det, sade Priamos ifrigt, så berätta mig strax, huruvida min son ännu ligger vid skeppen eller om Akillevs redan huggit honom i stycken och kastat honom för hundarna!

— Han ligger ännu likadan som för tolf dagar sedan, svarade Hermes; Akillevs har misshandlat honom, men han har ej tagit skada däraf. Du skulle bli förvånad, om du såge, hur frisk och ofläckad han ligger. Blodet är aftvådt, och de många såren äro igengrodda.

— Håll till godo med denna sköna pokal, min vän, utbrast gubben glad, och hjälp mig att komma fram till konung Akillevs tält!

— Fresta mig ej med gåfvor, gamle man! sade Hermes. Utan Akillevs vetskap mottager jag inga af de dyrbarheter, som äro ämnade åt honom. Jag skall i alla fall troget ledsaga dig.

Han besteg vagnen, fattade piskan och dref på hästarna, så att de snart voro vid vallgrafven. På vallgången sutto vakterna vid sin kvällsvard. Hermes sträckte sin staf öfver dem, så att de somnade. Ostörd kunde han sålunda komma öfver grafven, öppna porten och skjuta bommarna för igen. Därpå körde han fram till Akillevs boning, som var omgifven af ett tätt pålverk. I pålverket fanns

en port, hvilken tillslöts med en tallbom, som var så stor, att tre män behöfdes att draga den undan och att skjuta den för. Hermes öppnade den ensam och förde vagnarna in på den rymliga förgården. Här räckte han Priamos handen och sade:

— Åldrige man, jag är Hermes, en af de evige och af Zevs själf sänd att vara din ledsven på denna färd. Sedan jag lyckligen fört dig hit, vänder jag tillbaka. Gå nu in till Akillevs och besvär honom vid hans son och fader och moder, så att han må blifva rörd i sitt hjärta!

Så snart Hermes sagt detta, var han försvunnen. Priamos steg ned från vagnen och skyndade in i tältet. Där satt Akillevs, omgifven af sina vänner. Han hade nyss ätit kvällsvard, och bordet stod ännu framme. Plötsligen sprang Priamos fram, kastade sig till Akillevs fötter, tog om hans knän och kysste hans händer. Alla i tältet sågo häpna på hvarandra, men Priamos sade:

— Tänk på din fader, du gudalike Akillevs! Äfven han står nu på grafvens tröskel, äfven han lider kanske betryck, då han ingen son har hos sig, som kan skydda honom mot olyckorna. Han känner dock fröjd i sitt hjärta, hvar gång han hör, att du ännu lefver, och dag för dag hoppas han, att du skall återvända. Men jag, eländige man, jag har hopplöst förlorat den son, som var mig den käraste; honom har du nyligen dräpt, då han

försvarade sin fädernejord. För att köpa hans lik har jag kommit hit med riklig lösen. Hys nu försyn för gudarne, och förbarma dig öfver mig! Tänk på din egen fader och besinna, att jag dock är vida mer att beklaga än han:

Det, som jag lider, ej än en dödlig lidit på jorden —
ack, att lyfta till munnen den hand, som mördat hans söner.

Akillevs sköt sakta gubbens hand ifrån sig. Han grät öfver sin ensamme fader och sin döde vän, och vid hans knän grät Priamos öfver sin son. Men sedan Akillevs en stund lättat sitt hjärta

med tårar, sprang han upp, reste gubben från hans knäböjande ställning och sade:

— Mycket ondt har du i sanning lidit, gamle man. Men hur har du vågat dig ensam hit in till dina söners baneman? Du måtte ha ett hjärta af järn i ditt bröst. Men sätt dig nu här på stolen och låt sorgerna för en stund hvila! Två bäcken har Zevs stående vid sin sida, det ena med goda håfvor och det andra med onda, och ur dem blandar han människornas öden. Mycket godt har han skänkt min fader: makt, rikedom och en odödlig maka. Men till gengäld har han gifvit honom den onda lotten, att hans enda son skall i förtid dö. Så hafva ock gudarne tilldelat dig mycket godt men därjämte äfven ofrid och sorger. Dock må du ej sörja utan uppehåll; din sorg kallar i alla fall ej din son åter till lifvet.

— Nej, nej, svarade Priamos; så länge min Hektor ännu ligger obegrafven, vill jag ej hvila. Gif mig honom strax tillbaka, tag de gåfvor jag bjuder som lösen, och återvänd sedan med dem till ditt fädernesland!

— Besvära mig icke med böner! sade Akillevs uppbrusande. Jag har redan af min moder fått bud från gudarne, att jag borde låta dig återlösa din son. Jag förstår äfven mycket väl, att någon af de eviga måtte ha fört dig hit, ty annars hade du hvarken kunnat passera vakten eller draga undan

bommarna. Upprör mig därför ej i onödan med din jämmer! Jag kunde annars lätt förgripa mig på dig och trotsa Zevs bud.

Bäfvande lydde gubben hans ord. Akillevs sprang ut, spände ifrån hästarna och åsnorna samt ledde in Idäos och bjöd honom en stol. Därpå lät han taga upp ur kistan de dyrbarheter, som utgjorde lösen för Hektors lik. Två mantlar och en lifrock lämnades dock kvar; i dem skulle liket vara svept under hemfärden. Sedan kallades slafvinnorna ut för att två och smörja och svepa den döde. Detta skedde dock afsides, så att Priamos ej såg det; ty man var rädd, att han vid sonens åsyn skulle utbrista i vrede mot hans baneman och reta denne, så att han kanske dräpte gubben. När slafvinnorna voro färdiga, gåfvo de Akillevs bud. Han kom då ut och lade Hektor på en bår, och denna lyfte sedan vännerna upp på åsnevagnen. Akillevs suckade härvid och sade:

— Vredgas icke, Patroklos, i fall du där nere i Hades förnimmer, att jag utlämnar Hektor till hans fader! En stor lösen har jag mottagit, och du skall däraf få din billiga andel.

Han gick nu åter in i tältet och bjöd Priamos och Idäos på en präktig måltid. Efter dennas slut betraktade Priamos med beundran sin värd och förvånades öfver hans gudomligt stora och fagra gestalt. Akillevs å sin sida beundrade den gamles

vördnadsvärda anlete och klangfulla stämma. Då de sett sig mätta på hvarandra, bad Priamos, att han skulle få gå till hvila, ty han hade hvarken legat i bädd eller suttit till bords, sedan hans son föll. Akillevs lät sina slafvar och slafvinnor ute i försalen reda ett par bäddar med mattor till underlag samt purpur- och ylletyger till täcken.

— Lägg dig därute, gamle man! sade Akillevs vänligt. Hit in komma allt emellanåt akajernas konungar för att rådgöra med mig, och i fall du låge här, kunde någon af dem lätt få se dig och berätta det för Agamemnon, och då är jag rädd, att det kunde bli en smula dröjsmål med utlämnandet af liket. Men säg mig nu, hur många dagar du behöfver till Hektors begrafning; jag skall då afhålla vår här från strid, så att ni få vara ostörda.

— Ack, vill du göra detta, ropade gubben glad, då gör du mig en stor välgärning. Vi äro ju hårdt inspärrade, och bränslet till bålet måste vi hämta från bergen. Nio dagar vilja vi hålla dödsklagan i husen öfver min son, på den tionde bränna vi honom, och på den elfte kasta vi upp högen. På den tolfte kunna vi sedan strida igen, i fall detta verkligen skall vara så nödvändigt.

— Må det ske som du önskar, svarade Akillevs; i elfva dagar skall jag hålla akajerna tillbaka.

Sedan detta var aftaladt, lade sig både Akillevs och hans gäster till sängs. Äfven alla andra sofvo.

både människor och gudar. Hermes ensam sof ej. Sedan de båda gamla fått hvila ut en stund, närmade han sig Priamos hufvudgärd och sade:

— Du är minsann inte rädd, gubbe, som kan sofva så lugnt midt ibland fientliga män. Akillevs har visserligen skonat dig och tagit lösen för din son, men tre gånger så mycket skulle nog dina söner få betala i lösen för dig, i fall Agamemnon finge veta, att du är här.

Priamos blef rädd och stod upp och väckte Idäos. Tyst spände de hästar och åsnor för och åkte hastigt genom lägret ut på fältet. Hermes lagade därvid så, att hvarken vakterna eller någon annan märkte dem. Då han fört dem till vadstället, försvann han och återvände till Olympen. Det var då så långt lidet, att det började ljusna i öster.

I Troja hade man af oro öfver konungens äfventyrliga färd ej kunnat sofva. Kassandra hade gått upp på Ilions högsta torn. Där stod hon och spejade ned mot vadstället. I den svaga gryningen märkte hon något, som rörde sig på vägen. När det kom närmare, såg hon hästarna och fadern och efter honom åsnevagnen med Idäos och en likbår. Hon uppgaf ett högt skri och ropade, att Priamos var i antågande med Hektors kropp. Alla, som hörde det, sprungo ut på vägen och omringade vagnarna. Priamos befallde dem ge plats och körde upp till konungapalatset.

Här lyftes Hektor af och lades på en praktfull likbädd. Kring denna ställdes sångare, som uppstämde dödskväden, och under uppehållen mellan kvädena utbrusto kvinnorna i högljudd klagan. Andromake trädde med sin son Astyanax fram till den döde hjälten, lade sina mjällhvita armar om hans hufvud och klagade:

— Älskade man, i din ålders blomma är du bortgången, och mig och denna vår lilla son och oss alla har du lämnat utan värn. Ack, Astyanax, bort till skeppen skola vi släpas; som slafvar skola du och jag tjäna under en omild herre. Eller ock skall kanske någon akajisk kämpe gripa dig och slunga dig ned från tornet till hämd för någon fader

eller broder eller son, som fallit för din faders mäktiga hand. Ty blid var du icke i stridens vimmel, min Hektor. Bitter är nu sorgen hos ditt folk, bittrare hos dina föräldrar, men allra bittrast hos din Andromake, hvilken du ej från dödsbädden räckte din hand, ej i dödsstunden skänkte ett minnesord, som hon sedan under dagens och nattens gråt kunde gömma i sitt hjärta!

— O, Hektor, utbrast Hekabe; gudarnes älskling var du i lifvet, och gudarnes älskling är du efter döden. Huru ömt hafva de ej bevarat dig, huru frisk och duggig ligger du icke här i palatset, liksom hade du ej blifvit dräpt, utan vore kallad af Apollon genom en af hans pilar!

— Du, Hektor, så talade därefter Helena, du var mig af alla mina svågrar städse den bäste. Många år äro nu försvunna, sedan din broder i en olycklig stund rånade mig bort från min fädernebygd. Mycket har jag här fått lida. Men af dig hörde jag aldrig ett ondt eller smädligt ord, utan var någon omild mot mig, så höll du honom alltid tillbaka och ställde med ditt goda hjärta och ditt vänliga tal allt till rätta. Väl må jag därför begråta dig och begråta mig själf, ty nu har jag ju icke längre någon tröstande vän kvar i Troja — ack, här sky de mig ju alla!

Medan de så klagade, snyftade folket rundt omkring.

Men så snart den första sorgen hade lagt sig, befallde Priamos, att tillredelserna till begrafningen strax skulle begynna. Män sändes till skogs med oxar och åsnor och samlade under nio dagar ved till ett ofantligt bål. Detta restes utanför stadsmuren. På tionde dagen var det i ordning. Man lyfte då upp Hektors bår på toppen däraf och tände det. Dagen därpå släcktes glöden med vin. Hektors ben samlades och lades i ett gyllene skrin, som omvirades med purpurmantlar och nedsattes i en graf. Kring grafven byggdes en krets af väldiga stenar, och inom denna uppkastades en hög. Medan detta skedde, sutto spejare rundt om för att vakta på akajerna, så att dessa ej skulle kunna öfverraska de arbetande. Så snart högen var färdig, begåfvo sig alla upp till Ilion och firade där en lysande griftemåltid.

Sålunda jordade troerna sin ypperste hjälte, den hästomtumlande Hektor.

---

28. Akillevs sista öden.

Någon tid efter Hektors likfärd sågo troerna en väpnad skara komma ridande mot staden. I spetsen red en ung och skön kvinna, och hennes ledsagare voro äfven kvinnor. Det var den rykt-

bara drottning *Pentesilea* med sina sköldmör eller *amasoner*. Hon kom för att hjälpa Priamos mot akajerna.

Jublande sprungo troerna sina nya bundsförvanter till mötes. Priamos gick ut och förde amasonerna till sitt palats. Han bjöd Pentesilea på ett präktigt gästabud och gaf henne de dyrbaraste skänker. Uppmuntrad häraf gjorde hon ett högtidligt löfte, att hon skulle döda Akillevs och bränna akajernas skepp.

Tidigt följande morgon svingade hon sig på sin häst och tog två lansar i vänstra handen samt sin dubbeleggade stridsyxa i den högra. De andra amasonerna följde henne till häst, och efter dem kommo troerna på stridsvagnar eller till fots, anförda af Paris och Hektors öfriga bröder. Akajerna häpnade, när de sågo sig anfallna af fiender med ett så underligt utseende och ett så ovanligt stridssätt. Det blef en hård strid, och både akajer, troer och amasoner föllo.

Endast en del af akajerna hade dock brytt sig om att rycka ut, ty de tänkte, att efter Hektors fall hade de af troerna ingenting att frukta. Flera hjältar hade därför stannat i lägret. Bland dem voro Akillevs och hans frände Ajas telamoniden.

Pentesilea; uttal: Päntesilea. — *Amasoner;* uttal: amasåner. — *Ovanligt stridssätt;* akajerna och troerna stredo aldrig till häst.

De lågo på Patroklos grafhög och förargade sig öfver, att de numera icke hade någon värdig motståndare att mäta sina krafter med.

Medan de sålunda lågo overksamma, hörde Ajas

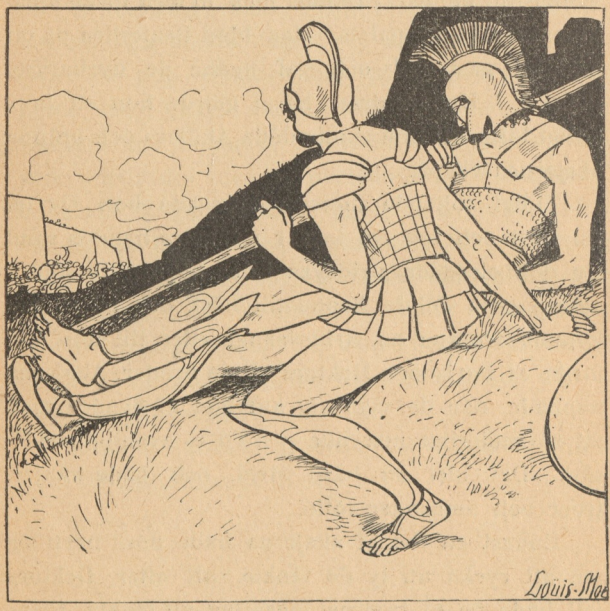

stridsropen närma sig. Han lyfte hufvudet och såg på Akillevs.

— Stridsbroder, sade han, hvad var det för ett ljud, som nådde mitt öra? Jag tyckte, det var såsom ropet från en hård strid. Låt oss gå dit och se, hvad det är!

Akillevs satte sig upp och lyssnade. Braket hördes allt starkare. Båda ryckte till sig vapnen, hoppade upp på sina vagnar och körde till fältet. Där sågo de amasonerna fara fram bland stupande akajer. När Pentesilea upptäckte Akillevs, slungade hon sin lans mot honom. Men den studsade tillbaka från hans sköld. Akillevs mätte sköldmön och hennes häst med blicken och sade:

— Säg mig, kvinna, hur har du kunnat drista dig att gå emot den, för hvilken själfva Hektor måste falla? Vansinnet måtte ha gripit dig. Men nu är din sista stund inne.

Med dessa ord sände han Pelion-lansen genom hennes sköld och in i hennes bröst. Stridsyxan föll ur hennes hand, och det skymde för hennes ögon. Hon tvekade ett ögonblick, om hon skulle draga svärdet och försvara sig, eller om hon skulle kasta sig af hästen och falla till Akillevs fötter med bön om nåd. Men han lämnade henne ingen tid till tvekan. I sin vrede öfver hennes förmätenhet genomborrade han med en ny stöt af lansen både henne och hennes häst, så att hon maktlös dignade ned, stödd mot hästens rygg. Akillevs ryckte till sig lansen och löste hjälmen af hennes hufvud. Men när han fick se hennes sköna anlete, som ännu i döden med ett bedjande uttryck var riktadt emot honom, intogs han af vemod. En mängd akajer, som nyss hade sprungit för hennes strids-

yxa, svärmade fram och ville genomborra henne med sina spjut. Ifrigast af dem var den vedervärdige Tersites. Men Akillevs höll dem undan och sade, att intet ondt finge tillfogas den stupade mön; hon skulle oskadd utlämnas till troernas härolder för att få en hederlig begrafning.

— Hvilken stolle är icke den store Akillevs! skrek då Tersites hånande. Står han inte nu och hänger hufvudet för den där flickans skull, som gjort oss så mycket ondt! Ett vackert ansikte är nog att alldeles förkollra hans svaga hjärna. Men hon skall lika fullt, honom till trots, bli ett rof för gamar och hundar.

Härmed rände han sin lans i den döda sköldmöns öga. Men detta var ock smädarens sista dåd. Rasande af harm höjde Akillevs sin hand och gaf honom på kinden ett så väldigt slag, att han tumlade omkull, kippade efter andan och låg död på marken. Stumma af förfäran veko de kringstående undan.

Kampen hade nu upphört, och en härold från Priamos begärde, att ett stillestånd skulle ingås, och att de på ömse sidor fallna skulle utlämnas och begrafvas. Akillevs gaf sitt bifall härtill. Pentesilea och de stupade amasonerna blefvo därpå af troerna brända och höglagda.

Den så ömkligen omkomne Tersites var en frände till Diomedes. Denne kräfde därför bot för

hans dråp och fick medhåll af Agamemnon. Vredgad häröfver lät Akillevs hala sina skepp i hafvet och for till Lesbos för att därifrån segla hem. Men Odyssevs skyndade efter och lyckades slutligen öfvertala honom att återvända till Troja.

Efter amason-drottningens fall voro troernas höfdingar nära att uppgifva allt hopp om seger. I rådsförsamlingen framställde somliga det förslaget, att man borde lämna Troja i akajernas händer och med palladiet och fädernas ben utvandra till främmande land för att där grundlägga en ny stad. Men medan de tvistade härom, kommo vakter och berättade, att en ny hjälphär till häst vore i anryckande. Det var den mäktige krigarefursten *Memnon*, som härskade öfver etiopierna.

När Tetis fick kännedom om Memnons ankomst, skyndade hon till Akillevs och bad honom att icke deltaga i striden mot etiopierna. Ty om han det gjorde, så skulle han visserligen fälla Memnon, men strax därefter skulle han själf falla. Akillevs lofvade henne att låta de öfriga akajerna ensamma utkämpa denna kamp.

Nästa morgon sågo akajerna en stor här af mörkhyade krigare rycka mot lägret. Midt ibland dem, och högre än alla de andra, syntes en ståtlig ynglingagestalt med strålande rustning. Det var Memnon. Sitt första anfall riktade han mot de skaror, som fördes af Nestor. Två af dennes män

föllo för honom, och i detsamma kom en pil och dödade Nestors ena häst. När gubben såg Memnon nalkas med höjd lans, ropade han på Antilokos. Ynglingen ilade till, ställde sig skyddande framför Nestor och slungade en stor sten mot Memnons hjälm. Men hjälmen höll, och Memnon genomborrade Antilokos, som sålunda med sitt eget lif räddade faderns.

Förtviflad vände Nestor om, for med hast till Akillevs i hans läger och berättade, att nu var äfven den man fallen, som näst Patroklos varit honom den käraste af alla; honom höll Memnon nu på att plundra. Vid denna underrättelse greps Akillevs af raseri, och utan att bry sig om moderns varning sprang han på sin stridsvagn och störtade mot Memnon. Det blef en häftig och långvarig envigeskamp dem emellan, ty båda voro utomordentligt starka och vapenskickliga män. Slutligen lyckades dock Akillevs jaga sin lans i Memnons bröst. Dock kunde han ej taga den fallnes rustning; ej heller vardt det någon strid om liket. Ty Zevs sände strax vindgudarne ned och lät dem genom luften föra den döde Memnon hem till hans fädernesland och hans fränder.

Sedan Memnon stupat, veko etiopier och troer tillbaka. Akillevs jagade efter dem ända fram till Troja. Han var nu fast besluten att sätta sin fot inom staden, kosta hvad det ville. Utan att fråga efter

lansar och pilar sprang han därför in i själfva porthvalfvet. Här fattade han tag i dörrarna och redde sig att med sin öfvermänskliga styrka lyfta dem från deras hakar och sålunda öppna väg för sina stridskamrater.

Men nu steg Apollon vredgad ned och gick emot Akillevs, liksom han fordom gått mot Patroklos. Gudens ögon flammade, pilarna rasslade i kogret vid hans skuldra, marken darrade under hans steg, och med dånande stämma befallde han Akillevs att vika bort.

— Är du nu där igen, fjärrskjutare? ropade Akillevs trotsigt. En gång förut har du sökt rycka segern ifrån mig. Men nu råder jag dig, att du lagar dig undan till de öfriga gudarne; annars kunde min lans nå dig, hur odödlig du än är.

Den vredgade Apollon vände sig till Paris och uppmanade honom att skjuta Akillevs. Paris spände sin båge, lade en pil på strängen och tryckte af. Apollon styrde pilens väg, så att den borrade sig in i Akillevs häl, det enda ställe, där han kunde såras till döds. En stickande smärta genomilade hjälten ända upp till hjärtat, och liksom ett undergräfdt torn störtade han till marken.

— Hvem har på afstånd skjutit denna lömska pil mot mig? ropade han, blickande omkring sig med vreda blickar. O, om jag hade honom emot mig i öppen strid, så att jag kunde slita honom

i stycken och sända hans usla själ till Hades! Det anar mig, att det är den falske Paris, och att Apollon själf har riktat hans pil.

Med ett häftigt ryck drog han pilen ur såret och slängde den ifrån sig. Därpå tog han med sin osårade fot och med hjälp af lansen ett långt språng in bland troerna och dödade alla han kom åt. De öfriga flydde förfärade. Akillevs borrade lansen i jorden och stödde sig därpå, medan han rötte efter de flyende. Men snart blefvo

hans lemmar kalla och stela, och efter en stund släppte han sitt tag och störtade död till marken.

Med ett högt jubelskri lopp Paris fram och manade troerna att taga Akillevs kropp. Men akajerna rusade till för att rädda den. Ajas telamoniden lyfte upp den och släpade den ifrån muren, och Odyssevs gick efter och afhöll de anfallande. Slutligen lyckades det ock de båda hjältarne att bringa liket i säkerhet.

Striden hvilade nu några dagar, ty å båda sidor hade många fallit. Hos akajerna brändes och höglades först Antilokos och sedan Akillevs. Till Akillevs begrafning kom hans moder Tetis med alla nereiderna; kring båren ställde sig de nio olympiska sånggudinnorna och höjde sina dödskväden, och Tetis och Briseis utgöto i klagande toner sin sorg. Efter bränningen gömdes Akillevs ben i samma urna och i samma hög som Patroklos.

Så snart begrafningsmåltiden var slut, anställde Tetis kämpalekar och utdelade stora kostbarheter såsom pris åt segrarne. Sedan lekarna blifvit utkämpade, reste hon sig och tillkännagaf, att hon ville skänka sin sons oförlikneliga rustning åt den bland de akajiska hjältarne, som mest bidragit till räddandet af hans lik.

På en gång framsprungo då Ajas, som burit liket, och Odyssevs, som värnat det. De båda hade egentligen aldrig varit vänner; Odyssevs hade

hållit sig mera till Diomedes, Ajas mera till sin frände Akillevs. Ingendera ville gifva efter, och båda fordrade, att Agamemnon, Nestor och Idomenevs skulle döma dem emellan. Nestor tog de båda andra afsides och sade, att tvisten på inga villkor finge slitas af några akajiska furstar, ty huru dessa än dömde, skulle de alltid få en af de täflande till fiender, antingen den starke Ajas eller ock den listige Odyssevs. Bäst vore att föra fram de troer, som blifvit tillfångatagna under kampen om Akillevs lik, och låta dem döma.

Så skedde. De troiska fångarne leddes till tingsplatsen och sattes å domaresätena, och Ajas och Odyssevs framställde åter i allt folkets åsyn sina anspråk. Fångarne, som under striden lidit mera ondt af den som kämpade än af den som bar, förklarade, att Odyssevs var den, som gjort mest för likets räddning.

Glad mottog Odyssevs den härliga belöningen. Men Ajas gick tyst till sitt tält. Där satte han sig utan att se på sin hustru *Tekmessa* eller sin son *Evrysakes* och utan att höra deras ord. Natten kom, men Ajas tänkte ej på sömn, utan rufvade blott öfver den skammen att ha blifvit aktad ringare än Odyssevs. Så länge grubblade han häröfver, och så våldsam var hans vrede, att han slutligen föll i

Evrysakes; uttal: Evrysakes.

vanvett. Midt i natten sprang han upp och störtade ut. På fältet i närheten af hans tält gingo akajernas boskapshjordar i bet. Gripen af blindt förstöringsraseri rusade han in bland dem, huggande och stickande åt alla håll. När han rasat ut, var anfallet öfver, och han kom till besinning och såg hvad han gjort. Han fasade då och blygdes öfver sin förnedring. Dyster gick han in i sitt tält och tog farväl af Tekmessa och Evrysakes. Sedan drog han det svärd, som han efter enviget med Hektor fått i hedersgåfva af denne, och satte det med fästet i marken och udden uppåt. Därpå lyfte han händerna mot himlen och sade:

— Om en ting beder jag dig, Zevs: sänd, så snart jag fallit, min broder Tevkros hit, och låt honom taga vård om mitt lik, så att det ej blir kastadt för fåglar och hundar! Men du Sol, som nu i din lysande vagn kör upp öfver himlens bryn, när du hunnit fram öfver Salamis blomstrande ängar, håll då in dina tyglar, och förkunna min åldrige fader och min olyckliga moder deras sons bittra öde!

Efter att ha sagt dessa ord störtade han sig på svärdet och var död.

29. Paris fall.

Efter Akillevs och Ajas död samlade sig akajernas höfdingar för att öfverlägga om hvad som nu vore att göra. Länge sutto de rådvilla. Slutligen uppstod Kalkas och förkunnade, att för Trojas eröfring kräfdes två ting: för det första hjälp af Akillevs son Neoptolemos, som vistades hos sin moder på Skyros, för det andra de pilar, som tillhörde den på Lemnos kvarlämnade Filoktetes. Både Neoptolemos och pilarna måste hämtas, och den, som skulle kunna göra detta, måste vara både modig och klok.

För färden till Skyros anmälde sig genast Odyssevs och Diomedes. De kommo lyckligen till ort och ställe och träffade utanför konungapalatset den unge Neoptolemos, sysselsatt med manliga idrotter. När han märkte främlingarne, sprang han dem till mötes och förde dem till sin moder Deidamia och sin morfader Lykomedes. Odyssevs berättade om Akillevs död, framställde sitt ärende och erbjöd sig att åt Neoptolemos afstå den gudomliga rustning, som Tetis nyss gifvit honom. Deidamia utbrast i klagan öfver sin makes fall och besvor Neoptolemos att icke kasta sig i detta förfärliga krig, som aldrig ville taga något slut. Lykomedes varnade äfven sin dotterson men sade

sig dock ej vilja hindra honom. Ynglingen själf brann af ifver att genom lysande bragder vinna ett lika ärorikt namn som Akillevs. Han omfamnade sin moder och sin morfader och skyndade glad ombord. En gynnande vind blåste upp, och inom kort styrde Odyssevs skepp in i viken bakom Sigeons udde.

Till sin förvåning sågo hjältarne då, att en väldig strid pågick, och att skeppslägret var i fara. Så snart de kommit stranden tillräckligt nära, fingo de veta, att den unge konung *Evrypylos* från Mysien, Telefos son och Priamos dotterson, hade anländt med en stor här. Han stod nu med sina skaror vid vallgrafven, färdig att inträngа i lägret. Fulla af stridsifver hoppade de tre i land. Odyssevs skyndade strax med Neoptolemos till sitt tält och räckte honom faderns rustning. Ynglingen drog den på sig och fattade Pelion-lansen, som förut ingen mäktat svinga. Därpå skyndade han i Odyssevs sällskap ut till de kämpande myrmidonerna. Den gamle Fönix omfamnade honom under glädjetårar och kunde icke nog beundra hans styrka och skönhet; det var som om Akillevs hade återkommit från Hades, sade han. Myrmidonerna jublade, och äfven de öfriga akajerna fröjdade sig vid hans åsyn. Neoptolemos bröt ock med så öfverdådig djärfhet fram i striden, att de segervissa mysierna måste draga sig

undan. Evrypylos fortsatte visserligen att kämpa allt intill aftonen, och följande dag förnyade han sitt angrepp. Men då föll han slutligen för Neoptolemos lans, och den mysiska hären flydde.

När denna fara var öfver, erbjöd sig Odyssevs att hämta Filoktetes pilar. Denna gång tog han Neoptolemos med sig. Han seglade af och lade till vid det klippiga Lemnos. Här lät han sitt folk stanna på skeppet samt närmade sig med Neoptolemos varsamt den klipphåla, där han för många år sedan hade låtit lägga den ormbitne Filoktetes. Då de kommit nära, fann han, att grottan var tom. Men på marken därinne var en bädd af löf, och i den såg han en fördjupning, som visade, att någon nyligen hade legat där. Vid sidan stod dessutom en bägare, och bredvid denna lågo eldstål och flinta. Odyssevs kunde häraf förstå, att Filoktetes icke var långt borta. Efter en stund såg han honom ock komma, haltande på sin sjuka fot och suckande af smärta. Odyssevs var icke angelägen att genast blifva sedd. Han höll sig därför på afstånd och skickade Neoptolemos fram. Neoptolemos hälsade och sade hvem han var. Filoktetes blef härvid öfvermåttan glad, ty han hoppades att nu ändtligen blifva befriad från sin mångåriga enslighet. Men när han strax därefter fick syn på Odyssevs och igenkände honom, intogs han af vrede och fruktan och besvor

Neoptolemos att vara hans försvarare mot denne lömske och illasinnade man. Men Odyssevs försäkrade honom dyrt och heligt, att han icke hade några onda afsikter utan endast kom för att återföra honom till akajernas här. Där skulle Filoktetes med gudarnes hjälp blifva befriad från sin sjukdom, så att han kunde deltaga i striden och hämna Akillevs död på dennes baneman, Paris. Genom Odyssevs bevekande ord blef Filoktetes slutligen öfvertalad. Odyssevs och Neoptolemos ledde honom till skeppet och läto honom få ett uppfriskande bad och

en stärkande måltid. Därpå hissade de segel och styrde till Troja.

När de lupo in i Hellesponten, strömmade akajerna till stranden och mottogo dem med jubelrop. Filoktetes reste sig från sitt läger och utsträckte sina matta händer. Odyssevs och Neoptolemos togo honom under armarna och ledde honom i land. Då akajerna sågo hans förbundna fot och hans aftärda utseende, kände de stort medlidande med honom. Odyssevs och Neoptolemos förde honom till den skicklige läkaren Podalirios. Denne lät dem lägga honom på en bädd och undersökte noga det sjuka stället. Därpå tvådde han på det omsorgsfullaste såret och smorde det med salfvor. Slutligen lyfte han sina händer till gudarne och bad dem komma till hjälp med sin renande och helande kraft. Strax märkte Filoktetes, att smärtorna lindrades, såret gick ihop, och krafterna återvände, och inom en stund försjönk han i en välgörande sömn. När han nästa morgon vaknade, kände han sig såsom en ny människa, och efter ett par dagar var han alldeles frisk och färdig.

Så snart han var stridsduglig, ryckte han med akajerna mot Troja. Han var då klädd i Herakles präktiga rustning samt bar Herakles båge och hans i gift doppade pilar. Hvar och en, som träffades af hans skott, var dödsdömd. Slutligen

sprang Paris emot honom, skrytsamt svängande sin båge och sina pilar. Filoktetes vardt då glad.

— Kom hit, du trojanske kvinnotjuf, ropade han, så skall du få din förtjänta lön!

Härmed sände han en pil, som rispade Paris i handen. Paris spände sin båge, men innan han var färdig härmed, kom en ny pil hvinande från Filoktetes båge och råkade honom i veka lifvet. Darrande i hela kroppen vände sig Paris om, vacklade och föll i troernas armar. De förde honom undan och lade honom på en bår. Han kved och jämrade sig och ropade på alla läkekunniga, att de skulle komma och hjälpa honom. Men ingen kunde befria honom från pilens smygande gift. Det spred sig snabbt i hans ådror, och inom en stund låg den fagre konungasonen stel och död.

30. Trojas undergång.

När Paris var fallen, tog Deifobos den sköna Helena till drottning. Detta var dock mycket emot hennes egen vilja, ty hon kunde icke lida Deifobos och ville tillbaka till sin rätta man. Deifobos öfvertog äfven befälet öfver Troja och tillbakaslog flera gånger akajernas anfall.

En dag reste sig Kalkas i de akajiska furstarnes råd och berättade dem ett järtecken, som han nyss förut skådat.

— Jag såg en hök jaga en dufva, sade han, men dufvan dolde sig i en klippremna, så att höken icke kunde komma åt henne, huru länge han ock lurade utanför. Då gömde han sig slutligen i ett närbeläget busksnår. Och se, strax vågade sig dufvan i sin enfald ut, så att höken kunde slå ned på henne och döda henne.

Alla sutto i djupa tankar, men ingen kunde uttänka någon god tydning, förr än Odyssevs reste sig och sade:

— Atena, vishetens gudinna, har uppenbarat mig meningen med detta tecken. Mitt råd är, att vi bygga en jättehäst af trä. I dess inre skola våra käckaste män dölja sig. Hela den öfriga hären afseglar till Tenedos. Blott en enda man stannar vid trähästen och narrar trojanerna att rifva sin mur och föra in trähästen i staden. Sedan detta är gjordt, ger han ett tecken åt dem, som äro vid Tenedos, och ett annat åt dem, som äro inne i hästen, och då skall det blifva oss en lätt sak att bemäktiga oss Troja.

Kalkas prisade Odyssevs skarpsinne och sade, att hans tydning måste vara den riktiga. Neoptolemos och Filoktetes, som voro nykomna, ville hellre försöka en stormning. Men alla de andra

tyckte, att man nu fått nog af stormningar och slaktningar och därför borde följa Odyssevs råd.

Den skickligaste timraren och bildhuggaren i akajernas här var Epeos, densamme som vid Patroklos likfärd vunnit första priset i knytnäfskamp. Han sattes till mästare för den stora trähästen. En massa timmer skaffades ned från Ida. Det höggs och sågades till grofva plankor, hvilka under Epeos inseende hopfogades och formades till en häst. På halsen fästades yfvigt tagel, likaså i svansen, och under pannan insattes stora ögonklot af glas. På sidan af bålen gjordes en lucka, som var så fint infogad, att den icke märktes utanpå. Den var att öppna inåt, och från densamma kunde en stege släppas till marken. Då man klättrade uppför stegen och kröp genom luckan, kom man in i en hålighet, som var så stor, att den kunde rymma flera vuxna män.

Efter tre dagars arbete hade Epeos sitt verk färdigt. Akajerna samlades däromkring och beundrade högeligen mästarens skapelse. Ty hästen såg så lifslefvande ut, att de hvart ögonblick väntade att få höra honom gnägga.

Under tiden hade Odyssevs varit rastlöst verksam. För att med säkerhet kunna veta, huru krigarne i hästen bäst borde bära sig åt, sedan de blifvit insläpade i staden, måste han skaffa sig en noggrann kännedom om Trojas gator, portar

och torn. Han höljde sig i en usel slafmantel och piskade sig själf, så att han fick blåmärken och svullnader på armar och ben. Så tilltygad smög han sig in i staden. Ingen brydde sig om den trasige tiggaren, utan man lät honom fritt stryka omkring öfverallt. Han lyckades ock komma upp på borgen och in i Deifobos palats. Icke heller där var det någon, som misstänkte honom, utom Helena. Huru vanställd han än var, och huru skickligt han ock förställde sin röst, kände hon genast igen honom. Hon tog honom i enrum och sade, att han var Odyssevs. Men hon lofvade heligt att ej röja honom, ty hon hade nu inga vänner i Troja, sade hon. Odyssevs uppenbarade då för henne hela sin plan. Hon förde honom därpå omkring och visade honom alla palatser och tempel, bland annat äfven det Atenatempel, där palladiet förvarades. Sedan han noga utspe-

jat allt, hjälpte Helena honom lyckligen ut ur staden igen genom en underjordisk gång.

Så snart han återkommit till lägret, vände han sig till Diomedes och föreslog, att de tillsammans skulle lista sig in i Troja och stjäla palladiet. Diomedes var strax med om detta äfventyr. Då det blifvit natt, smögo de sig genom den underjordiska gången upp till borgen. Här mottogos de af Helena, som förde dem till Atenatemplet. De nedhöggo tempelvakten och inträngde till det altare, där palladiet stod. Prästinnan Teano, Antenors gemål, ilade förskräckt till. Men Odyssevs uppenbarade sig för henne såsom hennes mans gästvän och lofvade, att han vid stadens eröfring skulle skona hela hennes hus. Teano lät dem då taga palladiet och därmed begifva sig bort.

I lägret var nu den stora trähästen färdig. Hären samlades till ting. Odyssevs reste sig.

— Nu, akajer, sade han, skola skeppen halas ut, tälten brännas och hela flottan segla till Tenedos. Men en behjärtad man behöfva vi, som stannar vid hästen och narrar troerna att draga honom in i Troja.

En ung man, som hette *Sinon*, sprang fram och förklarade sig villig härtill. Odyssevs tog honom afsides och undervisade honom noga om allt hvad han skulle säga och göra. Sinon lofvade, att det skulle bli punktligt uträttadt.

Flera af akajernas djärfvaste höfdingar erbjödo sig att följa Odyssevs i hästen, bland dem Diomedes, Menelaos, Ajas lokrern, Neoptolemos och Filoktetes. Odyssevs lät dem stiga in, kröp så själf efter, drog upp stegen och stängde luckan.

Under anförande af Agamemnon och Nestor halades därpå skeppen i hafvet, tälthyddorna stuckos i brand, och hela flottan seglade ut och lade sig bakom Tenedos.

När troerna sågo röken hvirfla upp från skeppslägret, blefvo de utom sig af häpnad, och än mera häpna blefvo de, då de sågo alla akajernas fartyg segla sin väg. Till en början vågade de icke tro sina ögon, men då de sågo, att det icke var en villa utan en verklighet, upphofvo de höga glädjeskri och strömmade från staden ned mot det brinnande lägret. När de nalkades detta, fingo de se den stora trähästen. De stannade först på afstånd, stumma af förvåning. Men då vidundret icke rörde sig, kommo de närmare och ställde sig rundtomkring för att riktigt taga det i skärskådande.

Somliga ropade, att man genast borde släpa hästen in i staden som ett segertecken. Andra skreko, att man i stället borde skjuta honom i elden eller vräka honom i hafvet. Bland dem, som ifrigast yrkade på hans förstöring, var prästen *Laokoon*.

— Ni må väl icke vara så vanvettiga, sade

han, att ni föra denna akajernas olycksgåfva in i vår stad! Ni kunna vara vissa på, att något svek döljer sig därunder. Nej, akajerna må vi rädas, äfven om de komma med gåfvor.

Han ryckte ett spjut från en närstående trojan och slungade det mot hästen. Udden gick in i träet, skaftet stod rätt ut och dallrade af stöten, och ur hästens inre hördes en dånande klang såsom af malm. Troerna förfärades och ropade, att de hörde stämman af en gudomlighet, som vredgades öfver Laokoons tilltag. Laokoon tog då med sig sina båda söner och begaf sig till stranden för att genom ett offer anropa Poseidon om skydd mot de afseglade akajerna.

Nyfikna gingo emellertid troerna allt närmare, och slutligen vågade sig några djärfva ynglingar alldeles inpå hästen. De upptäckte då, att något rörde sig i det höga gräset vid dess fötter. När de sågo efter, funno de, att det var en ung akajisk man. De drogo fram honom och ledde honom till Priamos, som äfven kommit till. Sinon sträckte sina händer mot konungen och bönföll snyftande om förskoning. Priamos bad honom lugna sig och säga hvem han var.

— En akajer är jag, svarade fången, det vill jag inte neka, ty om Sinon är en olycklig man, så är han dock ingen lögnare. Du kan gärna få höra mitt sorgliga öde, innan du låter dräpa mig.

Jag är en frände till Palamedes, som atriderna läto mörda, och jag hotade att utkräfva hämd för hans mord. Detta fick den lömske Odyssevs höra, och han svor då, att äfven jag skulle dö. På hans anstiftan uppträdde härom dagen den lögnprofeten Kalkas och förkunnade, att liksom akajerna ej kunnat få en lycklig hitresa, innan de offrat en ung mö, så kunde de ej få en lycklig hemresa, innan de offrat en ung man. Odyssevs uppmanade honom häftigt att säga offrets namn. I början tycktes han dra sig härför, den hycklaren, men då

Odyssevs låtsades ansätta honom hårdare, nämde han till sist mig. Jag blef strax gripen men lyckades en natt rymma och gömma mig i flodvassen. När de sedan gifvit sig af, smög jag mig fram och sökte skydd under denna heliga häst. Och nu må du göra med mig, hvad du vill.

— Var inte rädd, sade Priamos vänligt, jag tänker inte göra dig något ondt, bara du talar om hvad meningen är med den här hästen, som du nyss kallade helig.

— Jag vet inte, om det är rätt af mig, snyftade Sinon, men mina landsmän ha ju själfva förkastat mig, och då skola väl gudarne icke vredgas, om jag förråder denna viktiga hemlighet. Jag tror därför, jag kan tala om det. Odyssevs och de andra akajerna ha alltid satt sin lit till Atena. Därför ha de ock nyligen rånat det palladion, som ända tills nu skyddat eder borg. Men långt ifrån att vinna hennes hjälp genom detta rån, ha de i stället endast väckt hennes vrede. Så snart Odyssevs och Diomedes fört palladiet till lägret, hoppade bilden tre gånger af förargelse upp från sitt fotställ. Kalkas förkunnade då, att de inte hade annat att göra än att fara hem. För att den förtörnade gudinnan ej skulle fördärfva dem, sökte de försona henne med en offerskänk, större än någon, som man hittills skådat. Därför byggde de denna underbara häst. Men som de mycket

väl kunde förstå, att ni skulle vilja föra in den i er stad för att komma i åtnjutande af gudinnans ynnest, beslöto de göra hästen så stor, att ni omöjligen skulle kunna få in den genom portarna. De hoppades, att ni då i vredesmod skulle förgripa er på det heliga verket och därigenom ådraga er gudinnans vrede, såsom ju ock den där prästen nyss ville locka er till.

Troerna stodo ännu tvehågsna. I detsamma hörde de höga rop från stranden. Alla blickade dit. Hafsytan låg spegelblank ända ut till synranden. Men från Tenedos såg man två oerhörda ormar komma simmande; deras halsar och bröst och blodröda manar stucko upp ur vågorna, och den öfriga kroppen ringlade sig långt bakom utåt hafvet. De runno upp på land, svängde hväsande sina hufvuden och sköto rakt mot det altare, där Laokoon och hans söner sysslade med offret. Innan de olyckliga visste ordet af, hade ormarna slingrat sig kring både faderns och gossarnes kroppar, bitit sig in i deras midja och krossat dem i sina gräsliga ringlar. När alla tre utandats sin sista suck, rätade ormarna ut sig och slingrade sig i långa bukter uppför höjden till Ilion. Där såg man dem slutligen försvinna under Atenas tempel.

En lång stund stodo troerna bleka och förfärade. Alla tyckte sig förstå, att ormarna voro

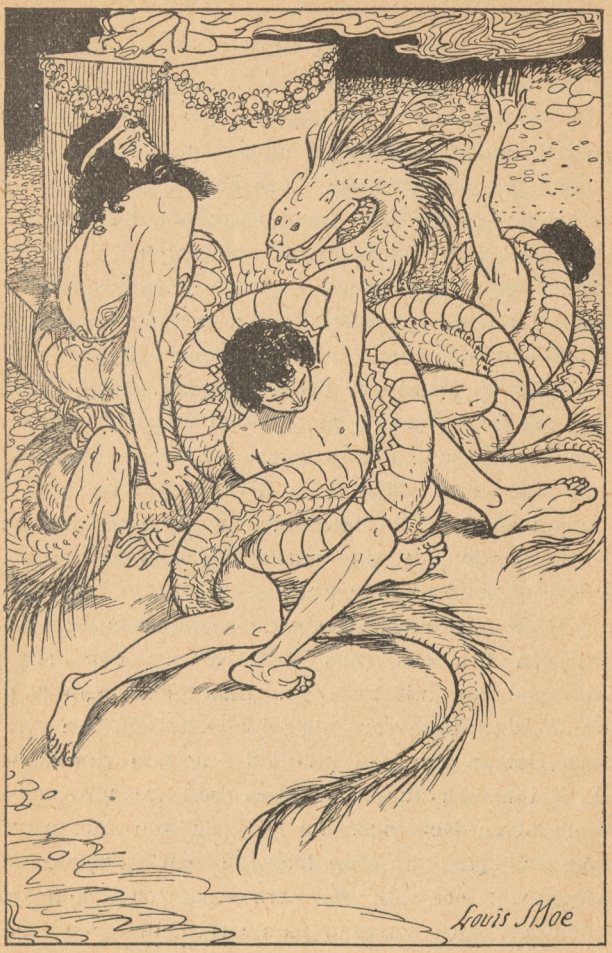

Laokoons och hans söners död.

sända af Atena för att straffa Laokoon för hans fiendskap mot trähästen. Alla blefvo därför ifriga att få denna in i Troja. Somliga satte hjul och rullar under hans fötter, andra snodde långa rep och bundo om honom. Men som ingen port var stor nog att få in honom igenom, lät Priamos bryta ned en sträcka af stadsmuren. I triumf satte sig sedan tåget i gång. Priamos fattade själf i repen, och efter honom kommo flockar af ynglingar och ungmör, som drogo och under tiden sjöngo festsånger till Atenas ära. Fyra gånger tog hästen emot, medan den släpades uppför, och hvar gång hörde troerna en dånande klang ur dess inre. Men detta lifvade dem endast att taga i så mycket starkare, och de stannade ej, förr än de fått sin märkvärdiga börda upp på torget framför konungapalatset.

Här anställdes ett stort gästabud för att högtidligen fira akajernas bortfärd och den heliga hästens införande i staden. Bland dem, som fröjdade sig mest, voro Priamos och Deifobos. Äfven Helena var glad till mods, ty hon visste, att inne i hästen funnos hennes befriare och bland dem äfven Menelaos. På lek gick hon därför tre gånger kring hästen, trefvade och klappade på dess yta, och till yttermera visso roade hon sig med att ropa namnen på de förnämsta akajerna och att därvid härma deras gemålers röst. Hade ej

Odyssevs varit därinne, så hade detta skämt dock kunnat slå illa ut. Ty när Diomedes och andra hörde sina namn ropas, reste de sig och ville nödvändigt svara eller stiga ut. Men Odyssevs stäfjade dem, så att de höllo sig stilla och tysta.

Festen varade långt fram på kvällen, och därunder blef mycket ätet och drucket. Slutligen saktade dock larmet af; sånger, flöjter och strängaspel tystnade; dansen afstannade, och alla troerna lade sig till hvila.

Men då midnatten var inne, gick Sinon till tornet öfver Skaiska porten, tände en fackla och svängde den flera gånger i luften. Efter en liten stund såg han i dunklet akajernas hela flotta skjuta fram bakom Tenedos, styra in i bukten och lägga till, och strax därefter såg han mörka skaror skynda upp från stranden. Han smög sig då till trähästen och klappade sakta därpå. Hjältarne hörde ljudet och vände sig lyssnande till Odyssevs. Denne höll de otåligaste tillbaka, öppnade ljudlöst luckan, sträckte ut hufvudet något litet och spejade åt alla håll. Då han icke såg någon annan än Sinon, fällde han ned stegen, gick ur och lät äfven de öfriga gå ur, allt så tyst som möjligt Därefter tillsade han somliga att begifva sig till tornen, hugga ned vakterna och öppna portarna; andra befallde han att möta de anryckande akajerna och visa dem den stora öppningen i muren;

andra slutligen skulle tränga in i palatserna, döda de troiska höfdingarne och bemäktiga sig de största dyrbarheterna.

Odyssevs själf och Menelaos skyndade till sin gästvän Antenors hus och fäste en panterhud därpå, till tecken att det skulle vara fridlyst. Sedan bröto de sig in i Deifobos palats. Deifobos vaknade af larmet och flydde, men Menelaos jagade efter och stack sin lans genom hans kropp. Därpå sprang han vidare genom palatsets gångar för att finna Helena. Förfärad öfver stridsbullret och darrande för sin mans vrede, hade hon gömt sig en mörk vrå. Här fann henne slutligen Menelaos. Vid tanken på den skam, hon en gång tillfogat honom genom att låta bortföra sig, höjde han sitt svärd för att döda henne. Men i nästa ögonblick veknade hans hjärta. Han släppte svärdet, sprang fram och grep henne om handleden samt förde henne ut ur förstörelsen och hälsade henne ånyo såsom sin drottning.

Under tiden inträngde Ajas och Neoptolemos i Priamos och Hektors palatser. Kassandra, som först af alla märkt öfverfallet, hade flytt till Atenatemplet och med sina armar omfattat gudinnans bild. Men Ajas störtade efter, och utan försyn för ställets helgd fattade han sierskan i lockarna och ryckte henne med våld bort från altaret. Neoptolemos rusade vidare genom konungapalat-

serna och dödade flera af Priamos söner. Vid Zevs-altaret på gårdsplatsen fann han Priamos själf. Neoptolemos svingade sitt blodiga svärd öfver den gamles hvithåriga hufvud och skilde det med ett hugg från kroppen. Därefter lopp han in i Hektors hus, slet Astyanax ur Andromakes armar, sprang ut i ett högt torn samt grep där den späda gossen vid ena foten och slungade honom ned i afgrunden.

På samma sätt foro segerherrarne fram i de andra delarna af den eröfrade staden. Af höfdingarne där skonades ingen utom Antenor och hans söner. Den ende, som för öfrigt lyckades undkomma, var Äneas. När han såg, att Troja var oåterkalleligen dömdt till undergång, tog han sin gamle fader *Ankises* på ryggen och sin lilla son *Askanios* vid handen samt smög sig genom lågorna och rökmolnen ut ur staden. Det lyckades honom att oskadd komma undan och att omsider grundlägga åt sig ett nytt rike.

Då morgonen efter denna förskräckelsens natt bröt in, stod hela Troja i brand. Lastade med rånade dyrbarheter och följda af en stor skara troiska kvinnor, som blifvit gjorda till trälar, drogo akajerna för sista gången ned till sin gamla lägerplats. Innan de gingo ombord, stannade de på Neoptolemos bud vid Akillevs hög. Ty Neoptolemos ville, att den yppersta af trojanska krigets

hjältar äfven skulle få det yppersta af trojanska krigsbytet på sin lott. Hans blick gled utefter raden af förnäma troiska kvinnor och stannade vid Polyxena, den yngsta och fagraste af Priamos tillfångatagna döttrar. Hon fördes upp på Akillevs hög och offrades åt den fallne hjältens skugga.

Efter mångåriga hårda strider hade akajerna nu ändtligen nått sitt föresatta mål. Den bortrånade Helena var återvunnen, och kvinnoråna-rens ätt och hela hans stad voro gjorda till intet. För segerherrarne återstod nu endast att återvända till sina hem. Men hade de ägt siaregåfva, skulle deras segerglädje varit ringa, ty de flesta af dem väntades af svåra och sorgliga öden.

Uppe på klipphöjden mellan Skamander och Simois, där akajerna vid sin första ankomst sett det mäktiga Troja med tinnar och torn lysa i solen, kvarlämnade de nu endast rykande ruinhögar. Sedan branden slocknat, hafva ruinhögarna öfvertäckt de gator, på hvilka Hektor och Andromake vandrade,

och under årtusenden gömt dem så väl, att man länge undrat, huruvida Priamos stad någonsin funnits till, och huruvida berättelsen om trojanska kriget varit något annat än en skön och fängslande dikt. Först i våra dagar har man återfunnit lämningarna af det mångbesjungna Ilion.

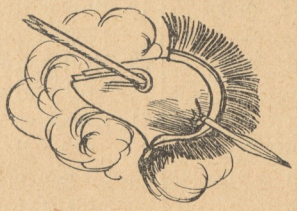

INNEHÅLL.

	Sid.
1. Troja och Priamos	5
2. Eris-äpplet	10
3. Helenas rof	20
4. Rustningar till krig	28
5. Första tåget mot Troja	41
6. Andra tåget mot Troja	49
7. Krigets utbrott	59
8. De första krigsåren	66
9. Akillevs och Agamemnon	74
10. Odyssevs och Tersites	89
11. Menelaos och Paris	96
12. Diomedes bragder	113
13. Hektor i Troja	125
14. Hektor och Ajas	135
15. Vapenhvila	141
16. Hektor vid vallgraven	145
17. En nattlig underhandling	153
18. En nattlig spejarefärd	165
19. Hektor inträngер i lägret	177
20. Hektor framtränger till skeppen	186
21. Patroklos bragder och fall	198
22. Striden om Patroklos lik	209
23. Förberedelser till hämd	221
24. Den rasande Akillevs	232
25. Hektors fall	244
26. Patroklos likfärd	259
27. Hektors likfärd	274
28. Akillevs sista öden	290
29. Paris fall	302
30. Trojas undergång	307

Svenska
Barnboks-
Institutet
STOCKHOLM

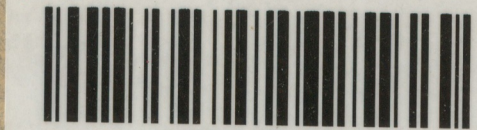

9

TROJANSKA KRIGET

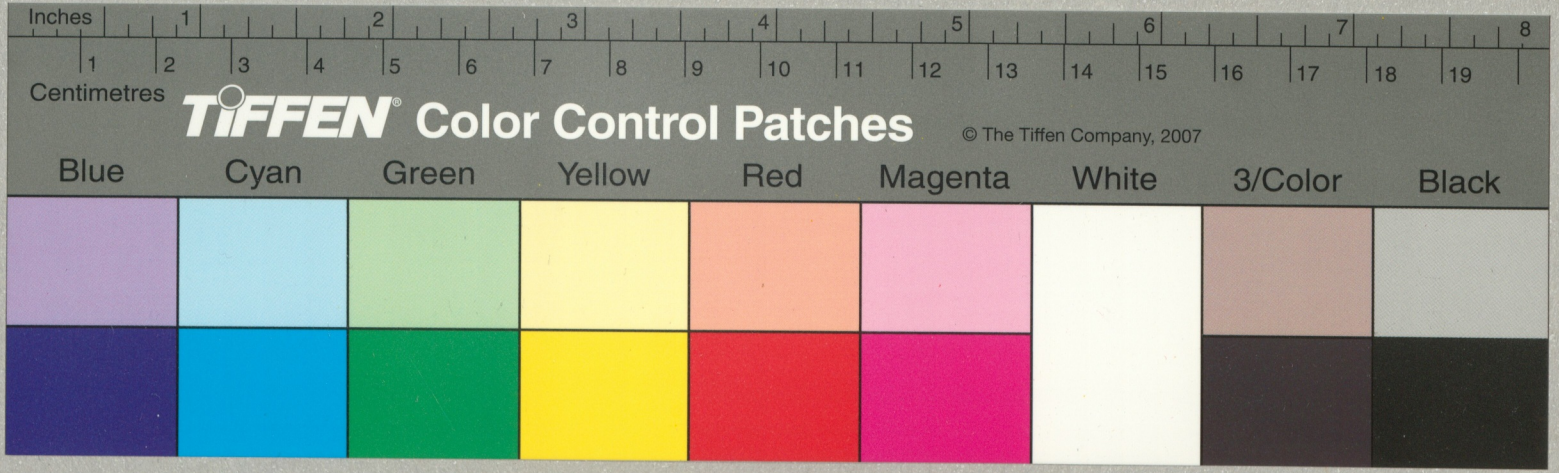
Inches
1
2
3
4
5
6
7
8
Centimetres
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
TIFFEN® Color Control Patches
© The Tiffen Company, 2007
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black